

Дніпропетровське обласне управління лісового та мисливського господарства
Зелене майбуттє Дніпропетровщини в нашії руки!

Наша адреса: м.Дніпропетровськ
 вул. Набережна Перемоги, 38
 Тел: (056) 726 -21-75, факс 726-71-75
 dnoulg_ohorona@dp.ukrtel.net

«ПЕРША МІСЬКДРУКАРНЯ»

вул. Степового Фронту, 11-а, м. Павлоград, Україна, 51400
 Тел.: + 380 5632 61909, 61458, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ПОЛІГРАФІЧНІ ПОСЛУГИ:

ДРУК ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ
 (газети, журнали, книги, бланки, афіші, візитки).

ПАЛІТУРНІ ПОСЛУГИ - книги, брошури,
 дипломні курсові роботи.

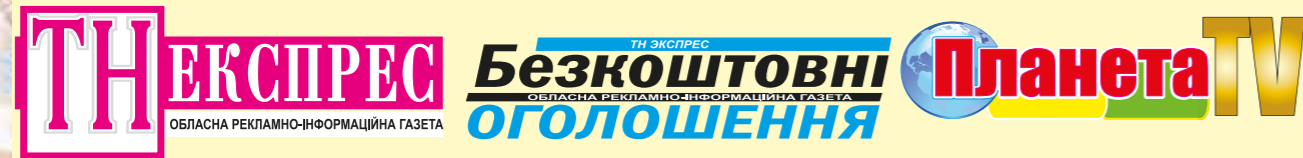

ЗАВЖДИ У ПРОДАЖУ:

бланки, канцтовари,
 щоденники, блокноти,
 розрахункові книжки
 з комунальних платежів.

ЕФЕКТИВНА РЕКЛАМА У ГАЗЕТАХ:

ВІДДІЛ РЕКЛАМИ: т. + 380 5632 63829, 60377,
 www.tn-express.dp.ua, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН
 2013 рік № 8 (266)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
 ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

**3 Днем Народження,
 Україно!**

Наша держава відсвяткувала 22 річницю Незалежності. У людському розумінні - це вже доросла, повнолітня особа. Тому зараз Україна - красива молода дівчина, яка розпочинає свій дорослий шлях. Про основні етапи культурно-історичного розвитку читайте у кольоровій вклейці журналу.

ЗМІСТ

ВІРШ 2 СТОР. ОБКЛАДИНКИ «НОВІ МОЖЛИВОСТІ ОСВІТИ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ».....1
«ЗУСТРІЧАЙТЕ СВЯТО ЗНАНЬ».....2
ІНФ. ДНУ, «СТУДЕНТ ДНУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАР ЗДОБУВ ЗОЛОТУ МЕДАЛЬ НА ВСЕСВІТ- НИЙ ЛІТНІЙ УНІВЕРСАДІ-2013».....4
СЕРПЕНЬ, НАРОДНІ ПРИКМЕТИ.....4

ДАРИНА СУХОНИС-БУТКО, «РЕКТОР НГУ ЗУСТРІВСЯ З ПОЛЬСЬКИМИ СТУДЕНТА- МИ».....5
«НА «БОРИСТЕН» ЧЕКАЄ ПОГЛИБЛЕННЯ СПІВПРАЦІ З СКУ».....5
ІНФ. ДНУ, «ВПЕРЕД У НЕЗАБУТНЮ СТУДЕНТ- СЬКУ ЮНІСТЬ!».....6
НАТАЛІЯ АНРУЩЕНКО, «НГУ ВІДВІДАВ ДИ- РЕКТОР З ВИДОБУТКУ І ЗБАГАЧЕННЯ ВУГІЛЛЯ КОМПАНІЇ ДТЕК АНДРІЙ СМИР- НОВ».....7
«НГУ ПРЕДСТАВИВ ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ НА ВИСТАВЦІ «БАРВИСТА УКРАЇНА» 2013».....7
ЕЛІНА ЗАРЖИЦЬКА, «НА ОБЛАСНІЙ ОСВІТЯНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ «НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ» БУЛО ПРЕЗЕНТОВАНО ЕКОЛОГІЧНУ ЧИТАНКУ».....8
«ПРО ПЕРЕБУВАННЯ ЮННАТІВ У ТАБІРНІЙ ЗМІНІ „ЕКО-ЛІДЕР” ОЗДОРОВЧОГО КОМПЛЕКСУ „ЮННАТ” ПРИ НАЦІОНАЛЬНОМУ ЕКОЛОГО- НАТУРАЛІСТИЧНОМУ ЦЕНТРІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ».....8
«КРАЩІ ЮННАТИ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ ПРОХОДИЛИ ОБЛАСНУ ЕКОЛОГІЧНУ ПРАКТИКУ „ВИВЧАЄМО ЗАПОВІДНІ ТЕ- РИТОРІЇ УКРАЇНИ” НА БАЗІ КАНІВСЬКО- ГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА».....9
ІНФ. ДНУ, «ГАРМОНІЯ У ПОЛЬСЬКО-УКРАЇН- СЬКІЙ СПІВПРАЦІ».....10
В. ВАСИЛИНЕНКО, «МОНІТОРИНГОВІ ДО- СЛІДЖЕННЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ПРО- ФТЕХОСВІТИ ВИЗНАЧАЮТЬ ЇЇ ПЕРСПЕКТИ- ВУ».....10
І. ЛЯХЕВИЧ, «СЛОВЕНІЯ ЗАЦІКАВЛЕНА У РОЗ- ВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОІНДУСТРІЇ».....11
«ЛІТНІ ШКОЛИ ВІДКРИЛИ СВОЇ ДВЕРІ».....12
«У МЕЖІВСЬКОМУ РАЙОНІ ДНІПРОПЕТРОВ- СЬКОЇ ОБЛАСТІ ТРЕТІЙ РІК ДІЄ ОЗДОРОВ- ЧИЙ ПРОЕКТ «ЛІТО + Я».....13
В. ВАСИЛИНЕНКО, «У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДНІПРОПЕТРОВ- ЩИНИ СТВОРЕНА ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З МОЛОД- ДЮ».....13
«МІЦНЕ ЗДОРОВ'Я – УСПІШНЕ ЖИТТЯ».....14
ЕЛЛА МАКСИМОВА, «ПО УРАН - ДО МОНГО- ЛІ».....14
В. ВЕРЕТЕННИКОВ, «ГЕТЬМАН» УРИВОК.....15
ЛІДІЯ КУШКОВА, «СПІВДРУЖНІСТЬ ПЕРЕВІРЕНА ЧАСОМ».....17
СЕРПЕНЬ, НАРОДНІ ПРИКМЕТИ.....17
К. МАТВІЄНКО, «НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ СТО- ІТЬ НА ЗАВАДІ ПЛАНАМ РОСІЇ».....18
«СЬГОДНІШНЄ ВІДЛУННЯ ГОЛОДОМОРУ».....18
Л. ЯКОБЧУК, Л. ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ, «ПРО БАГА- ТОГО І ЛАЗАРЯ».....19
СВІТЛАНА ІГНАТЬЄВА, «СОНЯЧНИЙ ВИР ВАЛЕНТИНИ ГОНЧАР».....20
АК ВЕЛЬСАПАР, «АЛТИНАЙ».....23
ОКСАНА МАКОВЕЦЬ, ЦИКЛ ВІРШІВ, НАРОДЖЕ- НИХ СЕРПЕНЕМ...».....27
О. МАТКІВСЬКИЙ, «ПАМ'ЯТІ ГЕРОІВ, АБО ІСТО- РІЯ МОЇХ БАТЬКІВ».....28
«ПОСТАТЬ, ЯКА ПЕРЕТНУЛА УКРАЇНСЬКІ КОР- ДОНИ».....31
ВІДПОЧИНОК В ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ САНА- ТОРНОГО ТИПУ «ДЕЛЬФІН» М. СКАДОВ- СЬКА.....32
ЕЙФОРІЙНЕ ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД РОЗВ'ЯЗАНОЇ ЗАДАЧІ.....33
ДАРИНА СУХОНИС-БУТКО, ФІДЕЛЬ СУХОНИС, «УКРАЇНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ОСТРІВ АФРОДИ- ТИ».....34
ЮЛІЯ ГОГЧЯН (СЕМЕНОВА), ВІРШІ.....36
КРАЩІ СТРАВИ УКР. КУХНІ, РЕКЛАМА 3-4 СТОР. ОБКЛАДИНКИ КОЛЬОРОВА ВСТАВКА

«Нові можливості освіти Дніпропетровщини»

За участі заступника Міністра освіти і науки України Бориса Жебровського відбулося засідання конференції педагогічних працівників Дніпропетровської області «Нові можливості освіти Дніпропетровщини»

28 серпня за участі заступника Міністра освіти і науки України Бориса Жебровського та голови обласної державної адміністрації Дмитра Колеснікова відбулося засідання конференції педагогічних працівників Дніпропетровської області «Нові можливості освіти Дніпропетровщини».

Борис Михайлович оглянув виставку досягнень педагогічних працівників області, ознайомився з презентаціями нових електронних проектів «Електронний методичний кабінет», «Електронний модуль», «Атестация педагогічних працівників», «Мережевий освітній округ», «Профільна школа он-лайн» та «Віртуальна майстерня Петриківського розпису».

До присутніх з вітальним словом звернувся голова обласної державної адміністрації Дмитро Колесніков, який наголосив на важливості освіти для конкурентоспроможності нашого регіону та країни в цілому.

Також Дмитро Валерійович зауважив, що розбудова нової системи освіти є пріоритетним напрямом, визначеним особисто президентом України Віктором Федоровичем Януковичем. Обласною владою здійснюється поетапне вирішення поставлених Главою держави завдань

у Національному плані дій «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Протягом останніх років на Дніпропетровщині відбувалися освітні реформи заради утвердження нового стандарту освіти Дніпропетровщини, який відповідатиме найкращим європейським стандартам.

Допомогти молодій людині зробити успішну кар'єру в умовах 21 століття – таке завдання губернатора Дніпропетровщини Дмитро Колесніков визначив ключовим для системи освіти в регіоні.

До обговорення нових завдань та напрямів розвитку освіти було запрошено міських голів, голів райдержадміністрацій, керівників управлінь, відділів освіти виконкомів міськрад та райдержадміністрацій, голову ради ректорів, директорів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, керівників навчальних закладів області, вчителів.

Церемонію нагородження цінними подарунками кращих педагогічних працівників області провели заступник Міністра освіти і науки України Борис Жебровський, голова обласної державної адміністрації Дмитро Колесніков та перший заступник голови обласної ради Анастолій Адамський.

• Наші інтерв'ю

Зустрічайте Свято знань

(з бесіди на освітні теми з очільницею відділу загальної середньої освіти Головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації Гаврилюк Світланою Василівною)

Напередодні нового навчального року обговорення освітніх тем у суспільстві набуває неабиякої емоційності, адже проблеми сучасної школи не оминають жодного з нас. Усі ми, дорослі, були школярами, випурхнули колісь у широкий світ зі стін рідних навчальних закладів, а сьогодні із радісним хвилюванням збираємо до школи дітей та онуків, складаючи великі сподівання на творчу співпрацю учителя й учня, на високу результативність традиційних та інноваційних методів навчання, на забезпечення молодого покоління високою якістю знань. Тому до піднесеного настрою, викликаного підготовкою до 1-го вересня, додається цілком зрозумілі батьківські занепокоєння та тривоги.

Спілкуючись із матусями першокласників, які сьогодні, певно, є найбільш поінформованими щодо обраного закладу з огляду якості освіти та комфорту для дитини, із батьками школярів, для яких цей навчальний рік стане останнім у рідній школі, із родинами, які мешкають у селах і чії діти навчаються у навчальних закладах інших населених пунктів за кілька кілометрів від домівки, «Бористен» окреслив коло найбільш гострих питань до Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Перевантажений телефон гарячої лінії відділу загальної середньої освіти відгукнувся не відразу (у цю гарячу пору – це й не дивина), але за кілька спроб у слухавці озвався дзвінкий енергійний голос і, почувши вагомий перелік питань, запропонував серйозну відверту розмову не «в телефонному режимі». Звісно, це має бути гостра розмова, адже невдоволеність системою освіти з боку спільноти накопичилось чимало.

Очільниця відділу середньої освіти Світлана Василівна Гаврилюк, сама в минулому вчитель (а колишніх учителів, даруйте за банальність, бути не може), обізнана з усіма нагальними й болючими освітніми проблемами Дніпропетровщини. Тому наші запитання пані Світлана сприймає із видимим хвилюванням, із щирістю й відповідальністю людини, якій кожне зауваження щодо недоліків в опікуваній галузі відгукується душевним болем і сприймається тривожним сигналом до швидкого реагування.

Зустріч призначено на початок робочого дня. Їх пані Світлана називає найбільш спокійними у своєму розпорядку. Сподівання, що за 30-45 хвилин бесіди можна хоча б скупко висвітлити досягнення у підготовці до нового навчального року, швидко тануть, адже від самого ранку у цьому

затишному кабінеті буквально кипить активна діяльність: не вгамовуються телефони, повсякчас відкриваються двері, і службовці нескінченною низкою підходять з вимогами, дорученнями, проханнями...

- Ось такий тихий ранок, - вибачається пані Світлана, і нарешті її молоді жваві очі набувають суворості (ось він, знайомий вчительський прийомчик!), і це дивним чином спрацьовує: настає час і для нашого відвертого спілкування.

«Бористен»:

Пані Світлано, створена у відділі загальної середньої освіти гаряча телефонна лінія, а це добра і потрібна справа – живе, миттєве спілкування з громадськістю, приймає безліч дзвінків, серед яких, певно, більше занепокоєння, аніж слів подяки та побажань успіхів, чи не так?

Світлана Василівна:

Найчастіше, звичайно, телефонують батьки учнів. Адже їх дітей безпосередньо торкаються практично всі сьогоденні освітні проблеми.

Що найбільше турбує стривожених мам і тат? Зрозуміло, бентежить готовність шкіл до нового навчального року, організація гарячого харчування школярів, обладнання медичних кабінетів у школах, підвезення до шкіл учнів з віддалених населених пунктів... Останнім часом все гостріше постає проблема наповнюваності класів. Чисельність учнів у класах невпинно зростає, а це не просто як для дитини, так і для педагога. Тільки завдяки сподвижництву наших учителів якість навчання та учнівська успішність від перевантаження класів не погіршуються.

«Бористен»:

Стосовно якості навчальних послуг... Дійсно, якнайменше батьківських претензій саме з цього питання. Вочевидь, тут Дніпропетровщина не пасе задніх, втілюючи в життя гасло «Новий Дніпропетровщині – нові стандарти освіти». Отже, нові освітні стандарти передбачають створення гідних умов для здобуття нашими дітьми гарної освіти. Чи не завадить повноцінному засвоєнню знань, приміром, холодні «зручності» у школах, що знаходяться у сільській місцевості?

Світлана Василівна:

За інформацією відділів освіти міст і районів Дніпропетровської області, гідними санітарно-гігієнічними приміщеннями до початку навчального року за кошти місцевих бюджетів обладнані всі заклади освіти.

«Теплими туалетями» стовідсотково забезпечені всі школи.

«Бористен»:

Усіх без виключення батьків хвилює питання регулярних медичних оглядів. Щосерпня у дитячих поліклініках можна траїційно спостерігати довжелезні черги змучених дітлахів та їх знервованих матерів. Невдоволені ситуацією всі: роздратовані лікарі, що не встигають здійснити огляд, батьки, які не мають достатньо часу, аби витримати ці щорічні дитячі медогляди, педдагоги, котрі вчасно не отримують потрібні довідки. Як усім зарадити?

Світлана Василівна:

Усе просто. Медогляди вирішено повернути у школу. І для батьків, і для медпрацівників, і для учнів це набагато зручніше, ніж поспішний прийом у зтомленого лікаря, за дверима якого чекає ще з півсотні пацієнтів.

З огляду на це 874 школи області коштом місцевих бюджетів відремонтували і забезпечили медичні кабінети новим медичним обладнанням, що дозволить здійснювати якісне і вчасне медичне обслуговування учнів.

Поза сумнівом, проблема оснащення і діяльності медкабінетів у школах, забезпечення необхідними медикаментами та обладнанням – завжди на контролі в мене особисто. І надалі ми не полишимо поза увагою цієї важливої теми – здоров'я наших учнів.

«Бористен»:

Дістатися віддаленої школи у сільській місцевості - нарешті не проблема. Тут міські школярі можуть позаздрити своїм ровесникам із сіл та селищ, які користуються перевагами програми «Шкільний автобус». До віддаленої школи у місті іноді доводиться добуватися двома видами транспорту. А в селищі дітлахи чекають шкільний автобус на зупинці вранці і після уроків і не мають клопоту з тим, щоб дістатися в школу і з школи.

Світлана Василівна:

Так, цьогоріч для безкоштовного підвозу дітей і педпрацівників у школу в межах програми «Шкільний автобус» придбано ще 13 повністю обладнаних машин. Дійсно, програма передбачена тільки для підвозу школярів у сільській місцевості, де транспортна система не настільки розгалужена, як в обласному центрі чи навіть і передмісті.

«Бористен»:

Більш детально розкажіть, пані Світлано, про GPS-навігацію...

Світлана Василівна:

Дуже потрібна система навігації, завдяки якій батьки можуть відстежувати маршрут автобуса через мобільний зв'язок. Рух автобуса відстежується також і диспетчером в освітньому закладі, і в Головному управлінні освіти і науки області. Так забезпечується контроль за цільовим призначенням шкільного авто-транспорту, визначається його точне місцезнаходження.

«Бористен»:

Пані Світлано, розумію і щаслива з того, що не все погано в нашому домі. Тому дозвольте питання про благодійні внески та пожертви у системі шкільної освіти. Спосорська допомога школі ніколи не буває зайвою. Але часом благодійне фінансування виявляється вимогою з боку окремих працівників шкіл. Як поборити це явище?

Світлана Василівна:

Справді, згідно постанови Кабміну, бюджетні установи можуть приймати добровільні пожертви. Наголошую – добровільні. Внески у грошовому вигляді можна вносити через касу навчального закладу чи банківські установи. Усе інше – поза законом.

«Бористен»:

Дякую за чітку відповідь. Пригадую, як у 2010-2011 навчальному році впроваджувалася система «Електронний класний журнал». Чесно кажучи, інновація досить важко прищеплювалася серед педагогів, які без того страждають від надмірного навантаження. Звичайно, викладачі звикли і скоро вже не ремствували, а от згодом сама система дала збій: плутанина у списках, розкладі тощо. Піврічна робота вчителя по заповненню журналів була практично знищена. Надалі ми застраховані від таких збоїв?

Світлана Василівна:

«Електронний класний журнал» – не єдиний проект, який здійснюється у рамках програми «Новий Дніпропетровщині – нові стандарти освіти». Стосовно роботи електронного журналу можу сказати, що він працює у звичайному робочому режимі. Це корисна і вчасна річ, яку слід сприймати як належне. Значно полегшує контроль якості знань з боку батьків.

Освітні он-лайн ресурси – не новина для нас, і ми широко впроваджуємо їх діяльність, сприяємо розвитку нових проектів. Так, для потреб освіти відкрито «Електронний методичний кабінет», працює «Профільна школа», діють ще кілька інтернет-проектів. Інформація відкрита на обласних освітніх сайтах, будь ласка, користуйтеся.

«Бористен» :

Утім, важко уявити школу без традиційного джерела знань – книги. Чи повністю забезпечені підручниками шкільні бібліотечні фонди? Чи не виникне проблем із необхідністю самостійно шукати підручник у книгарнях і купувати його власним коштом?

Світлана Василівна:

Сьогодні школи області повністю забезпечені необхідними підручниками. Зараз шкільні бібліотеки отримують новенькі, тільки з типографії, підручники для 11-класників і нові підручники з інформатики для учнів 2 класів згідно програм Державного стандарту початкової освіти.

Книжками учні будуть повністю забезпечені за державний кошт.

«Бористен»:

Пані Світлано, яких тем торкнуться цьогоріч педагоги на серпневих нарадах?

Світлана Василівна:

Серед учителів, педпрацівників продовжується активне обговорення нових стандартів початкової освіти. Певна, що будуть розглядатися й обговорюватися питання щодо подальшого реформування освіти. Гадаю, що суперечки будуть гострими. Але саме в суперечках народжують істини, будуть знайдені, сподіваюся, шляхи подолання найбільш освітніх проблем. Реформи – це завжди зміни на краще, це динаміка, якої потребує власне специфіка освітньої галузі: ми ж працюємо з новими поколіннями, з молоддю, яка росте і жадібно всотує в себе усі ознаки сучасності. Тому й ми поряд з дітьми завжди залишаємося молодими.

Які найбільш пріоритетні питання на черзі дня?

Звісно, це якість освітніх послуг та їх висока результативність. Наше завдання, як і в усі часи – сіяти розумне, добре та вічне.

«Бористен»:

Чого б Ви побажали напередодні Свята знань учителям, учням та їх батькам?

Світлана Василівна:

Усіх, хто причетний до школи, освіти – із Святом знань!

Витримки всім! Дивіться у майбутнє з оптимізмом, воно того варте.

Добробуту родинам, любові і поваги один до одного.

ПІДСУМКИ АБІТУРІЄНТСЬКОЇ КАМПАНІЇ - 2013

У зв'язку із завершенням вступної кампанії-2013 Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара відідали з робочим візитом перший заступник голови облдержадміністрації Анатолій Крупський та директор Департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації Олександр Демчик.

Під час зустрічі з керівництвом ДНУ Анатолій Крупський підвів підсумки цьогорічної вступної кампанії на Дніпропетровщині, зазначивши, що загалом до ВНЗ III-IV рівнів акредитації надійшло 130 тисяч заяв від абітурієнтів – це на 25% більше минулорічного показника. А. Крупський наголосив, що у цей період у Департаменті освіти і науки облдержадміністрації працювала регіональна гаряча лінія «Вступна кампанія 2013 року». «Було зафіксовано 17 звернень від громадян з питань вступу до ВНЗ, – зауважив посадовець. – До регіональної оперативної приймальної «Вступна кампанія 2013 року» звернувся особисто лише 1 абітурієнт. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року, кількість звернень громадян знизилася практично у 7 разів».

А. Крупський та О. Демчик висловили вдячність керівництву університету за успішне проведення вступної кампанії-2013, з приємністю відзначивши, що ДНУ як регіональний освітянський лідер є зразком для інших ВНЗ. Також представники владних структур та Дніпропетровського національного університету торкнулися актуальних питань соціальної сфери.

Ректор ДНУ ім. О.Гончара Микола Поляков зазначив, що Приймальною комісією університету цього року було прийнято 32 597 заяв від абітурієнтів, в тому числі більше 12 тисяч – в електронній формі, що вивело університет в десятку найпопулярніших в Україні. Згідно з інформацією Міністерства освіти і науки України, ДНУ входить до десятки найпопулярніших у абітурієнтів ВНЗ, посівши сьоме місце за кількістю поданих заяв. Це цілком заслужена популярність, зважаючи на те, що класичний університет пропонує один з найширших в Україні спектр спеціальностей: 68 напрямів підготовки за ОПП «бакалавр», 89 – за рівнями «спеціаліст» і «магістр».

Цього року найбільшою популярністю серед абітурієнтів користувалися наступні факультети: на факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства подано 3 453 заяв; економічний – 2 820; суспільних наук і міжнародних відносин – 2 526; фізики, електроніки та комп'ютерних систем – 2 154; систем і засобів масової комунікації – 1 826; фізико-технічний – 1 430; юридичний – 1 422; прикладної математики – 1 333. Серед особливостей цьогорічної вступної кампанії в ДНУ ректор відзначив, що на фоні високих конкурсів на філологічні, гуманітарні, правознавчі та економічні напрями спостерігається стабільне зростання конкурсів на інженерні, ІТ та природничі напрями. Так, на «Авіа- та ракетобудування» на 30 бюджетних місць ми прийняли 239 заяв, на «Комп'ютерну інженерію» – на 45 бюджетних місць було 706 бажаних, на «Системний аналіз» – 221 заява на 25 бюджетних місць, на «Комп'ютерні науки» – 585 заяв на 25 бюджетних місць.

Загалом у цьому році студентське братерство ДНУ поповнили 5284 юнаків і дівчат. На перший курс зараховано за ОПП бакалавра 2800 абітурієнтів, за ОПП спеціаліста і магістра – 2484.

**Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара.**

Студент ДНУ імені Олесе Гончара ЗДОБУВ ЗОЛОТУ МЕДАЛЬ на Всесвітній літній Універсіаді-2013

У Дніпропетровському національному університеті імені Олесе Гончара відбулася приємна подія – вітання й нагородження студента-переможця міжнародних змагань.

Студенти ДНУ активно стають переможцями і призерами багатьох всеукраїнських і міжнародних інтелектуальних та спортивних змагань. Влітку цього року скарбниця університету поповнилася ще двома вагомими нагородами. Зокрема, плавець студентської збірної України Андрій Говоров виграв дві нагороди на XXVII Всесвітній літній Універсіаді-2013, яка проходила в Казані (Російська Федерація): золото – на дистанції 50 метрів батерфляєм та бронзу – на цій же дистанції вільним стилем.

У 2009 році Андрій закінчив Дніпропетровське вище училище фізичної культури, де отримав повну загальну середню освіту. Нині він – студент II курсу факультету суспільних наук і міжнародних відносин ДНУ (спеціальність «Політологія»), який успішно поєднує навчання з активними заняттями спортом. Так, Андрій є одним із наймолодших плавців в Асоціації спортивних команд. Майстер спорту міжнародного класу (спеціалізація — батерфляй і кроль). Багаторазовий переможець чемпіонатів та Кубків України, рекордсмен країни. Дворазовий чемпіон Перших юнацьких Олімпійських ігор у Сінгапурі 2010 року, призер Чемпіонатів Європи та світу серед юніорів 2010

року, чемпіон Європи 2011 року, призер Чемпіонатів Європи 2012 року, чемпіон Всесвітньої Універсіади з плавання на 50 метрів батерфляєм, бронзовий призер з плавання на 50 метрів вільним стилем, рекордсмен Європи серед юніорів. У складі дорослої збірної команди України брав участь у фінальних змаганнях Олімпійських ігор у Лондоні. За успішну спортивну діяльність був нагороджений почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

Ректор ДНУ Микола Поляков, нагороджуючи Андрія грамотою за видатні досягнення у спорті, зазначив: «Будь-які змагання – це результат, якому завжди передусе дуже серйозна і кропітка робота. Великий колектив університету докладає усіх зусиль, щоб Альма-матер і вся Україна пишалася своїми студентами. Ми віримо у їхнє велике майбутнє і бажаємо їм тільки перемог!»

Успіх студента ДНУ імені Олесе Гончара був відзначений і на урядовому рівні. Зокрема, під час урочистої зустрічі у Клубі Кабінету Міністрів України з чемпіонами та призерами XXVII Всесвітньої літньої Універсіади 2013 року Андрій Говоров отримав державну нагороду. Згідно з Наказом Президента України

Віктора Януковича від 25 липня 2013 року № 392/2013, за досягнення високих спортивних результатів на XXVII Всесвітній літній Універсіаді в Казані, виявлені самовідданість та воля до перемоги й піднесення міжнародного авторитету України Андрій був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

Зазначимо, що Універсіада в Казані цього року мала не лише рекордну кількість учасників, а й видів спорту, представлених на змаганнях. Уперше у змаганнях такого роду взяли участь понад 13000 студентів-спортсменів з майже 2800 вищих навчальних закладів усього світу, які представляли понад 160 країн. Серед українських учасників – 370 студентів з 90 вищих навчальних закладів, які змагалися за нагороди у 23 видах спорту. 3 медалями повернулися студенти 42-х вітчизняних університетів.

**Інформаційно-аналітичне
агентство ДНУ ім. О. Гончара.**

Серпень

(народні прикмети)

У першій половині серпня погода постійна - зима буде довга.

Якщо бджолина матка припиняє відкладати яйця у серпні (замість вересня) - зима буде рання і холодна.

Якщо квіти білої водяної лілеї до восьмої ранку не піднімуться над поверхнею - по обіді буде дощ; коли ж зовсім не з'являться - до зливи чи похолодання.

Якщо насіннева «парасолька» в моркви поникла - скоро занегодить.

Перед дощем реп'ях розкриває свої колочки.

Перед негодою квітконіжки картоплі згинаються донизу, а квітки начебто в'януть.

Якщо бур'яни влітку ростуть особливо високі - зима сніжна.

Коли літньої пори в прохолодну погоду чути грім, то така погода буде довго.

Якщо вечірня зоря з червононим відтінком, а призахідне сонце також розчервонілося - вночі збереться на грозу.

Два вечори поспіль немає місяця, а зорі світять - на дощ.

Якщо ввечері зірки світять ясно - буде теплий, сонячний день; коли ж зірки тьмяні - на дощ.

Якщо на чистому небі не видно малих зірок - бути бурі.

Блимання зірок - ознака погіршення погоди з посиленням вітру.

Якщо вранці трава суха - з обіду потягне хмарами.

Відсиріло з обіду підсохле сіно - збереться на дощ.

Комарі, мухи та інші комахи набридливі - на дощ і негоду.

Парує туман над лісом - пора йти по гриби.

Стерня, ламаючись, тріщить - на дощ.

Качки та гуси кричать, полошуться, пірнають і б'ють крильцями - на дощ, притихають на грозу.

Якщо хмарно, але бджоли не ховаються у вулик, а продовжують летіти в поле - дощу не буде.

Якщо при сході сонця парка духота - під вечір збереться на дощ.

Якщо в тиху погоду шумить ліс - перед грозою.

Встановився східний вітер - припиняться літні дощі.

Вранці з'являються густа роса й туман - на паркий день.

Рибалки знають: якщо вітер дме на суходіл, а ввечері навпаки - із суші на воду, здіймаючи бриз, чекай доброї погоди.

Хмари «переливають кольори» - віщують грозу.

Чим швидше «ростуть» на сході пір'їсті хмари, змінюючи форму, тим ймовірніша гроза.

Вирує життя у мурашнику - дощу найближчим часом не буде; коли ж на поверхні мало мурах і ті повзають, затягуючи нірки, -

чекайте опадів; великі мурашині купини - на сувору зиму.

Багато мурашок - готуйте на гриби козу-бок.

Спала вода в річці - до дощу. Перед зливою раки виповзають на берег і зариваються в пісок.

Блідий місяць - на негоду, чистий і яскравий - на хорошу погоду.

Коли навколо сонця видно білястий круг - того дня чекай сильної бурі; синюватий або чорний круг навколо призахідного сонця віщує бурю наступного дня.

Якщо сонце сходить дуже яскраво і хмари навколо нього почервоніли - цього дня буде дощ з вітром.

Чистий схід сонця - на суху погоду.

Сходить сонце і на обрії видається більшим, ніж звичайно, - на дощ.

Сонце «скаламутилося» - сховалося за хмарову запону - чекай на декілька годин грози.

Зібрали рожеві пелюстки тендітні квіточки квасениці, ніби ховаючись од дощу, - ніч має бути холодною.

Хмариться небо, а квіточки жовтцю розкриті - на зливу не сподівайся; якщо ж у спеку він стулить пелюстки, невдовзі задощить.

Листя на деревах повертається верхнім боком донизу - на дощ.

Якщо по дощі на небі веселка - на третій день знову буде дощ.

З'явився перший туман - йди по гриби.

П'явки швидко рухаються у воді - буде сильний вітер.

Сплив сом і ганяється за верховодками - до грози й негоди.

Риба вирає біля самої поверхні, а ловиться на вудку не хоче - невдовзі піде дощ.

Продовження читайте на стор. 17.

Ректор НГУ зустрівся з польськими студентами

У рамках українсько-польської співпраці в липні цього року група студентів електротехнічного факультету Національного гірничого університету відвідала Вроцлавський технічний університет для проходження практики. У даній практиці (з 8.07.2013 по 23.07.2013) взяли участь студенти спеціальності «Нетрадиційні і відновлювальні джерела енергії» та «Електромеханіка». До складу групи увійшли: керівник, доцент кафедри відновлювальних джерел енергії Дмитро Ципленков та студенти Світлана Бурик, Сергій Гарашенко, Олександр Ніколайчук, Станіслав Піриєнко, Максим Фурса, Віталій Шевченко, Дмитро Шепіль.

Під час практики студенти гірничого відвідали буровугільний кар'єр «Богатиня», мідні і соляні копальні Польковіце-Серошовіце (глибина 1000 м), діючі гідроелектростанції на річці Лещня (споруди 1905 і 1923 р.р.), підприємство з виготовлення потужних синхронних турбогенераторів «ALSTOM».

Згідно з угодою, підписаною між Національним гірничим університетом та Вроцлавським технічним університетом, влітку проходить обмін студентами. У рамках даного обміну група студентів НГУ відвідує польський університет, а група студентів ВТУ - Національний гірничий університет. Зокрема, сьомого серпня

завершилась двотижнева практика польських студентів у Дніпропетровську. До складу групи увійшли керівник професор Зенон Окрашевський та студенти Анна Роткегель, Каєтан Вітецький, Михал Кула, Адріан Гамгва, Михав Левандовськи, Себастьян Шнайдер, Кароль Вводарські.

Польська група відвідала акумуляторний завод корпорації WESTA в Дніпропетровську, сталеплавильний завод ІНТЕРПАЙП СТАЛЬ, залізрудний рудник ВАТ «ЗЗРК» (м. Дніпрорудне), шахти «Благодатна» і «Героїв Космосу» ПАТ ДТЕК «Павлоградвугілля» (м. Павлоград), Запорізьку атомну електростанцію (м. Енергодар) та ДніпроГЕС (м. Запо-

ріжжя). Як зазначив пан Окрашевський, практика та екскурсії були цікаві та насичені, адже деякі студенти вперше побували в Україні.

Завершилась практика польських студентів візитом до Національного гірничого університету, де вони зустрілись з ректором гірничого, академіком НАН України Геннадієм Півняком. Геннадій Григорович підкреслив, що завдяки унікальній співпраці у польських студентів з'явиться можливість отримати другий диплом – Національного гірничого університету (магістерська програма викладається англійською мовою). У зв'язку з цим до ректора Вроцлавського технічного університету буде направлено офіційний лист з позитивними результатами практики та пропозицією стосовно можливості отримання другої освіти в НГУ.

На згадку про відвідини гірничого польським колегам подарували книги про життя НГУ («Відповідність часу» та «25 років діяльності НГУ») і сувеніри з символікою університету.

**Дарина СУХОНІС-БУТКО,
ІАЦ НГУ.**

НА «БОРИСТЕН» ЧЕКАЄ ПОГЛИБЛЕННЯ СПІВПРАЦІ З СКУ

Під час освячення собору Воскресіння Христового у Києві 18 серпня цього року редактор журналу «Бористен» Фідель Сухоніс мав нагоду поспілкуватися з президентом СКУ паном Євгеном Чолієм. Очільник Світового Конгресу Українців високо оцінив ту роль, яку відіграє редакція щомісячника та інші його

видавничі й гуманітарні проекти у справі піднесення та розвитку національної ідеї. Він також зазначив, що СКУ готово для подальшого поглиблення співпраці з часописом «Бористен», який здобув заслужений авторитет серед читачів західної української діаспори.

Влас. інформ.

Вперед у незабутню студентську юність!

Напередодні нового навчального року в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара відбулася урочиста церемонія посвячення в студенти. У 2013 році повноправними членами університетської родини стали понад 5 000 юнаків і дівчат.

Перед початком довгоочікуваного свята на площі Палацу студентів ДНУ розпочалася несподівана злива. Та навіть вона у цей знаменний день не зіпсувала першокурсникам піднесеного настрою. Навпаки, молодь вірить: дощ – це на щастя!

Відзначив це і ректор ДНУ, професор Микола Вікторович Поляков. Гостинно вітаючи молоде покоління, він наголосив: своєю наполегливою працею усі вони вибороли право стати студентами одного із найпрестижніших вищих навчальних закладів України, який нині святкує своє 95-річчя. «Сьогодні Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара – це унікальний заклад з багатою історією, чудовими традиціями та творчими надбаннями. За своє славетне, майже сторічне життя він став потужним осередком національної освіти, науки і культури, запаливши чимало яскравих зірок на українському та світовому небосхилі. Назавжди залишаться в пам'яті золоті імена видатних вихованців: хіміків Бродського та Писаржевського, фізика Данилова, історика Яворницького, письменника Гончара та багатьох інших. Ми пишаємось тим, що університет дав нашій державі цілу плеяду видатних вчених, серед яких 18 Героїв України, – відзначив Микола Вікторович. – Ми насправді вкладаємо глибокий зміст у підготовку спеціалістів, тому зробимо все належне, щоб і серед вас, шановні першокурсники, з'явилися справжні фахівці своєї справи. Адже ми широко віримо, що і серед присутніх є майбутні Герої України, визначні академіки, виробничники, конструктори та педагоги. Упевнені, що попереду вас найщасливіша пора – пора високих звершень, великих сподівань, продуктивної праці та щирого кохання, які залишаться з вами на все життя. Тому сердечно бажаємо вам успіхів і цікавого студентського життя. Будьте сміливими,

досягайте мети та неодмінно радуйте себе і своїх батьків», – побажав ректор.

Привітати та підтримати численних студентів-новачків прийшов і шановний вихованець ДНУ – випускник 1960 року, Герой України, керівник міжнародного проекту «Морський старт» Володимир Команов. «Я не вперше зустрічаюся з вами, дорогі юнаки і дівчата, на цьому святі, але сьогодні відчуваю велику радість, – говорить Володимир Геннадійович. – Радість від того, що бачу таку кількість молодих талановитих студентів, яким, як і всім минулим поколінням, належить право заповнювати сторінки славетної історії ДНУ. Цього року ваше свято співпадає з 95-літнім ювілеєм Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Ви знаєте, мене наповнює особлива гордість за рідний університет – справжній флагман науки Дніпропетровщини та України, ім'я якого добре відоме в світі! І сьогодні моя особлива подяка звучить професорсько-викладацькому складу університету – за їхнє терпіння та вміння навчати – неocenний талант пробудити в студентів прагнення до знань. Тож я бажаю вам, новим членам студентської родини, наполегливо оволодівати всіма науками, які вам будуть передавати. І головне, зумійте ними правильно розпорядитися, формуючи себе як особистість та примножуючи славу рідної Alma mater», – сказав Володимир Команов.

Далі, за традицією, під звуки урочистої музики ректор Дніпропетровського національного університету Микола Вікторович Поляков передав першокурсникам символічні студентський квиток та залікову книжку. А юнаки та дівчата, у відповідь, впевнено і натхненно склали свою урочисту присягу на вірність студентському братству.

Не забули на церемонії й про так званий «Граніт науки» й імпровізований

спортивний факел, що символізують собою невпинну працю на шляху до життєвого успіху. Зокрема, почесне право передати естафету досягнень молодим колегам цього року було надано переможцям Всеукраїнської та Міжнародної студентської олімпіади з математики у Болгарії Олександрю Козиненку та Дмитру Кузьменку, чемпіонці Європи та світу з рукопашного бою Катерині Васильєвій та призери ХХVII Всесвітньої літньої Універсиади-2013 Андрію Говорову.

На завершення церемонії ректор Поляков виконав ще одну приємну місію – радо познайомив «первачків» з деканами та керівним складом університету, які пообіцяли бути завжди відкритими до діалогу та допомагати на всьому начальному шляху.

Нагадаємо, що в цьому році студентське братерство ДНУ поповнили 5284 юнаків і дівчат. На перший курс зараховано за ОПП бакалавра 2800 абітурієнтів, за ОПП спеціаліста і магістра – 2484.

Кращі представники української молоді генерации справді щасливі, що стали студентами нашого ВНЗ. Так, студентка факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства (кафедра англійської філології) Валерія Василець з Кривого Рогу говорить, що за результатами вступних іспитів проходила до Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ) та до Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. «Але обрала саме ДНУ, адже знаю, що за рейтингом він посідає вищу сходинку. Крім того, у неодноразово була тут під час захисту своєї роботи в МАН та численних олімпіад і мені тут сподобалося».

А от щаслива володарка студентського квитка українського відділення цього ж факультету Аліна Корхова розповідає: «Я чула гарні відгуки про факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ, тому вирішила вступати саме сюди. Я подавала документи в електронній формі одразу на два напрями (українська та англійська філологія), бо ще у школі зрозуміла, що я гуманітарій і легко оволодіваю мовами. В майбутньому хотіла б усе-таки стати перекладачем, тому вже на наступний рік планую вступати на заочну форму навчання із спеціальності «Англійська мова і література».

Радіє своєму успіху і студент фізико-технічного факультету Ілля Книш (спеціальність «Авіа- та ракетобудування»). «Для мене сьогодні справжнє свято! – говорить хлопець. – Я цілеспрямовано йшов у Дніпропетровський національний університет, адже давно хотів тут навчатися. На мою думку, це найкращий вищий навчальний заклад у нашому регіоні. Також я багато чув гарних відгуків про університет від свого друга, який навчається на факультеті фізики, електроніки та комп'ютерних систем. Тому своїм вибором я дуже задоволений. І переконаний, що ДНУ забезпечить широкий профіль моєї освіти, і допоможе мені в майбутньому працевлаштуванні».

Тож, широко бажаємо нинішнім першокурсникам, щоб їхня дорога здобуття університетських знань була щасливою і світлою!

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ імені О. Гончара.

НГУ відвідав директор з видобутку і збагачення вугілля компанії ДТЕК Андрій СМІРНОВ

Співробітництво Національного гірничого університету з енергетичною компанією ДТЕК триває не перший рік. Сьомого серпня з метою його поглиблення НГУ відвідав директор з видобутку і збагачення вугілля компанії ДТЕК Андрій Смирнов. Він ознайомився з роботою обладнання, яким оснащені лабораторії і комп'ютерні класи кафедр гірничого, щоб в майбутньому надати їм все необхідне для більш прогресивної роботи.

Представнику компанії продемонстрували діяльність науковців лабораторії випробування будівельних матеріалів та гірських порід, де інструментарій придбано на кошти гранту. Гість також отримав детальне роз'яснення, на якому програмному забезпеченні і яким чином фахівці НГУ працюють над вивченням питань гірничодобувної галузі. В комп'ютерному класі кафедри будівництва і геомеханіки, оснащеному за сприяння генерального директора

ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» Артура Мартовицького, говорили про наукові розробки, над якими тут вже працюють аспіранти.

На кафедрі розробки підземних родовищ ректор НГУ академік НАН України Геннадій Півняк ознайомив Андрія Смирнова з планами розвитку науково-методичного центру «Кафедра ДТЕК». У перспективі – розробка конспекту лекцій для працівників гірничої галузі, підвищення їх кваліфікації за допомогою Міжгалузевого інституту безперервної освіти НГУ. Ректор зазначив, що Національний гірничий університет має високий освітній і науковий авторитет у світі, відповідну базу, яка дозволяє впроваджувати будь-яку фундаментальну ідею, зокрема, в реалізації завдань «Кафедри ДТЕК».

Андрій Смирнов поспілкувався з науковою молоддю лабораторії курсового та дипломного проектування і зазначив, що компанія буде сприяти науковій роботі НГУ і реальному здійсненню необхідних для енергетичного сектора України напрацювань.

Наталія АНДРЮЩЕНКО,
ІАЦ НГУ.

НГУ представив інноваційні проекти на виставці «Барвіста Україна» 2013

Цього року на Всеукраїнському конкурсі-виставці «Барвіста Україна», який проходить з 20 по 23 серпня, НГУ відзначився цікавими технічними проектами - «Ліфтові установки нового покоління» (кафедра будівельної, теоретичної та прикладної механіки, доцент Дмитро Колосов) і «Автоматизація та управління конвеєрним транспортом» (кафедра автоматизації комп'ютерних систем, доцент Станіслав Проценко).

Як зазначив Дмитро Колосов, губернатор Дмитро Колесніков зацікавився стендами та розробками НГУ і відзначив важливість та нагальну потребу в реалізації для Дніпропетровщини проекту ліфтових установок. І не виключено, що найближчим часом цей проект реалізується за допомогою вчених гірничого.

На виставці делегатам від НГУ вручено дипломи.

ДОВІДКА:

З 20 по 23 серпня 2013 року Дніпропетровщина бере участь у знаковій події – щорічній загальнодержавній виставковій акції «Барвіста Україна» в Національному комплексі «Експоцентр України» у м. Київ, яка проводиться за ініціативи Президента України Віктора Януковича.

Метою заходу є демонстрація технічного, інноваційного та інвес-

тиційного потенціалу в різних галузях економіки регіону, презентація кращих науково-технічних розробок, унікальних досягнень промисловості та експортних можливостей підприємств області.

Участь у загальнодержавній акції дає можливість Дніпропетровщині не тільки презентувати свої досягнення Україні та світу, а й налагодити взаємовигідне співробітництво між підприємствами та національними і зарубіжними діловими партнерами.

На обласній освітянській конференції «НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ» було презентовано екологічну читанку

На обласній освітянській конференції було презентовано електронну книгу – екологічну читанку «Наш кращий друг – природа».

Збірник створено за підтримки департаменту освіти і науки облдержадміністрації і навчально-методичного центру професійно-технічної освіти Дніпропетровської області.

До збірки увійшли твори письменників Дніпропетровської області, спрямовані на формування у дітей та підлітків екологічної культури, відповідального ставлення до збереження природи, навколишнього середовища.

Малюнки для неї зробили школярі – вихованці інтернатних та поза-

шкільних і учні професійно-технічних закладів області.

Вірші, казки та оповідання, що увійшли до збірки можуть використовуватися вчителями під час проведення уроків біології, основ безпеки життєдіяльності, літератури, інших гуманітарних дисциплін або під час проведення виховних годин та підготовки до позакласних заходів.

Диски з електронною книгою було передано керівникам управління (відділів) освіти Дніпропетровщини. Відтепер навчальні заклади області у своїх бібліотеках матимуть корисну й пізнавальну книгу – екологічну читанку.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

Про перебування юннатів у табірній зміні «Еко-лідер» оздоровчого комплексу «Юннат» при Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді

На базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді у Всеукраїнському профільному оздоровчому таборі «Юннат» пройшла табірні змін «Еко-лідер» для юних екологів, біологів, дендрологів, квітників, садівників, рослинників, зоологів і тваринників, юних майстрів ужиткового мистецтва, учасники і переможці всеукраїнських конкурсних змагань, екологічних експедицій, фестивалів і симпозиумів.

Для юних натуралістів було проведено ряд теоретичних занять та екскурсій в еколого-натуралістичному центрі: лекції з квітництва, психології, лозоплетіння та гончарства, лицей-практикум з зоології та інше.

За 14 днів підлітки відвідали Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка, «Київський національний академічний театр оперети», Національний цирк України, Київський зоопарк, Національний Науково-природничий Музей, музей води тощо.

Свої таланти юні природознавці розкрили у конкурсах: «Юннатія має Таланти», «Містер та Місіс Юннатія», «КВК в Юннатії», «Спортивна Юннатія».

Багатьом юннатам, серед яких був Амір Гарімадов, учень 11 класу середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів № 126 м. Кривого Рогу, вихованець комунального позашкільного навчального закладу

«Станція юних натуралістів Жовтневого району» м. Кривого Рогу, вручили грамоту за активну участь в табірній зміні «Еко-лідер» у Всеукраїнському оздоровчому профільному таборі «Юннат».

Під час зміни юннати Дніпропетровської області потоваришували зі своїми однолітками з різних регіонів країни.

Завдяки лекціям з зоології, квітництва, кінології отримали нові знання з різних галузей природничих наук, а в Школі народного ремесла навчилися плести з соломи квіти, з лози тин, з глини робити різноманітні форми тощо.

Табір «Юннат» – це чудове місце для навчання, розваг, нових знайомств, нових вражень та просто дивовижне місце з неймовірною природою в центрі Києва.

Кращі юннати Дніпропетровщини проходили обласну екологічну практику „Вивчаємо заповідні території України” на базі Канівського природного заповідника

З 22 по 28 липня 2013 року була проведена екологічна практика для 20 кращих юннатів області на базі Канівського природного заповідника навчально-наукового центру „Інститут біології” Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Черкаської області. До загалу увійшли школярі з м. Дніпродзержинська, Кривого Рогу, Павлограда, Верхньодніпровського, Магдалинівського, Павлоградського та Царичанського районів, які протягом навчального року брали участь у природоохоронних акціях та конкурсах і показали високі результати своєї роботи.

Захід присвячено 95-річчю від дня народження В.О. Сухомлинського.

Для юннатів було проведено ряд теоретичних занять та екскурсій екологічними стежками по заповіднику.

Юннати відвідали музей Народ-декоративного мистецтва, у яко-

му зібрані кращі зразки традиційного одягу та предмети побуту українців Середнього Подніпров'я. Вироби іменитих сучасних майстрів-склодувів, різьбярів по дереву, художників дають можливість побачити, як роз-

вивалося прикладне мистецтво в індустріальну епоху.

Учасники експедиції ознайомилися із знахідками палеоліту, мезоліту, неоліту, трипільської культури, бронзового та залізного віків, скіфського часу, давньоруської держави, козацької доби та періоду Великої Вітчизняної Війни у історичному музеї „Канів від давнини до сучасності”.

Також юннати вшанували пам'ять загиблих у Меморіальному парку - братська могила та пам'ятник воїнам, які загинули під час визволення Канева у Другій світовій війні.

Співпраця комунального закладу освіти „Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” та Канівського природного заповідника Київського національного університету ім. Тараса Шевченка надає можливість для додаткової освіти та оздоровлення дітей Дніпропетровської області.

Гармонія у польсько-українській співпраці

У ДНУ імені Олесея Гончара перебував заступник декана з міжнародного співробітництва факультету товарознавства Познанського економічного університету (Польща), професор кафедри стандартизованих систем управління Яцек Лучак з дружиною Ганною Лучак. Візит був продовженням діалогу, започаткованого під час попереднього відвідування Яцеком Лучаком нашого університету в лютому 2013 року.

Під час зустрічі з представниками економічного факультету ДНУ обговорювалася підготовка майбутньої заявки на участь у програмі «ГАРМОНІЯ 5» та розвиток співробітництва між нашими університетами в науково-освітній сфері. Конкурс «ГАРМОНІЯ 5» ініційований Польським Національним Центром Науки та спрямований на реалізацію дослідницьких проектів у рамках міжнародної науково-освітньої співпраці.

Декан економічного факультету ДНУ професор Сергій Олександрович Смирнов і заступник декана економічного факультету з міжнародного співробітництва доцент Сергій Якович Касян узгодили з польськими колегами структуру та зміст попередньої теми проекту «ГАРМОНІЯ 5»: «Кваліфікація та співробітництво з постачальниками машинобудівних та авіабудівних підприємств Польщі та України: безпека інформації, соціальна відповідальність бізнесу». Вважаємо, що проведення подібних наукових досліджень співробітниками ДНУ імені Олесея Гончара дозволить розширити існуючі наукові положення у сфері систем управління економічними процесами та кваліфікації постачальників промислових підприємств.

За попередньою домовленістю, у рамках програми «ГАРМОНІЯ 5» буде організовано аспірантуру і докторантуру на базі Познанського економічного університету. Сторони обґрунтували участь ДНУ в якості основного партнера у такій науково-освітній програмі на тему: «Забезпечення якості процесів, товарів та послуг на ринках Центрально-Східної Європи».

Професор Сергій Олександрович Смирнов та професор Яцек Лучак обговорили створення спільної магістерської програми на базі економічного факультету ДНУ та вибраних факультетів Познанського економічного університету.

Завідувач кафедри історії України професор Юрій Анатолійович Святець познайомив польських колег з діяльністю Українсько-польського науково-культурного центру, що функціонує на історичному факультеті ДНУ імені Олесея Гончара. Сторони наголосили на необхідності розширення діяльності Українсько-польського науково-культурного центру ДНУ з урахуванням актуальних економічних тематик.

Під час зустрічі з керівництвом економічного факультету ДНУ були обговорені питання співробітництва між економічним факультетом ДНУ імені Олесея Гончара та факультетом товарознавства Познанського економічного університету, відбулися консультації та зустрічі, спрямовані на обмін науково-освітнім досвідом та питання організації відкритих Інтернет-лекцій професорів Познанського економічного університету для студентів ДНУ імені Олесея Гончара.

У підсумку зауважимо, що проведення таких зустрічей сприяє розширенню наукових, освітніх і культурних зв'язків між університетами України та Польщі, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність вітчизняних освітніх послуг на європейському ринку.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ імені О.Гончара.

Моніторингові дослідження Дніпропетровської профтехосвіти визначають її перспективу

Головна задача серпневих заходів професійно-технічної освіти Дніпропетровщини – це формування задач на новий навчальний рік, виходячи із аналізу попередньої роботи ПТНЗ.

Для визначення найбільш проблемних питань, функцій та змісту професійно-технічних навчальних закладів інформаційно-аналітичним центром навчально-методичного центру ПТО використано матеріали моніторингових досліджень, проведених протягом трьох останніх років, які визначені наказом МОН України від 31.01.2011р. № 61 «Про проведення моніторингового дослідження стану і розвитку ПТО».

Вищезазначені результати досліджень покладено в основу видання інформаційно-аналітичного збірника «Стан і розвиток професійно-технічної освіти Дніпропетровської області».

Збірник корисний тим, хто координує роботу системи формування трудового робітничого потенціалу, а також керівникам навчальних закладів, котрі визначають функції та зміст підготовки робітників.

Наопрацьовані матеріали можна використати при підготовці серпневих нарад.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО

Цей проект розпочато «Авто-мобільним кластером» Республіки Словенія спільно з Асоціацією виробників України «Укравтопром» за організаційної підтримки Посольства Республіки Словенія в Україні, Організації з промислового розвитку Об'єднаних Націй(UNDO), ПАТ «ЗАЗ» та за фінансової підтримки уряду Республіки Словенія.

Петро Кошуков доповів на зустрічі з проректором з міжнародних зв'язків НГУ професором Олександром Шашенком, начальником Управління міжнародних зв'язків НГУ професором Михайлом Рогозою, представниками механіко-машинобудівного факультету НГУ про стан розробки цього проекту. Наразі група українських і міжнародних експертів здійснює аналіз вітчизняної автомобілебудівної галузі з метою виявлення найбільш важливих питань місцевих виробників та інститутів підтримки, які можна буде вирішити в рамках і за допомогою

Словенія зацікавлена у розвитку української автоіндустрії

На прохання Посольства Республіки Словенія в Україні відбулася зустріч представників НГУ з Петром Кошуковим - національним експертом проекту міжнародної технічної допомоги «Зміцнення кластерів автомобільної промисловості в Україні: покращення спроможності місцевих виробників авто, компонентів та інститутів їх підтримки».

ресурсів проекту. Зокрема, в липні – серпні 2013 року експерти автомобільної промисловості проводять опитування серед постачальників сектора, науково-дослідних організацій, освітніх та інших організацій, пов'язаних з автоіндустрією.

Результати отриманих досліджень будуть презентовані у Києві в середині вересня 2013 року. Додамо, що одним з найважливіших напрямків структурної модернізації промисловості є її розвиток на основі кластеризації. Головна відмінна риса кластера – інноваційна орієнтованість. Інновація – родзинка кластера. Спираючись на прориви в науково-технологічній сфері та інтелектуалізацію основних факторів виробництва розвинені країни, які взяли на озброєння політику кластеризації своїх економік, змогли забезпечити приріст ВВП в діапазоні від 75 до 90%. Інша особливість кластера – просторова прихильність. В умовах посилення конкуренції між країнами і регіонами за інвестиції та розміщення найбільш перспективних видів діяльності на своїй території стало очевидно, що унікальні конкурентні переваги формуються не на національному рівні, а на рівні конкретних бізнесів, що функціонують на території регіонів, де висока концентрація взаємозалежних

галузей. На думку економістів, такі регіональні інноваційно-промислові кластери мають низку переваг перед традиційними індустріально-галузевими формами організації бізнесу.

У Словенії прийнято стратегію підвищення конкурентоздатності промисловості з урахуванням функціонування кластерів, створена асоціація «Автомобільний кластер Словенії», до якої ввійшли 22 міських підприємства і 5 наукових та освітніх установ. Відповідно до даних Світового економічного форуму, активна кластеризація економіки Словенії дозволила цій країні значно підвищити свій рейтинг конкурентоспроможності та ввійти у 30-ку найбільш конкурентоспроможних країн світу.

Зазначимо, що уряд Республіки Словенія виділив для втілення проекту «Зміцнення кластерів автомобільної промисловості в Україні: покращення спроможності місцевих виробників авто, компонентів та інститутів їх підтримки» у життя 600 тисяч євро. Щодо зацікавленості участі у проекті технічних університетів України і вітчизняних НДІ Петро Кошуков сказав, що це буде відновлення зв'язків між ними і промисловістю, а деякі вузи, на думку експерта, можуть стати освітньою базою кластера.

Ігор ЛЯХЕВИЧ,
студентський прес-центр НГУ.

ЛІТНІ ШКОЛИ відкрили свої двері

22 липня 2013 року відбулося урочисте відкриття обласних літніх профільних шкіл Дніпропетровського відділення Малої академії наук України на базі дитячого оздоровчого табору імені В. Терешкової

Літні школи природничо-математичного напрямку відкрили свої двері для 40 учнів-членів Дніпропетровського відділення Малої академії наук України. Після урочистого відкриття табірної зміни для юних дослідників провели тренінгові заняття командної роботи: МАНівці мали змогу познайомитися один з одним, розповісти про себе, свої вподобання і досягнення.

Учасники обласних літніх профільних шкіл мають змогу поєднати кваліфіковане навчання відповідно до обраних наукових уподобань зі змістовним відпочинком в умовах оздоровчого табору. Змістовні лекції проводили досвідчені викладачі Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, зокрема Зеленська Любов Іванівна, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри фізичної та економічної географії; Григор'єв Сергій Борисович, кандидат фізико-математичних наук, директор Ліцею інформаційних технологій при ДНУ імені Олеся Гончара, доцент кафедри теоретичної фізики; Лакей Ігор Михайлович, доцент кафедри економічної теорії.

Протягом двох тижнів слухачі матимуть змогу відвідувати лекційні заняття з фізики, математики, економіки та географії, які супроводжуватимуться цікавим та поглибленим вивченням

матеріалу. Програма занять включає розв'язування олімпіадних задач та задач ігрового характеру на розвиток уваги та логічного мислення, розуміння основних економічних явищ і процесів, вироблення навиків економічних ситуацій і прийняття рішень в умовах наростаючої обмеженості ресурсів, опанування науковими методами географо-красознавчих досліджень.

В рамках проведення літніх профільних шкіл планується цікава екскурсія «Петриківський розпис – колір традицій» до селища Петриківки Дніпропетровської області, адже сама Петриківка – це одне з небагатьох селищ, де дуже дбайливо зберігають

стародавні народні промисли. Сьогодні, це мальовниче село славиться майстрами декоративного розпису, художнього ткацтва, народної вишивки.

Учні матимуть можливість відвідати діючий музей народної творчості, експозиція якого включає велику кількість етнічного живопису – це і картини, розмальовані предмети побуту, прикраси тощо. Діти можуть завітати до майстерень, де вони не тільки

спостерігали б, як працюють митці, але й самі спробували свої вміння у петриківському розписі.

Не менш цікавою буде подорож учасників літніх шкіл профільних шкіл Дніпропетровського відділення Малої академії наук України до Національного заповідника «Хортиця». Екскурсійна програма по надзвичайно

ва», «Військова Рада на Січі», «Нічний штурм м. Запоріжжя в 1943 р.». Юні дослідники дізнаються про життя та боротьбу українських козаків, багато цікавих історій про найвідоміших козаків та гетьманів.

Не менш захопливою виявиться піша прогулянка по історико-культурному комплексу «Запорізька Січ». Тут, в столиці козацьких земель, екскурсанти зможуть побачити головні будівлі, притаманні Запорозьким Січам – козацькі курені, січові школи, будинок кошового отамана, церкву, канцелярію, військовий скарбничник та інші цікаві об'єкти музею під відкритим небом.

Екскурсія на Хортицю має залишити не тільки найприємніші спогади, але й допомогти молодим науковцям дізнатися більше про славетні сторінки нашого минулого та скласти цілісне уявлення про таке унікальне явище, яким було в історії України запорозьке козацтво.

Таким чином, обласні літні профільні школи є унікальною формою роботи з обдарованою молоддю. Вони забезпечують оптимальний простір для сприяння інтелектуальному прогресу країни, роблять великий внесок у формування наукової еліти нації.

Ми бажаємо всім слухачам вдалого поєднання навчання з відпочинком, позитивних вражень та нових друзів!

У Межівському районі Дніпропетровської області третій рік діє оздоровчий проект «ЛІТО + Я»

У Райпільській середній школі третій рік для школярів діє оздоровчий проект «ЛІТО + Я», метою якого є оздоровлення дітей в таборі з денним перебуванням при навчальному закладі.

Головним завданням у літній період є зміцнення здоров'я школярів та організація змістовного дозвілля. Для цього було розроблено план роботи для двох загонів – «Дивосвіту» та «Водограй». План містив заходи, громадсько-патріотичного спрямування та пов'язані з історико-краєзнавою роботою з вивчення рідного краю.

Серед запланованих заходів слід відзначити велопробіг до с. Сергіївки Донецької області на місце концтабору для військовополонених, який діяв у роки Великої Вітчизняної війни та автобусну поїздку до села Попутне-Отрадне, де розгорталися найзапекліші бої з фашистами за звільнення Межівщини.

Традиційними стали відвідини маленької батьківщини відомого українського письменника Сави Божка, сільських музеїв сіл Новопавлівка і Слов'янка.

До пришкольного табору щотижня запрошувалися місцеві майстри народних ремесел, які проводили майстер-класи для вихованців табору «Сонечко».

У професійно-технічних навчальних закладах Дніпропетровщини створена ефективна система профорієнтаційної роботи з молоддю

Традиційними стали спільні заходи ПТНЗ з районними та міськими службами зайнятості. Під гаслом «Зроби свій вибір» створені інформаційні термінали з професій: молодь має змогу пройти тестування та дізнатися про свої здібності щодо того чи іншого виду діяльності.

З метою підвищення ефективності профорієнтаційної роботи ПТНЗ міста Кривий Ріг серед учнівської молоді проведено ряд заходів:

на базі Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею – міський підсумковий захід в рамках декади робітничих професій металургії та гірничодобувної промисловості;

на базі Криворізького центру підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі та міського палацу культури «Горицвіт» – урочисте відкриття декади робітничих професій будівельної галузі;

у рамках роботи Школи молодого профорієнтатора презентовано роботу «Центру консалтингу» Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування.

Прикладом успішної профорієнтаційної роботи є тісна співпраця Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею з ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат» (далі ПАТ «КЗРК»). Упродовж навчального року проведено зустрічі з випускниками шкіл на базі навчально-курсового центру підприємства. Під час зустрічей учні

шкіл переглянули відеоматеріали із життя підприємства і навчального закладу та ознайомитися з гірничим обладнанням, технологіями видобутку і структурою підземного Кривбасу.

Така робота забезпечує якісний відбір абітурієнтів для подальшого навчання в ліцеї.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО.

«Міцне здоров'я – успішне життя»

У рамках губернаторської програми «Міцне здоров'я – успішне життя» по дитячих таборах Дніпропетровщини проходить волонтерський тур здорового способу життя.

У рамках губернаторської програми Дмитра Колеснікова «Міцне здоров'я – успішне життя» по дитячих таборах Дніпропетровщини проходить волонтерський тур здорового способу життя. 7 студентів та випускників Дніпропетровського державного інституту фізкультури та спорту здійснюють тур по дитячих оздоровчих центрах і таборах області. У рамках туру будуть проведені майстер-класи та заняття в 23 дитячих оздоровчих таборах. У кожному таборі волонтери – майстри та кандидати у майстри спорту, чемпіон України з футболу фрістайлу проводять майстер-клас здорового способу життя та заняття з навчання дітей і підлітків комплексу фізичних вправ. Це футбольний фрістайл, зарядка, бруси, естафета тощо.

Наприкінці червня голова облдержадміністрації Дмитро Колесніков оголосив про старт регіональної програми «Міцне здоров'я – успішне життя», метою якої є пропаганда здорового способу життя і виховання здорового покоління. Програма губернатора, яка стартувала з міжнародного фестивалю Work Out Fest, спрямована на реалізацію в регіоні Соціальних ініціатив Президента України Віктора Януковича, який надає особливого значення розвитку фізкультури і спорту, пропаганди здорового способу життя серед молодого покоління жителів нашої країни.

Представляючи програму, керівник регіону підкреслив, що вона відкрита для пропозицій з боку молодіжних організацій, органів місцевого самоврядування, компаній і підприємств, оскільки виховання здорового покоління – спільна справа, і чим більше людей буде залучено до її реалізації, тим більшим буде ефект для молодого

покоління, Дніпропетровщини і України в цілому.

Одними з перших на заклик губернатора відгукнулася група студентів та випускників Дніпропетровського державного інституту фізкультури та спорту. Вони виступили з пропозицією стати волонтерами програми «Міцне здоров'я – успішне життя» і провести в дитячих оздоровчих таборах на території області майстер-класи здорового способу життя та заняття з навчання дітей і підлітків комплексу фізичних вправ.

Дмитро Колесніков підтримав ініціативу волонтерів. Обласна влада надала матеріально-технічну та інформаційну підтримку літньому туру здорового способу життя. У його рамках будуть проведені майстер-класи та заняття в 23 дитячих оздоровчих таборах. Тур проходимо до кінця серпня, допоки у дитячих таборах триватимуть зміни.

«Головна мета програми – змінити модель поведінки молодих людей стосовно свого здоров'я, виховати моду на здоровий спосіб життя, заняття фізкультурою і спортом», – сказала заступник директора департаменту – начальник управління у справах сім'ї та молоді Департаменту фізичної культури і спорту, сім'ї та молоді облдержадміністрації Лілія Ковальова. Вона також додала, що у рамках програми вже заплановані тури здорового способу життя по містах області, проведення щорічних міжнародних фестивалів Work Out, конкурсу на кращу соціальну рекламу здорового способу життя, єдиний день ранкової зарядки в навчальних закладах області, розробка методичних посібників, конкурс на самий здоровий клас у школах області та інші заходи.

«Губернатор Дмитро Колесніков виступив з ініціативою виховати в регіоні здорове покоління. Ми відразу ж підтримали цю ініціативу. Ми давно дійшли висновку, що здоровий спосіб життя повинен стати модним серед молоді. Кожна молода людина повинна розуміти: твоє здоров'я сьогодні – твій успіх завтра. Якщо ти здоровий – ти успішний. Шкідливі звички, «зависання» в Інтернеті, пасивний спосіб життя тягнуть тебе вниз, заважають розвитку. Для того, щоб бути здоровим та успішним не потрібно витрачати багато сил і грошей: щоденна зарядка, правильне харчування, заняття спортом, відмова від шкідливих звичок – це має стати правилом для кожного, увійти у звичку», – сказав керівник групи волонтерів Дмитро Гармаш. Він також додав, що починати пропаганду здорового способу життя треба зі шкільного віку. Тому волонтери запропонували проїхатися по дитячим таборах, провести майстер-класи та заняття зі школярами. «Наша мета – показати, що здоровий спосіб життя – це класно, сучасно і модно», – наголошує Дмитро Гармаш.

По уран - до Монголії

З 7 по 18 липня делегація Національного гірничого університету у складі докторанта кафедри підземної розробки родовищ (ПРР НГУ) доцента Олега Хоменка і завідувача кафедри гідрогеології та інженерної геології професора Дмитра Рудакова відвідала Народну республіку Монголію. Поїздка була організована Урановою енергетичною компанією «Мон-Атом» за підтримки Монгольського університету науки і технологій. Кафедру ПРР НГУ єднає багаторічна плідна співпраця з монгольськими викладачами, дослідниками та виробничниками в галузі розробки уранових родовищ.

У перший день візиту монгольські колеги організували семінар на тему «Технологія розробки рудних родовищ підземним способом і свердловинним підземним вилуговуванням урану». Доцент Олег Хоменко виступив з лекціями про історію та структуру НГУ і його освітні та наукові досягнення. У лекціях також були висвітлені спеціалізації кафедри ПРР і, зокрема, детально представлена специфіка і результати викладання предметів з підземної розробки рудних родовищ. Професор Дмитро Рудаков розповів про структуру та досягнення своєї кафедри, а також доповів про результати наукових досліджень з питань радіогідрогеології. У роботі семінару взяли участь високопоставлені особи: экс-президент Монго-

лії, заступник міністра промислової політики країни, генеральні директори УЕК «Мон-Атом» та СП «Гурван-Сайхан», а також представники Монгольського університету та компанії «Мон-Атом».

У наступні дні було організовано візд на Хараатське і Хайрханське родовища урану, які знаходяться у східній частині Монголії. Наступного року тут планується видобування урану методом вилуговування. Сьогодні вчені НГУ готують рекомендації для швидкого й більш ефективного відпрацювання цих запасів.

Науковці НГУ відвідали ще дві копальні, які припинили свою роботу в 90-і роки минулого століття. Це найбільше в Монголії уранове родовище «Дорнод», що знаходиться на відстані 800 км від Улан-Батора, і родовище дорогоцінних і кольорових металів «Гурван-Гулаг», також розташоване в Дорнодському районі. Для цих копалень вчені НГУ рекомендують нові способи розробки запасів, що набагато знижують собівартість видобутку.

До культурної програми знайомства з Монголією входили відвідини національного фестивалю «Наадам», музеїв історії та палеонтології, Національного ансамблю та оперного театру, туркомплексу «Цонжин Болдоге» та пам'ятника Чингіз-Хану, історичного місця коронації Чингіз-Хана й інших визначних пам'яток країни.

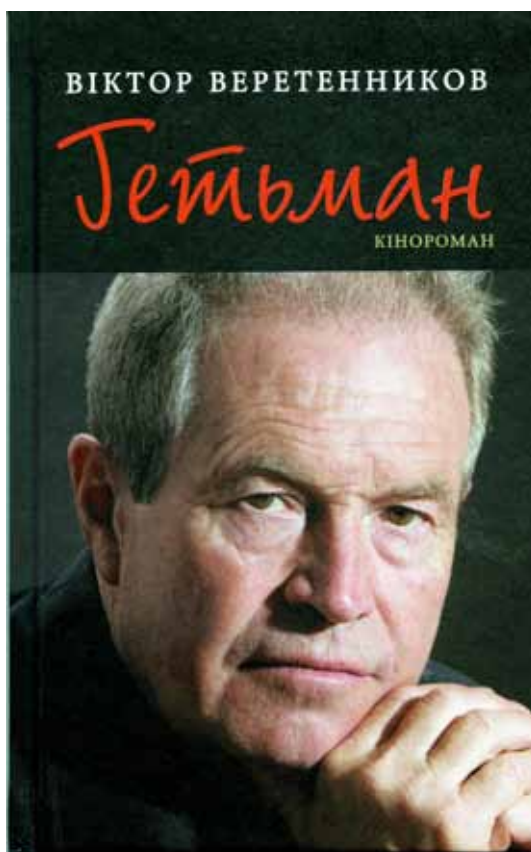
У цілому поїздка науковців НГУ до Центральної Азії стала незабутньою. Залишилася у пам'яті колоритна панорама країни, різноманітна природа – пустелі, рівнини, гори, ліси. Особливо вражає дуже помітний нерозривний зв'язок монголів з природою, яка їх живить енергією і впевненістю. Корінні жителі – неповторні, в їх жилах тече гаряча кров Чингіз-Хана. І ще одне цікаве спостереження. Сучасний бурхливий розвиток Монголії в пресі називають феноменом, який ґрунтується на силі волі, стрімкості, згуртованості монголів, великій мужності і працьовитості. Нам є чим поділитися з монгольськими колегами, але ж є що взяти і від них!

Елла МАКСИМОВА,
доцент кафедри ПРР НГУ.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Є такий вислів – обдаровані особистості талановиті в багатьох ділянках. Це сповна стосується Віктора Веретенникова – підприємця, політика, письменника, продюсера, співака, громадського діяча. Молочна та кисломолочна продукція торгової марки «Злагода» АТВ «Комбінату Придніпровський» добре знайома в Україні. Це підприємство багато років очолює Віктор Олександрович. І до честі його та колег «Злагода» у постійному пошуку, вона постійно шукає шляхи поліпшення якості та асортименту своєї продукції. Але не менше відомий Віктор Веретенников як творча людина. Чимало мудрих і талановитих книг вийшли з-під його пера. А в останні роки обдарований чоловік захопився сценічними формами мистецтва. Плідною є співпраця його з дніпропетровським театром імені Т. Шевченка як автора вистав та мецената. В цій добірці більш докладну замітку про цю співпрацю.

А ще в останні роки Віктор Веретенников почав і співацьку кар'єру. І зробив для цього серйозну заважку. Бо його дуєт з популярною Катєю Бужинською запам'ятався багатьом, хто зміг прослухати їх виконання сучасних шлягерів.

І ось до читачів прийшов новий твір письменника Віктора Веретенникова. Кінороман «Гетьман», котрий є лаконічним прочитанні складної постаті Богдана Хмельницького і драм його життя в контексті національно-визвольної війни українців у середині сімнадцятого сторіччя і побудови Козацької держави. Вміщуючи уривок з нової книги відомого автора закликає читачів познайомитися з ним у повному обсязі. Повірте цей твір того вартий.

В урочищі Маслів Брід зібралася «чорна рада» — без старшин і козаків, які підтримували Хмельницького. Рядові козаки і селяни переобирали гетьмана.

Грізно гуділа, шуміла рада.

— Геть Хмельницького! Він ляхів і татар ставить вище, аніж наш народ руський! Знову впустив катів різних в Україну! Ляхи за бидло нас мають, а орда дружин та дочок у ясир забирає! — піднявшись на дерев'яний поміст, кричав голосистий козак. — За що боролися, побратими?! За що кров проливали?!

— Хмельницький навмисне покинув своє військо під Берестечком і втік від ляхів разом із ордою!

— Судити його! Нема йому пощади!

— Судити!

— Смерть!

ГЕТЬМАН

(уривок з кінороману)

— Смерть Хмельницькому!

Багато козаків почали оголювати шаблі й підкидати шапки.

Гомін перервав тупіт коней. У збурений натовп врізався невеликий загін вершників. Попереду скавав Богдан Хмельницький.

— Гетьман! — пролунали розгублені вигуки.

— Гетьман! Сам до рук нам прискакав!

— Смерть відступникові! Хмельницький, пробившись на коні до помосту, зістрибнув просто на нього, відштовхнув плечем козака, який щойно виступав. Юрба завмерла.

Богдан зняв шапку, вклонився, за козацьким звичаєм, на всі чотири сторони, крикнув:

— Товариство! Можете судити мене, і я гідно прийму смерть!

Але спочатку вислушайте, що скажу!

— Смерть зрадникові! — гукнули з натовпу. — Смерть гетьманові!

— Хай говорить!

— Слово! Слово гетьманові!

— Я прошу тиші! — підняв руку Хмельницький.

Коли гомін ушух, гетьман твердо мовив:

— Козацьке військо зрадив не я — всіх нас зрадив хан кримський Іслам-Гірей. Він змовився з лаським королем і вивів своє військо з поля бою. Коли я погнався за ним і спробував переконати хана, він захопив мене в полон. Погана, ганебна історія. Але так сталося. За це й судити мене можна! Я згоден!

Натовпом прокотився суворий гул голосів. Хмельницький продовжував:

— А можна дати мені змогу спокутувати провину лаською кров'ю. Можна допомогти мені визволити Україну з рабства! Хіба не били ми разом ляхів під Жовтими Водами, під Корсунем, під Пилявцями, під Зборовом? Били — і перемагали!

— Били, батьку Хмелю! Ще й як били! — залунали вигуки.

— І ще поб'ємо! І битимемо ляхів доти, доки не звільнимо народ наш із рабства! Самі запануємо на рідній землі! Запорука моїх слів — наші перемоги у найбільших битвах із ляхами!

— Твоя правда, батьку Хмелю, славно ми били ляхів! — додав хтось із натовпу.

Богдан знову підняв руку, закликаючи всіх до тиші. І коли люд на майдані замовк, гетьман запитав проникливо:

— Ви мені вірите, козаки?

— Віримо, батьку Хмелю! Віримо!

— То слухайте мій наказ!

— Слухаємо, батьку Хмелю!

— Усі, як і раніше, збираємося в загоны і б'ємо ляхів по всій Україні! Богу дякувати, полководцями руський народ не обділений. Вам ці імена добре відомі: Іван Богун, Петро Дорошенко, Філон Джеджалій, Федір Вешняк, Іван Сірко, Тиміш Хмельницько!

— Веди нас, батьку Хмелю! Втрачати нам нічого! Ми з тобою!

— І я з вами! — скочив на підведеного до нього коня Хмельницький.

— Дорогу! — закричали в юрбі. — Дорогу гетьманові Хмельницькому!

— Слава Україні!

— Слава Хмельницькому!

У Чигирині Богдан Хмельницький зібрав вірних йому старшин і полковників. Першим заговорив Іван Богун.

— Ляхи народ геть замордували — ні диху не дають, ні продишу! Волинь під ними, Київ! Коронний гетьман Калиновський, який прийняв королівське військо після смерті Потоцького, став із головними силами під Ладижином, на березі Бугу. Дорогу на південь нам перекрив, щоб ти, Хмелю, з татарами не зміг домовитися. Вся Україна у лясських лещатах! Народ на Лівобережжя втікає, до кордонів Московського царства. Там рятується від ярма!

Хмельницький рішуче махнув рукою.

— Під Ладижином став, кажеш, Калиновський. Там ми його і розіб'ємо!

— Військо в нього сильне, — сказав Виговський, — добірне. Таке в лоб не здолати. Нам це поки що не під силу.

— А ми перехитримо ляхів! — вигукнув Хмельницький. — Із татарами я вже домовився — вони підсоблять!

— Не зрадять? — глянув з-під лоба Дорошенко. — Ханові не можна вірити.

— Цього разу хана з ними не буде. А військо Калиновського заважає як нам, так і орді. Тримає її в Криму, наче під замком.

Старшини уважно слухали Хмельницького. А він розмірковував уголос:

— Калиновський знає, що ми сватали мого сина Тимоша за дочку молдовського господаря Розанду. Однак Лупул нас не шанує! Пообіцяв руку дочки, а тепер хитрує, ухилиється, ляхів закликав на допомогу. Калиновський зі своїм військом нині забезпечує його спокій.

— Продумано все у них! — додав Виговський.

— Але й ми не в тім'я биті! — сказав Хмельницький. — Тиміш із малим військом піде на Ясси — нібито сватати Розанду. Він переправиться через Буг вище лясського табору. Калиновський без побоювання пропустить Тимоша у свій тил.

— Щоб потім зачинити капкан, — підказав Дорошенко.

— Так! Ти, полковнику, міркуєш, як Калиновський. Але й ми не дріматимемо — вдаримо від Ладижина, змусимо ляхів свої сили проти нас перекинути. Коли поляки поженуться за нами — в цей час на їхній табір нападе Тиміш.

— Подвійний капкан, — задоволено потер руки Виговський. — Мудро! Віват, гетьмане!

— Віват скажемо, коли ляхів здолаємо і виженемо із землі нашої. А зараз таємно відправимо головне військо під Ладижин.

У військовому таборі Калиновського вістовий подав коронному гетьманові листа від Хмельницького.

Калиновський почав читати вголос:

— «Ясновельможний коронний гетьмане! Син мій, гетьман Хмельниченко, з невеликим військом прямує до молдовського господаря Лупула сватати його дочку Розанду. Пропусти його безперешкодно в Ясси.

З дружньою прихильністю, великий гетьман України Богдан Хмельницький». Калиновський злісно вигукнув:

— Чуєш, як себе величає Хмельницький! Хлопів задрипаних зі шляхетським панством зрівняти хоче!

— Тішиться, — підтакнув коронний хорунжий.

Калиновський зловтішно потирав руки:

— Ось ми молодого гетьманича й потішимо. Пропустимо його військо в тил — і гетьманич в капкані!

— А Хмельницький не прийде на допомогу синові? — вставив хорунжий.

— Не встигне. Лист Хмельницького — з Чигирина. Поки він до Ладижина з військом прибуде, ми зуміємо повністю розгромити гетьманича.

— А якщо візьмемо його в полон, то й Хмельницький для нас шовковим стане, — посміхнувся хорунжий.

— Отож-бо! Готуймо коронне військо до бою. А поки відпиши Хмельницькому, що ми згодні пропустити гетьманича до його молдавської нареченої, — розпорядився Калиновський. — Нехай і старий, і молодий надією тішаться.

Військовий табір гетьмана Хмельницького розташувався під горою Батіг поблизу Ладижина. Звучали сурми, було чути грім гармат, стрілянину.

До Хмельницького швидкою ходю крокував чигиринський полковник Федір Вешняк.

— Великий гетьмане, наші війська відступають на всьому фронті!

— А що ж ляхи?

— Ляхи кинулися за нами навздогін. Легку перемогу відчули.

— Далеко відірвалися від свого табору?

— Далеко.

— Саме час Тимошеві вдарити! — вигукнув Хмельницький. — Чому ж він зволікає?

До намету Хмельницького вбіг вістовий:

— Великий гетьмане, полковник Хмельниченко повідомляє, що увірвався з військом у лясський табір і захопив весь польський обоз. Поляки повертають назад. У них почався переполох!

— Чудово! — зрадів гетьман і наказав Вешнякові. — Сурми наступ, полковнику!

— Вводь у бій Чигиринський полк! Наступаємо по всьому фронту!

До похідного намету Калиновського вбіг хорунжий. Схвильовано доповів:

— Коронні війська відступають! У шляхетських рядах паніка! Що робити, гетьмане? Як маємо діяти?

— Що-о? Біжать! Розвертайте гармати — і бийте по відступаючих!

— По своїх?! — розгублено перепитав хорунжий. — Бити по своїх?

— Так, по своїх, щоб шляхетську честь не ганьбили!

По військах поляків, які втікали з поля бою, вдарили їхні ж гармати. Аж до неба здійнялися крики розпачу.

Хорунжий доповів Калиновському:

— Гармати не зупинили втікачів. Навколо загорілися скирди сіна. Від цього паніка ще посилилася. Всі навколо кричать: «Геть Калиновського! Здати його Хмельницькому!».

— Що-о-о, здати! Мене, коронного гетьмана, здати хлопам! — Калиновський вихопив шаблю: — Я сам поведу військо в атаку!

Із високо піднятою шаблею Калиновський спробував зупинити польських вояків, які бігли на нього.

— Уперед, за мною! — кричав Калиновський. Та його вже ніхто не слухав.

Військовий табір Хмельницького гудів від тупоту копит, бойового кличу козаків:

— Слава! Слава! І вигуків татар:

— Алла! Алла!

На коні до гетьмана примчав полковник Іван Богун:

— Батьку Хмелю, ляхи втікають — тільки п'яти виблискують! Калиновський по шляхті з гармат лупить!

— По своїх?!

— По своїх, батьку! Услід ляхам стріляє!

— Пастка зімкнулася! — задоволено підсумував Хмельницький. — Добивай їх, щоб поляки в Україну більше й носа не потикали!

— І всіх ляхів із руської землі — геть! — вигукнув Іван Богун.

— Геть! — підтримав його Хмельницький. — Битва під Батогом стане нашою вирішальною перемогою над Польщею!

Гетьман вихопив шаблю.

— За Україну!

— За Україну! — залунали натхненно вигуки полковників.

Із поля бою долинали постріли і бойовий клич козаків:

— Слава!

— Слава!

Козацькі війська вишикувалися в урочистому мовчанні.

Навколо майорили малинові козацькі знамена, виблискували полкові бунчуки.

Богдан Хмельницький вийшов із намету. Був у розкішному жупані,

тримав золоту гетьманську булаву, що виблискувала в променях сонця. За гетьманом ішли Іван Богун, Петро Дорошенко, Іван Сірко, Тиміш Хмельниченко, Іван Виговський, Федір Вешняк, Філон Джеджалій, інші старшини й отамани.

— Слава великому гетьманові України Богданові Хмельницькому! — долітали натхненні голоси із козацьких рядів.

— Слава! Батькові Хмелю слава! Хмельницький підняв булаву, і голоси стихли.

— Товариство, браття, рідний мій народе православний! — урочисто оголосив гетьман. — Україна — вільна!.. Вільна від ляхів, унії та попів єзуїтських!

— Слава! Слава Україні! — заревів натовп. Хмельницький знову підняв булаву, і люд замовк.

— Ми здолали польську і литовську шляхту! Ми доценту розбили коронні війська Речі Посполитої! Рясно полита кров'ю земля наша. Та вона нарешті звільнена з-під

ярма Польщі, від нав'язаної нам церковної унії! Ляхи втікають геть з нашої святої землі! Відтепер ми не раби чужинців! Ми, українці, — народ вільний!

— Вільній Україні — слава! — скандували війська.

Козаки підкидали шапки, вигукуючи:

— Слава! Слава!

— Великому гетьманові України Хмельницькому — слава!

— Слава! Слава!

СПІВДРУЖНІСТЬ ПЕРЕВІРЕНА ЧАСОМ

Особисте знайомство з Віктором Олександровичем відбулося у 2004 році з пропозицією зробити презентацію його роману «Запороги» про героїчне історичне минуле України періоду Хмельниччини. Головною постаттю у романі виступив Іван Сірко. Картини славних козацьких часів перемежуються із сюжетною лінією сучасних подій. Презентація відбулася при переповерненому залі, гаряче сприйнята глядачем. Згодом була написана п'єса за цим романом, і у тому ж році відбулася прем'єра драми «Запороги» на сцені академічного музично-драматичного театру ім.Т.Шевченка, в якій прозвучали актуальні проблеми сучасності, зокрема проблеми розбрату і зради у вищих ешелонах влади, питання виховання духу патріотизму. Віктор Олександрович, як меценат, представив спектакль у Києві, на сцені Національного театру ім. І.Франка. Значну частину глядачів склали депутати Верховної Ради. Виставу схвильовано обговорювали народні обранці після її завершення. Там же

був відзнятий і телефільм з нашими акторами, який одержав нагороди на Міжнародному телекінофестивалі «Разом».

З радістю продовжив співробітництво з В. Веретенниковим театр ім. Т.Шевченка над презентацією книги «Заграва» у 2009, яка відбулася у 2009 році.

З натхненням сприйняв театр пропозицію працювати над історич-

ною п'єсою В.Веретенникова «Шалене кохання гетьмана», меценатом якої являється автор. Прем'єра планується на 15 листопада 2013 року якраз до 95-річчя з дня заснування першого Державного театру України. Віктор Веретенников - багатогранно обдарована людина, яка любить батьківщину, справжній патріот держави.

**Лідія КУШКОВА,
Народна артистка України.**

Серпень (народні прикмети)

Продовження. Початок на стор. 4.

Зелена дощова жаба стає коричневою - чекай дощу.

Якщо земляні жаби-ропухи стрибають на березі річки і кумкають - на дощ.

Грозвий серпень - на довгу осінь.

Літо сухе, спекотне - зима малосніжна, морозна.

Горобці літають зграйками - на суху і ясну погоду.

Шпаки не одлітають на південь - тривалою і сухою видасться осінь.

Хмарного дня ластівки літають високо в небі - цієї доби буде гроза.

Якщо над обрієм стоїть сивий серпанок, то буде дощ неодмінно - або того ж дня, а якщо ні - то через три дні, це вже точно.

Чистий захід сонця - на суху погоду.

П'явки плавають швидко - чекай сильноного вітру.

Тихої погоди з дерев падає сухе гілля - на дощ.

З озера пахне свіжою рибою - сьогодні буде дощ.

Сталий східний вітер - ознака припинення літніх дощів.

На пасіці опівдні гостро пахне медом - на гошу днину і сьогодні, і завтра.

Гроза у серпні - на довгу осінь.

Журавлі полетіли в ірій у серпні - на ранню осінь і ранню зиму.

Стиглий овес удруге зазеленів - на непогожу осінь.

Сухе літо - на дощову осінь.

Сире літо й тепла осінь - на довгу зиму.

Дощове літо - на гнилу зиму.

Влітку часто гриміли грози, йшли дощі - на хуртовини взимку.

Врожайне літо - на холодну зиму.

Літо сухе, спекотне - на сніжну, морозяну зиму, вітряне - на зиму з хуртовинами.

Якщо влітку багато осиних гнізд, зима буде морозяна.

Верба, черемха, вільха перед дощем плачуть.

Комарі дуже кусаються - на негоду.

Жуки-гноювики поспішають схватись під землю - буде гарна погода.

Павуки головні нитки свого павутиння прядуть короткими - на погіршення погоди.

Якщо по дощі на небі веселка - на третій день знову буде дощ.

Часті громи у серпні - на теплу осінь.

Якщо тоді, як сідає сонце, на заході з'явилися на обрії хмари, то дощу не буде. Якщо ж у той же час облягли і північний обрій, чекай дощу.

Веселка з півночі на південь - чекай дощу, зі сходу на захід - буде гарна погода.

Проходні ранки у серпні - вісники теплої й ясної денної погоди.

Якщо в криниці вода не тільки змінила смак (це на зміну погоди), а й скаламутилась, чекай добрячої зливи.

Якщо у чистому нічному небі не видно малих зірок, буде буря.

За добу до дощу на каштановому листі з'являються «сльози» - липкі покріпини соку.

Якщо влітку на бузині є цвіт, осінь буде суха й тепла.

Якщо мухи в хаті мляво сидять на стінках і не літають - ознака наближення негоди.

Павук широко плете довге павутиння - утримається тепла погода, розташував свої тенета колесом - на сушу.

Пізно цвіте горобина - буде довга грибна осінь.

За половину серпня ціла ожина - осінь очікується теплою.

Раннє опадання листя - до ранньої зими.

Після сухого й спекотного літа наступний рік буде врожайним.

Багато горіхів - голодний рік.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ СТОЇТЬ НА ЗАВАДІ ПЛАНУ РОСІЇ

У масову свідомість українських громадян усі двадцять два роки з дня проголошення Незалежності просувалась думка, що державність спиткала Україну випадково. Мовляв, прогнів і розвалився Радянський Союз, а результатом його фрагментації стало, зокрема, постання сучасної української держави.

У такій інтерпретації перебігу історичних подій мають зацікавленість, як внутрішні так і зовнішні суб'єкти політики. Внутрішні: двадцять четвертого серпня дев'яносто першого року комуністи у Верховній Раді голосували за Акт Незалежності, бо прагнули відгородитися державним кордоном від нового російського самодержця Бориса Єльцина. Боялася партійна номенклатура усунення її від влади за звинуваченнями у співпраці із заколотниками-гекачепістами, які намагалися здійснити путч проти Михайла Горбачова. Незалежність виявилася для партійних апаратників способом уникнути відповідальності та отримати цілковитий контроль над ресурсами країни – стати на шлях карколомного особистого збагачення. Обрання у тому ж році президентом Леоніда Кравчука – колишнього секретаря ЦК КПУ, унеможливило постановку питання про люстрацію за ознакою належності до людиноненависницької Комуністичної партії Радянського Союзу.

Виникла політична потреба якось обґрунтувати факт краху комуністичної системи, а головне пояснити громадянам, чому ті ж самі начальники лишаються ними вже у «демократичній та незалежній». Тут став у нагоді міф про «випадковість незалежності», її виникнення у результаті зовнішніх обставин. Позаяк обставини зовнішні, від місцевого начальства незалежні, то «кращі люди» мають продовжити рулити вже самостійною країною. Народний Рух України – єдина реальна політична сила, альтернативна згуртованій комуністичній бюрократії, не спромігся ефективно протистояти їй. Причини рухівської неспроможності традиційні, споконвічні для України – чвари лідерів, інтриганська боротьба за лідерство, жадібність до грошей.

Але гроші та інші активи у хаосі перших років державного будівництва прибрали до рук якраз кримінальні угруповання, чиновники, рекрутовані з колишніх райкомів-обкомів, і правоохоронці. В Україні постав олігархат. Результат – за двадцять років незалежності Україна опинилася на першому місці серед країн Європи за рівнем матеріальної розшарованості населення та бідністю. Похідними від цієї обставини є низький термін тривалості життя, поширеність інфекційних захворювань, злочинності, смертність від самогубств та у техногенних аваріях, наркоманія, алкоголізм, забрудненість природного середовища, мінімальна частка у структурі ВВП висококваліфікованої праці, переважаюча тіньова економіка та найвищий рівень міграційних настроїв.

Зовнішні суб'єкти політики, які зацікавлені нав'язати міф про випадковість української державності, переважно зосередилися у Росії. У російських громадян формують враження, що вони є спадкоємцями величчя Російської імперії. Але, як і колись, у тій імперії, так і у нинішній Росії не вщухають сутички на етнічному ґрунті, рядові громадяни безправні перед бюрократією, інтелігенція на маргінесі, технології та наука дедалі більше відстають від світових, люди гинуть від терактів та у техногенних катастрофах... Словом, «величчя» якась не величчя для звичайних громадян.

Намагаючись відвернути увагу населення від наростаючих суспільних проблем, кремлівські пропагандисти, які тепер звуться «політехнологами», звертаються до патріотичних інстинктів громадян, нагадуючи про минулі часи, коли Російська імперія та Радянський Союз становили реальну загрозу для сусідів, послідовно підкоряючи їх, нав'язуючи власні ідеологічні доктрини та спосіб життя. Коштом такої політики імперія та союз являли собою дуже впливові у світі держави.

Повернення до неоліберальної політики, збирання земель у «руській мір» є доктринальною метою найвпливовіших державних діячів сучасної Росії. На заваді цим планам стоїть незалежність України. З історичної, економічної, інфраструктурної точки зору нова Імперія є неможливою без України. У Росії добре пам'ятають, що крапку в існуванні СРСР поставив першого грудня дев'яносто першого саме український народ, підтвердивши Акт Незалежності на референдумі. Україна виявилася єдиною республікою СРСР, яка виконала вимоги його ж Конституції щодо реалізації права виходу з нього. Тому наша незалежність оголошується випадковою, недоречною, тимчасовою.

Костянтин МАТВІЄНКО.

З майбутньої книги «Діаспора пам'ятає»

ВІД РЕДАКЦІЇ: Нагадуємо, що редакція щомісячника «Бористен» планує видати до вісімдесятої річниці голодомору збірник, що розповідає про вшанування закордонним українством жертв геноцидного голоду 1932-1933 років. Кожен з нас має за моральний обов'язок ніколи не забути тих, хто пішов з життя в страшних голодних конвульсіях. Ця трагедія - національна Голгофа, котра завжди буде мірилом нашої здатності називатися нацією, цивілізованою спільнотою, зрештою, бути людьми. Ми будемо вдячні за Ваші дописи, фото, спогади, розповіді про акції та пам'ятники щодо вшанування жертв голодомору в країнах поселення та інші матеріали, котрі розповідають про трагедію українського народу 1932-1933 років. Не забуваймо, що книга не лише джерело знань, а й пам'ятка духовних та історичних надбань того чи іншого народу. Приможимо духовну спадщину українців! Нижче подаємо спогади про страшний події геноцидного голоду давнього приятеля нашого видання, уродженця Січеславщини пана Іларіона Хейлика з американського штату Нью-Джерсі.

СЬОГОДНІШНЄ ВІДЛУННЯ ГОЛОДОМОРУ

Під час революції, десь в 1918 році, секретна служба Денкіна, фактично знищила, виселивши мого діда по матері, Івана Святодуха і його дружину, мою бабу. Правдоподібно це була помста за те, що дід Іван служив на Чорноморському флоті і був на тім кораблі, що відмовився стріляти по броненосцеві Потьомкіну, коли той тікав до Румунії в 1905 році.

Мій дід по батькові Олексій Хейлик і баба замордовані голодомором в 1933 році в селі Мишурино Ріг і ніхто з оточення не знав, коли вони померли і де їх поховано. Нас троє дітей було в приюті в Харкові у 1933 році. Прийшла санітарна комісія і відібрала всіх дітей, що мали будь-які недоліки. У нашій сестри Нілі (1924 року народження) від голоду підпухло під очима. Її забрали від нас і ми вже ніколи не могли її відшукати. Вже тут в США зустрів п. Василя Киву. Він був у тому самому приюті в Харкові, мав тоді 14 років і точно знав, що всіх дітей з будь-якими недоліками постріляли. Ніла була записана як Ніла Білан. Може прийде той час, коли остаточно відкриються засекречені архіви і стане відома сповна правда. Бо наша рідня де не стукала з приводу долі Ніли, кругом глуха тиша – жодної інформації.

Жах голодомору в тому, що українці, як нація, постраждали на багато поколінь уперед. Лише тут в діаспорі, ті, хто не знав голодомору, фізично та ментально не постраждали. Але це ані трохи не применшує біль втрати. І це доказ того, що, на відміну від інших відомих світових історій геноцидів, Голодомору його ідеологами був спрямований у наше сьогодення. Адже загально відомо, знищували тільки українську половину села, не зачіпаючи при цьому грецьку або російську.

Окрім того, через голодомор українське село втратило свій елітарний потенціал, то замість провідної версти маємо ту всім добре відому зграю запроданців та пристосуванців, яку навіть і псевдоелітою можна назвати з великою пересторогою.

А що собою являє держава без національної еліти та ідеї, ми спостерігаємо упродовж двох десятиліть. Це повна безпорадність українських очільників перед викликами сучасної історії.

• Християнська сторінка

ПРОВІДНИКИ РУБРИКИ:
почесний доктор теології Леонід ЯКОБЧУК
та журналіст Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

ПРО БАГАТОГО І ЛАЗАРЯ

Євангеліє від Луки (16, 19-31)

В основу бесіди покладено книгу о. Олександра Меня „Світло в п'яті сьє“, яку переклав українською мовою Лев Хмельковський і випустило в світ львівське видавництво „Свічадо“ у 1995 році. Талановитого християнського просвітителя о. О. Меня вбили у Подмоскові 9 вересня 1990 року ударом сокири по голові. Його вдова Наталя Григоренко доручила Л. Хмельковському переклад творів о. О. Меня.

Якщо ви уважно читали Євангеліє, то пам'ятаєте притчу Христову, що закінчується словами: «Коли хто й з мертвих воскрес, не йнятимуть віри!» Господь зображує страждання душі, яка пішла з життя, страждання людини, яка нарешті зблудила, куди треба було віддавати сили, як треба було жити. І от, страждаючи, плачучи за своїми близькими, які залишились, він думає: «Можливо, яюсь я спроможуся їх застерегти». І він благає, щоб ожив померлий, з'явився їм і застеріг, що не треба марнувати коштовне життя. Але Господь відповів, що вони мають Святе Письмо, і цього їм цілком достатньо, щоб знати, як жити тут, на землі. А той говорить: «Ні, їм замало, можливо, якщо хто воскресне з мертвих і з'явиться їм, тоді повірять». І відповідає цій душі Слово: «Ні, якщо вони не слухають Святого Письма, то навіть, коли б хто з мертвих воскрес, не повірять».

Погляньте, яке жорстоке слово і ніби дивне: невже люди не будуть схвильовані таким незвичайним явищем, з'явленням мертвого? А втім, життя нам засвідчує, що найбільші знамення, найдивовижніші явища ніколи не збентежать серце, яке стало жорстоким, яке замкнулося в собі, яке відмовилось від віри, не побажало вірити. Ми знаємо чимало випадків з життя, коли люди мали такі знамення, коли Господь до них стукав, а вони не тільки не відчинили Йому на цей стукіт, але поспішили ще щільніше зачинити свої двері. І тут ми запитуємо себе: «Як це може бути, звідки з'являється це невір'я, це небажання чути голос Божий?»

Для нас це не другорядне питання, тому що багато наших близьких і взагалі людей навколо живуть в такому стані. І тому ми не можемо не

замислитися над тим, звідки це зло з'являється.

Передовсім ми, звісно, знаємо, що люди не хочуть задумуватись, тому що не хочуть жити відповідально, не хочуть жити так, як велить їм совість. Тому вони і зачиняють двері свого серця від віри і від її вимог. Тому що жити перед лицем Христа, жити перед обличчям віри – це не значить їсти, пити, спати, вставати, працювати – це означає завжди безперервно перебувати в служінні Йому. І ось, не бажаючи приймати цієї відповідальності, не бажаючи приймати вибору між добром і злом, одні люди відмахуються від голосу Божого і від цього закликати. Інші намагаються себе заспокоїти тим, що ні Господь, ні сили духовні нам не видимі, нашим земним очам не відкриваються. Вони говорять, що звикли бачити лише те, що бачать наші очі, і звикли вірити лише в те, що відчують наші руки.

Але насправді не до всього в світі можна доторкнутися руками. Навпаки, найбільш, найкоштовніше, як ви знаєте, не можна ні побачити, ні помацати. Добре серце, праведну думку, почуття людські – все це не можна ні побачити, ні помацати, ні виміряти.

Зате про справи Господні ми з вами завжди маємо свідчення в навколишньому світі. Як говорять нам псаломсвітець: «Небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозвід». Ось сьогодні вранці сходило сонце. Що було б, якби сонце наблизилось до нашої землі? Воно усе б спалило. І жодна трава, жодна жива істота не змогла б існувати на землі. А що, коли б сонце було далі від нас? Уся земля була б вкрита холодними голими скелями і теж не можна було б на ній жити. А що було б, якби земля оберталася не так, як вона обертається зараз? Коли б ніч у нас тривала набагато довше і день був коротшим? Це теж було б великим лихом для землі і життя на ній розвивалося б з великими труднощами. Хто ж це так влаштував, щоб саме нам було все дане для життя, щоб нас не спалило сонце, і щоб воно нас не залишило без своїх променів, щоб ми мали день і ніч, і їжу для себе? Хто дав нам очі, щоб бачити світло, і руки, які слухаються нашого розуму?

Хто дав крила птахові, що летить? Хто дав закони для зірки, яка

мчить у просторі небесному? Хто дав сили таємничим істотам, про яких ми лише тепер здогадуємось? Повсюдно в світі є свідчення Божої Сили і Слави.

Отже, якщо ми не бачимо Господа своїми земними очима, то ми бачимо його справи. Але є й інші очі – очі віри, очі любові. Кожна людина в молитві може побачити Бога так само виразно, як бачимо ми світло Боже. Коли ж в нас це не виходить, то лише через черствість, лінощі нашої душі.

Але є ще одна причина невір'я. Причина ця полягає в тому, що люди не можуть відділити «віру» від тих, хто її сповідує. Бачать їхню темряву, їхню злість, їхнє невміння жити серед людей і відвертаються від віри. І це вже стосується нас. Ми є третьою найважливішою і найголовнішою причиною, яка зміцнює невір'я в людських серцях, тому що ми – погані представники Христа, ми погані свідки про Нього. Часто, часто ми повинні запитувати в себе: «Чи справді ми живемо так, як нам заповідав Господь? Чи справді ми за словом Його намагаємось робити іншим те, що хочемо, аби робили нам? Чи справді ми вміємо прощати іншим? Чи справді ми вміємо не осуджувати, а жаліти грішників? Чи справді ми вміємо в своєму серці носити – Христа, а не злість, дріб'язковість і заздрість? Чи справді світло Христове освітлює нас і тих, хто нас оточує?» І коли ми себе про це запитуємо, то з гіркою відповідімо: «Ні, лише за ім'ям ми віруючі, а справами своїми, самим виглядом своїм, самою душею своєю ми не схожі на свідків Господа».

І ось тут-то з'ясовується, що велика вина лежить на нас. І коли ми в скорботі за нашими дітьми, онуками, братами, чоловіками, коли ми в скорботі за нашими близькими і далекими людьми, які не мають цього великого світла, пригадаймо, що частина вини за це лежить на нас. І якщо ми хочемо, щоб світло Христове, яке освічує і освячує всяку людину, відкриту до Нього, просвітило і тих, кого ми любимо, в нас повинні засяяти його мир, радість, добро, ніжність, довготерпіння, доброзичливість, смиренність, неосудження, благоговіння й все те, що заповідав Христос Господь. І тоді недуга невір'я, яка вражає людей, зустрічатиме з нашого боку опір і боротьбу. Ми не допомагатимемо цій недугі, а воюватимемо проти неї і цим послужимо справі Господа нашого, який закликає кожного йти Його шляхом.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитування людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір щонеділі о 21:30, на першій програмі Українського радіо.

• Ми не лукавили з тобою

Світлана ІГНАТЬЄВА

СОНЯЧНИЙ ВИР ВАЛЕНТИНИ ГОНЧАР

Дякую Богові, що дав мені народитися українцем.

Олесь ГОНЧАР.

У сузір'ї Великих Українок на нашому небі духовності особливо яскраве ім'я Валентини Данилівни Гончар. Вона „Добрий янгол Олесь Гончара”, (М.Степаненко), „Берегиня літературного слова й духовної краси” (Г.Півняк), „Квітка степу. Українська леді” (Л.Степовичка), „Дружина класика” (О.Галич), „Світло у моєму вікні” (Т.Бондаревська), „Берегиня любові” й „Велика Українка” (С.Ігнат'єва), „Краса вірності в океані любові” (І.Цюп'як), вона та, що „Завжди поряд” (Н.Сологуб) і та, що „з'явилась і йшла, як образ самого щастя” (Н.Костюк) [4; 5]. Усі ці епітети звучать і, поза сумнівом, ще звучатимуть на адресу цієї незвичайної жінки. Переконана, що вона саме та „своя Валя”, яку мусить знайти кожен письменник: „Боже, яке це щастя – бути закоханим! Як людина одразу кращає в усьому, стає великодушною, проникливою, терпимою, проймається мудрістю доброти... Наскільки чуйніша до всіх стає вона при цім святі душі, як легко їй дається бути щедрою й справедливою, вона оцінить прекрасне, побачить суттєве, оте, що сяє в людині, а дрібне вона вибачить, а гидке відсторонить, делікатно відкине з усмішкою... Тільки щастя материнства, мабуть, може зрівнятись з любов'ю закоханості. Ось чому людині в цім душевному злеті приходиться бажання

вершинне, божественне – розтанути, зникнути, розсіятись любов'ю, стати нематеріальним, як сяйво, що ореолом окутує любиму істоту, струменить із любимих очей...” [2, с.117].

Я не була особисто знайома з Олесем Гончаром, проте Всевишній подарував мені миті спілкування з його дружиною – Валентиною Данилівною Гончар. Пригадую, з яким трепетом у душі вперше переступила поріг квартири на вулиці Богдана Хмельницького у Києві... І одразу потрапила у царину української духовності, розуму й талантів. Мене зустріла зіткана з самої любові, з краси, з місячних марев та рос-росяниць опівнічних... Валентина Данилівна Гончар. Елегантно одягнена, світла, добра, невтомна, відкрита, небаїдуха, привітна, доброзичлива, чуйна просто вразила своєю позитивною енергетикою. З першої миті спілкування з нею у моїй душі посялось щось невимовно тепле й росяне настільки, що мало дати добре зерно. Гостинно запрошує на чашку кави... Ніби ненароком оглядає письмовий стіл Олесь Гончара (скільки днів і ночей доводилося за ним працювати!), часом з сумом дивиться на картину Сергія Васильківського на стіні у робочому кабінеті. Що вона згадує, про що мріє?! Можливо, вчуваються весняні пахощі бузку чи спів молодості, відгук вечорів на Клубній у Ломівці..?!

Валентині Данилівні притаманна неабияка майстерність, уміння вести діалог з тими, хто вперше чи всоте переступає поріг Гончарового кабінету, не шкодує дорогоцінного часу для тих, кому не байдуже слово Олесь Гончара: чи це досвідчений науковець, чи початківець. Широко й органічно залучає спогадки про своє щасливе й одночасно нелегке подружнє життя з великим українським класиком. Валентина Данилівна – велика і невтомна трудівниця, чуйна і доброзичлива до всіх, хто хоче хоч трішечки зачерпнути її тепла й світла. А ще з великою любов'ю й шаною відгукується вона про молодих літературів, учасників й лауреатів Міжнародної недержавної українсько-німецької літературної премії імені Олесь Гончара на кращий твір молодого автора (до речі премія, заснована 1996 року німецькими меценатами, письменницею Тетяною Куштєвською, підприємцем Дітером Карренбергом та Національною спілкою письменників України). Як ретельно перечитує кожний пред-

ставлений на конкурс твір чи поезію, намагається не обділити увагою кожного учасника! Ця жінка вражає енциклопедичними знаннями. Вона справжня Берегиня. Берегиня тих прізвищ, імен, дат, якими оперував класик, справжній родинний „ангел-хранитель” [3,с.191]. Жінка, яка в усі часи була, а головне є ангелом –охоронцем і покровителем творчої спадщини письменника.

З особливим почуттям захоплення і шани Валентина Данилівна ставиться до всіх гончарознавців. Це вона завоювала їхню велику довіру і прихильність, бо для кожного знаходить час, добре виважене слово, мудру пораду. Ясність думки, афористична образність властиві для її писемного і усного мовлення. Валентина Данилівна вміє сміливо думати й діяти, уміє жити за своїми переконаннями, має мужність вчинку, здатність приймати рішення і діяти за покликом власного сумління... Олесь Гончар в одному із своїх записів згадує, як редактор криворізької газети „Червоний гірник” (звичайно, за вказівкою з області), „щоб не відстати” написав статтю, грубу, „чорносотенну”, а „свій опус” надіслав на домашню адресу Гончарів. Олесь Терентійович згадує про цей „дніпропетровський стиль”: всі газети з погромницькими статтями” підкидати його родичам, „ навіть хворим, щоб завдати удару ще й з цього боку. І ось цей криворізький хам шле свою газету нам додому” [2,с.20]. Відсіч була достойною: „Валя прочитала, розсердилась – і газету в конверт з припискою: „Повертаю вам газету з вашою наклепницькою статтею, бо вважаю, що вона не варта, щоб її читав О. Г”. Підписалася – дружина такого-то – і відправила в Кривий Ріг. Потім розповіла мені, посміялись, я ще пожартував: „Дивись, тебе ще покличуть нагору для проработки...” На цьому й кінчилось. Зрештою, ляпас на відстані, що його послала жінка нахабі й хамові, – це теж правомірний жанр. „Адже ж він сміє свій бруд лити у вікно, а я не можу й за-

хищатись? – так це витракувала Валя. І, здається, все на цьому мусило б кінчитись: ти лізеш непроханий із своїм хамством і маєш ляпаса у відповідь... Але раптом кличуть мене нагору. Сталося щось страшне. Що?

– Ваша дружина написала в Кривий Ріг якогось листа. Обрадила редактора.

Той лист та ще й в супроводі з якоюсь брудною анонімкою Ватч[ен]ко, секр. обкому, вже переслав Першому і обдзвонив всіх там – грім і блискавка! І Генсек, і Голова Уряду, і всі інші – з серйозним виглядом, як якась ЧП, – розглядають написані тендітною жіночою рукою два рядки – відповідь хамові. Комедія? Сміх? Але стає від цього сумно” [2,с.20]. Ось така вона, дружина Олесь Гончара. Українському класику пощастило жити з ніжною, красивою, відвертою, а головне, мудрою Валею. Бо, як пізніше зауважить він у „Щоденнику”: „...кожному... треба знайти свою Валю” [2,с.28]. Валею, яка підтримає, допоможе, дасть „ляпаса у відповідь хамові”, підкаже і буде поруч у будь-яку хвилину – щасливу чи скрутну.

Вона заслуговує лише на добрі слова. Щораз, спілкуючись з Валентиною Данилівною, відчуваєш, що ця жінка – людина глибокого натхнення, яка твердо переконана в істинності справи, розпочатої Олесем Гончаром. Вміє вислухати, дати слушну пораду. Більше ніж пістоліття Валентина Данилівна розділяла з чоловіком його успіхи та невдачі. Разом з ним пережила біль самотності, який пізніше він назве „найстрашнішим болем” [2,с.16], знала й „найтяжчий – біль самотності, несправедливої образи” [2,с.28], пережила „тулий і жалюгідний шантаж” [1,с.371]; роки цькування „Буквально на другий день після ювілею оскаженіли знов. Особливо за вельзевулів” [2,с.13], складні часи, коли цькування наростало: „Газети відхрещуються від вчорашніх позитивних оцінок. На партактивах улюблювання, в областях переслідують за одне лише знайомство з автором „Собору”... Москву засипають наклепами, анонімками...” [2,с.17], коли „З’явилося чергове дадзибао в „Известиях”. З гидкими датяками, з безсоромними фальсифікаціями. Дарма, що книжка ще не вийшла в перекладі й російсь[ькому] читачеві невідома. Дива!” [2,с.25], коли „Мордують знову... Чотири години тривали тортури. ... Жити не хочеться” [2,с.31]. Це вона жила поруч „півроку чи й більше... під тиском в тисячу атмосфер” [2,с.16], „чула голос хама” [1,с.363] й „багато гидоти” [2,с.17]; з головою пірнула в „атмосферу розправ і погромів” [1,с.349]; пропускала через призму свого ніжного вразливого жіночого серця „тенденційну лободинську дезінфор-

мацію” [2,с.10], як ніхто інший знала, що таке „Собор” у друкарні відсунутий у куток, поки що нерозібраний” і який ще довго „зверстаний лежить у вигляді тонни металу” [2,с.14]; бачила „зграю літературного вороння (серед них і ті, хто вважався друзями)” й тих, які „не картають ще, але жадібно вичікують: коли ж буде сигнал? Коли буде команда викльо-

увати йому очі?” [2,с.6]; дивилась з сумом на „згвалтованих друзів”, які „зрікаються самі себе” [2,с.23]; входила „в смугу погромів” [1,с.379], в „часи трудного, але великого очищення духу” [2,с.10]...

Але були й щасливі миттєвості! Разом з Олесем Терентійовичем уміла слухати „органну музику високих співучих майських дощів” [1,с.379]; „пташиний грайгомон” [1,с.374], бачити „зливи трав степових” [1,с.371]. Широ любити „І море. І чайки в надвечір’ї. І ночі – ще білі...” [2,с.29], і „осіннє цвітіння лугів. Ранки ще теплі, сухі, часом з росами.... Тихий світ лугів, озер, неба” [2,с.32], любити й „зелені тополі під ясно-блакитним українським небом”

[3,с.194] слухати як „День і ніч за вікном шумить море, перегортає книгу вічності. Шелестить хвилею, шліфує каміння берега” [2,с.47], любоватися чудовими трускавецькими світаннями, коли „Прорив у хмарах відкриває смугу неба на сході в буро-оранжевих космічних барвах” [2,с.131], а ще дивуватися „різноманіттю (так і хочеться сказати – божественному) природи й довершеності її створін” [3,с.199], переживати щемливі миті повернення у Дніпропетровськ після шестирічної перерви, коли було „Все те, тільки ми не ті...” [2,с.154]. Це вона любила – разом з Олесем у сестри Шури сиділи за довгим вечірнім столом, коли „Вся рідня

– кілька поколінь. Яке це щастя – отак, щоб стіл довгий і тісно за ним від рідні. Все трудові, мужні люди. Щирі душі... Прикрашається земля. І весь край цей повен краси. І повітрям цим дихати легко” [2,с.154]. А ще щораз відчувати незвичайну Олесеву любов до Полтавщини: „Довкруг полтавська земля – одна з найкрасивіших земель планети. Як все ретельно оброблено, доглянуто, виплекано...” [2,с.155], а ще „Та хіба з чим зрівняти пахощі полтавського степу, його повітря і ласку таврійських вечорів?” [3,с.192].

Складно й боляче пережила хвороби чоловіка, коли „думається навіть про кінець”, коли Олесь Гончар ні „Лікарень, ножів більше не хоче. Досить тортур” [2,с.47]. Пережила і тяжке горе, найстрашніше, коли „тяжко занедужала донька... Перед горем цим одразу поменшало все. Не просто ж донька – людина духовно близька, співзвучна, батькова улюбленичка... Натура справді тонка, поетична” [2,с.144]. І тоді у цьому великому горі разом з Олесем Терентійовичем жила „тільки вірою, тільки надією” [2,с.144]. Пережила час, коли „всі тягарі клопотів – нестерпних, постійних! Мусить брати на себе Валя...” [3,с.370], пережила й „трепет руки в руці...”, коли скорботні тіні друзів назавжди відходили у вічність... І все ж таки завжди вірила „в просвітільн...” [1,с.370].

А серце сповнювалось радістю від кожного листа читачів „Собору”. Вони були справжньою підтримкою! „Як Ви мужньо і хоробро бились на фронтах Вел. Вітч., як тяжко було Вам в бою, але Ви перемогли, але Ви побідили, так я Вас благословляю на подвиг новий – прославити себе у творчій праці і одержати над недругом перемогу. ... Правда Ваша побідить – я це добре знаю. Як у пісні співають... Суд пересуде, слава перебуде, це все минеться, дайте на світі пожити, дайте пожити” [2,с.19]; „Всі, хто критикує „Собор”, вислужники і кар’єристи. В ньому звучить дійсність і правда за сучасне життя. Такого змісту листа вам прислав би кожний робітник, який усвідомив суть життя сучасної людини, а їх – мільйони” [2,с.18]; „... я не помню книги, которая произвела бы подобное впечатление. Прочел ее за одну ночь. ... У меня возникла мысль: а ведь она написана для меня. Почему? Нас учили, что лит[ерату]ра – зеркало жизни. А зеркало то кривое. Не видно в нем человека, которого ты знаешь, с которым рядом живешь. Если б Вы знали, сколько „почему” у меня остаются без ответов. Пытался их найти в искусстве („убежище свободы”?) античном, ренессансном. И вот появился „Собор”. Он появился, чтобы дать нам, читателям, современного человека, запутанного в противоречиях, мыслящего, ищущего выход, дать

его в протилежес художникам Запада в оптимистическом плане. Вот что самое ценное в книге, для меня во всяком случае. И книга удалась, я вам поверил. Собор – это прекрасное. Не символ прошлого, а прекрасное и в прошлом, и в настоящем, и заботы о его будущем. Люди, берегите красоту душ своих! Не сюда ли сходятся все проблемы?” [2, с.25].

Для Олесь Гончара Валентина Данилівна була першою читачкою, близькою людиною: „Настільки близькою, що стає на який час ніби твоїм духовним двійником, ти ніби сам із собою, зовсім інтимно вивіреш знайдене слово. Комусь іншому я, здається, не міг би диктувати, відкриватися цим аж надто інтимним процесом. Має значення й те, що бачиш одразу, як людина сприймає. Якщо у Валі поганий настрій, тоді – це, на жаль, перевірено – нічого в неї не клеїться, все не до ладу. А якщо зацікавилась, сприймає, оцінює, захоочує – тоді „ланцюгова реакція“! [2, с.281]. Вона була для нього „єдиною вірною душею“, тією, від якої „жду дзвінка“ [3, с.83]. В унісон билися їхні серця, вони відчували один одного навіть на відстані: „Сьогодні ще чомусь дуже хотілося, щоб вона з'явилась... І вона почула! Я був майже певен, що вона почує, і серце, бач, не помилилось. Як тоді, коли глянувши випадково з вікна бібліотеки, вперше побачив її в гуртику дівчат, юну, весняну... „Оце твоя доля!“ Так і сталося”

[3, с.284]. Олесь Гончар дякував долі „коли гони життєві перейдено і вже невідомо, скільки зосталось... Якби хотілося, щоб життя її не кривдило, як мене не стане. Вона така ж людина, прекрасна!“ [3, с.284]. „Що далі вглиблююся у літа, тим дорожчою стає Валя. Вона просто подвижниця. Тримає на собі всю нашу таку складну сім'ю...“ [3, с.368].

Всевишній дав Валентині Данилівні все – красу, розум, талант, життєву мудрість. Здавалося, що можна зупинитися, спочити – та ця дивовижна жінка постійно цікавиться культурними та громадськими подіями, не залишається осторонь проблем сьогодення. Вона приваблює невичерпною жіночністю, граціозністю, чарівністю і натхненністю своєї натури. Вона ніколи не підвищує голосу, не виступає з полум'яними промовами й публікаціями, проте своєю щоденною копіткою працею, вчинками, добре виваженим словом доводить свою лебедину вірність, ширість почуттів. І сьогодні Валентина Данилівна активно займається громадською роботою: бере активну участь у науково-практичних конференціях, творчих літературних вечорах, засіданнях, прес-конференціях, виступає на радіо і телебаченні. Неодноразово була

учасницею щорічних Всеукраїнських Гончарівських читань, виступала перед студентами і навіть посадила Гончарівську вербу, яка і сьогодні є не лише окрасою подвір'я Національного гірничого університету, а й символом великого рідного вогнища, навколо якого гуртуються досвідчені науковці-гончарознавці, молоді творчі особистості, студенти, школярі, творча інтелігенція не лише Дніпропетровщини, а й усієї України. Валентина Данилівна безпосередньо брала участь у відкритті першого в Україні Центру культури української мови імені Олесь Гончара у Національному гірничому університеті. За подвижницьку роботу за рішенням Вченої ради Національного гірничого університету Валентину Данилівну нагороджено найвищою нагородою – медаллю „За заслуги перед НГУ“. Та інколи її підводить

життя” [2, с.370]. Вир сонця – її трохи примружені глибокі сірі очі, ледь вловима посмішка, дивовижна відкритість і ширість душі, тиха ласкава мова... А ще в ній органічно поєднуються материнське тепло і бабусина мудрість. Ці теплі бабусині руки, тепліше і надійніше яких нічого немає. З яким теплом вона вчить доброти, людяності, чуйності своїх правнуків – цих двох дубочків – Нестора і Дем'яна. Ні рідніше, ні тепліше рук на світі не знайти, краще слів вони вміють щедрість бабусиною серця довести.

Валентина Данилівна говорить, що їй завжди щастить на зустрічі з хорошими людьми. Ні, дорога Валентино Данилівно – це ми щасливі, бо в кожного з нас є Ви, і кожна мить спілкування з Вами – щедрий дарунок долі.

Освідчуючись Вам, бажаємо довгих років життя, міцного здоров'я, щастя, реалізувати ще не відомі широкому загальному грані Вашої уже письменницької обдарованості, зичимо нових і нових звершень. Уклоняємося доземно й щиросердно бажаємо Вам, дорога Валентино Данилівно, з роси і води!

Тож вкотре хочеться нагадати, що великі справи не горять в огні, не тонуть у воді: вони вічні!

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.1(1943-1967) / (упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В.Д.Гончар; [худож. оформ. М.С.Пшінки] / О.Воля. – 2-ге вид., вир. і доп. / О.Т.Гончар. – К.: Веселка, 2008. – 455 с.: іл.
2. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.2 (1968-1983) / (упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В.Д.Гончар; [худож. оформ. М.С.Пшінки]. – 2-ге вид., вир. і доп. / О.Т.Гончар. – К.: Веселка, 2008. – 607 с.: іл.
3. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.3 (1984-1995) (упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В.Д.Гончар; [худож. оформ. М.С.Пшінки]. / О.Т.Гончар. – 2-ге вид., вир. і доп. – К.: Веселка, 2008. – 646 с.: іл.
4. Зіткана з любові [Текст]: зб. праць. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2001. – 82с.
5. Ігнат'єва С.Є. Велика українка (слово про Валентину Гончар) / С.Є. Ігнат'єва [Текст] //Українка в світі – пресовий орган СФУ-ЖО; UKRAINIAN WOMAN IN THE WORLD, 2011, №2 – С. 30-34.
5. Степаненко М.І. Світ в оцінці Олесь Гончара: аксіосфера щоденникового дискурсу письменника / автор і упорядник Микола Степаненко. – Полтава: ПП Шевченко Р.В., 2012.- 284с.

Диво – кавун з городу каліфорнійського українця

Ось вже не один рік редакція щомісячника «Бористен» підтримує тісні зв'язки з родиною Марусі та Івана Гнип з американського штату Каліфорнія. Саме завдяки родині цих українських меценатів з США щорічно проходить конкурс творчої молоді на шпальтах нашого щомісячника. Між іншим, цього року творче змагання відзначатиме п'ятирічний ювілей. А святковий концерт - віншування лауреатів 2013 року за підтримки Заслуженого діяча естрадного мистецтва маестро Влодзімеша Забара відбудеться 26-го вересня о 12 годині у приміщенні актової зали Дніпропетровського транспортно-економічного коледжу. (вул. Трудові резерви, 4; переїзд від Залізничного вокзалу: Маршрутним таксі «Аеропорт-Вокзал» № 60 - до зупинки «Технікум» Маршрутним таксі «Аеропорт-Вокзал» №109 - до зупинки «Технікум». Від вулиці «Робоча»: Тролейбус № 19 - до зупинки «Кінцева»).

Але цього разу приводом для публікації про родину Івана та Марусі Гнип стала інша подія. А саме диво – кавун, який виростив на своєму городі в Каліфорнії працелюбний українець. Ось що написали в листі до редакції пані Маруся Гнип:

«Найбільше чоловік любить висаджувати у городі помідори, огірки, цукіні. А це чоловік на моєму квітнику зробив у землі дірку й посадив туди зернятко кавуна. Я було почала перечити. Але його взяла гору. Мовляв, виросте великий і гарний кавун. Після цього він кожного ран-

Онучки Стефаночка і Катруся тішуться з того, який гарний кавун виростили бабуся і дідусь.

Диво-кавуна вистачило аби пригостити і рідних, і приятелів.

ку поливав свого вихованця. І таки домігся свого. Кавун справді виріс здоровезний. Коли ми його зважили, то потяг на 55 фунтів. Аби не зять доктор Михайло, то Іван й до хати навряд чи його б заніс. А так згодом змогли посмакувати солодкого і запашного кавуна і рідня, і приятелі».

Нам до цієї розповіді залишається лише додати, що аграрний здобуток американського українця Івана Гнипа, ще одне яскраве свідчення про городницький талант наших людей. Де б не жили, що б не сіяли, а родить по-українськи: багато і щдро.

Влас. інформ.

22 роки історії: цікаві соціально-культурні події

24 серпня 1991 року, на п'ятий день після невдалого путчу ГКЧП, Верховна рада УРСР ухвалила Акт проголошення незалежності України. 1 грудня 1991 року незалежна Україна вперше обрала президента — Леоніда Кравчука.

Національна валюта — гривня — з'явилася лише в 1996 році.

В Україні з'явився мобільний зв'язок. До речі, перший дзвінок зробив президент України Леонід Кравчук у 1993 році.

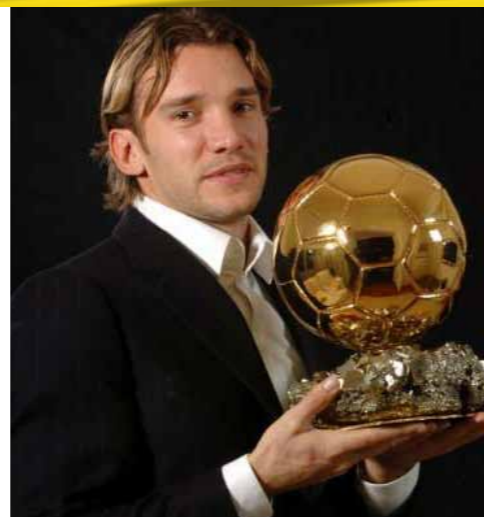
Перший український космонавт Леонід Каденюк полетів у космос (1997).

Помаранчева революція 2004 року — подія, що стала відома далеко за межами України.

Брати Клички зібрали у родині усі чемпіонські пояси.

У 2004 році Андрій Шевченко отримав Золотий м'яч як кращий футболіст Європи.

Співачка Руслана виграла Євробачення у 2004 році.

На своєму першому мундіалі (Чемпіонат Європи 2006) українці дісталися 1/4 фіналу.

Україна приймала чемпіонат Євро 2012.

Також Петриківський розпис у 2012 році було номіновано до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО.

Знану в Україні майстриню декоративного петриківського розпису Галину Назаренко визнано далеко за межами нашої держави: її прийняли до Асоціації сучасного мистецтва міста МОРЕСТЕЛЬ (Франція) — відомого у всій Європі як Місто художників.

День Незалежності України - з кожним роком все більше молоді по-новому дивляться на це свято.

Святкування 1025-річчя Хрещення Київської Русі у 2013 році.

За 22 роки незалежності наша країна є державою, одним із найвищих у світі рівнів IQ. Щоправда, він в нас менше, ніж у жителів Японії і США, але становить стільки ж, скільки в жителів Канади.

Україна посідає 5 місце в Європі і 21 місце у світі за кількістю населення (46 млн).

Яким, напевно, був веселим Господь, коли це створював. Такий вислів англійською передував добірці цих яскравих фото, котрі надіслала до редакції наша мила приятелька з США пані Раїса Хейлик. Більшість з цих строкатих птахів, очевидно, не знайома нашим читачам. Однак, вони безсумнівно варті їх уваги. Бо краса та досконалість не мають ані географічних, ані мовних перепон.

Himalayan Monal

Golden Pheasant

Bleeding Heart Pigeons

Formosan Magpie

Green Jay

Bird of Paradise

Flamecrest

Lady Amherst's Pheasant

Kingfisher

Quetzal

Peacock

Winson's Bird Of Paradise

Nicobar Pigeon

Sup. Polish Chicken

Ак Вельсапар (Швеція)

• Наші переклади

Відомий прозаїк і поет. Народився у 1956 році в Марі (Туркменістан). Закінчив факультет журналістики Московського державного університету імені Михайла Ломоносова (1979) та Вищі літературні курси Літературного інституту імені Максима Горького (1989). Публікується з другої половини 1970-х. В 1979-1987 роках працював редактором літературно-драматичної редакції Туркменського телебачення, старшим редактором видавництва «Магариф» та завідувачем відділу прози і публіцистики журналу «Ашхабад» (органу Спілки письменників Туркменістану).

Національна слава прийшла до молодого письменника в 1986 році, коли він отримав престижну премію за повість «Динноголовий». У роки перебування його ім'я не сходило зі шпальт газет та журналів не лише в Туркменістані, а й далеко за межами республіки. Гострі публіцистичні виступи Ак Вельсапара зробили його кумиром мільйонів, проте викликали ненависть корумпованої влади. В 1993 році, переслідований у себе на Батьківщині за незалежні висловлювання, письменник був прийнятий у почесні члени Міжнародного ПЕН-клубу; а в 1994-му отримав грант-премію Х'юман Райтс Вотч за незалежну творчість. Однак у Туркменістані його виключили з членів спілок письменників і журналістів республіки, а книжки спалили.

Ак Вельсапар був змушений залишити Вітчизну. З 1994 року він мешкає в Швеції. Член Спілки письменників цієї країни (з 1996-го), багаторазовий стипендіат Літературного фонду письменницької організації. Його твори опубліковані багатьма мовами, зокрема туркменською, шведською, українською, російською, англійською, французькою, іспанською, турецькою, монгольською. Особливу популярність письменнику принесла його десята прозова книжка – роман «Кобра», перекладений кількома європейськими мовами.

Пропонуємо Вашій увазі одне з нових оповідань письменника.

АЛТИНАЙ

Новела

Коли ми звернули на безлюдну вулицю, нас уже ніщо не могло втримати від сварки; він жбурнув портфель на розпечену землю, зухвало поплескав у долоні й презирливо крикнув:

– Знаємо тепер, хто твоя!

Я чекав цього. Підозрював: щось подібне мало статися саме сьогодні, після уроків. Аж надто часто ми сьогодні переглядалися з Алтинай у класі... Ніяк не могли відвести погляд, усе дивилися й дивилися одне на одного, доки уроки не закінчились... Що з того, що ми робили це крадькома, що зітхання наші були таємними, прихованими, як ми думали, від сторонніх очей; отже, помітили, кому треба...

І ось тепер розмови про нас, що, як ми здогадувалися, гуляли в класі вже давно, отримали нарешті підтвердження й перестали бути плітками. Узумгуль може радіти – вона тепер, так би мовити, ні до чого... Хоч хто, як не вона, найкраща подруга Алтинай, вказувала іншим наші сердечні таємниці?..

Зазвичай ми з Алтинай переглядалися в школі завжди мигцем, щоб ніхто не помітив. Сьогодні ж таємне мало стати явним... Але ми не могли інакше, адже попереду, як сама вічність, – літні канікули, а нам так не хотілося розлучитися!

Літо – усім на радість, а нам з Алтинай – і радість, і смуток. Попереду – довгі місяці, ні, тижні, ні, що я кажу, – довгі-предовгі дні розлуки!..

Матіш уже закачував рукава своєї сорочки – він завжди так робив, коли збирався битися...

– Ти ж явно сохнеш за нею! – Закопав рот верткий, шуплий, але «кулакстий» Матіш, і рішуче пішов уперед, готуючись накинутися на мене. – Це знають усі!

– Не бреші! – Парирував я. – Як це – знають усі? Далеко не всі. Може, тільки ти й знаєш про це, і вирішив рознести на увесь світ, тому що тобі завидно!

Готуючись захищатися від його нападу, я намагався швидко визначитися: побитися мені з ним сьогодні чи ні? Треба було хоч трохи виграти час, щоб остаточно зважитися на кулачний бій на самісінькому початку літніх канікул. Вони тільки починаються, і скільки ще трапиться таких бійок – відомо одному Аллаху! Ми ж із Матішем-забіякою мешкаємо на одній вулиці, а він – відомий у містечку бешкетник. Якщо вже почав під'юджувати мене з приводу кохання до Алтинай, то нічого путнього не очікуй, доведеться лупцювати одне одного все літо...

Я теж для більшого форсу закатав рукава, але не тому, що особливо переживав, чи порветься сорочка, – мені зараз було не до цього. А ось Матіш зобов'язаний був берегти свій одяг за будь-якої погоди – цього суворо вимагала його ненька. За бійку обом дістанеться так чи інакше, проте через його драну сорочку нам влетить ще більше. Його матінка ніколи не прощала цього. Тому, зазвичай, він бився без сорочки, іноді навіть без штанів...

Тим часом Матіш уже насідав. Я бачив – він серйозно налаштований на бійку. Діватися нікуди, хочеш не хочеш, а доведеться полюбитися!

У кулачному бою нам фортунає однаково, тож, хто кого поб'є – невідомо; але наслідки, як завжди, будуть невеселими... Він ось першим затіває бійку і першим же розколеться – розповідь матері про все, що сталося. А мені як бути? Піти й розказати вдома, що я побився через дівчинку? Сором і ганьба зізнатися, що вже в початковій школі ти заглядаєшся на дівча; батько так намне вуха, що хутко забудеш про всяку любов. Я знаю свого татуса: він скаже, що це, звичайно ж, від надлишку вільного часу, а як же інакше?! І тоді мене, замість одного разу, всі канікули доведеться їздити за травою двічі

на день, і привозити її стільки, скільки наш задержуватий віслюк може нести. Звичайно, найменше мені хотілося отримати таке покарання на початку літа, коли інші насолоджуватимуться нескінченною свободою найдовших шкільних канікул. Але відстоювати своє кохання треба, отже, навряд чи вдасться уникнути сутички... Я вирішив більше не добирати слів:

– Ти ж відомий на всю вулицю брехунець! Тобі б тільки базикати!

– Це я брешу? – Зарепетував Матіш, сподіваючись, що його почує увесь світ, ну принаймні вся вулиця. І забіякуватим бійцівським півником став насакувати на мене...

– Та зніми ти хоч сорочку! Нехай мати не дізнається, що ми побилися!

Однак він уже мене не чув, дихаючи в обличчя ненависто. А я все ще подумки був не проти уникнути бійки, хоч його сухі, потріскані губи, викривлені злобою, особливої надії на перемир'я не залишали; і я вже бачив виразно червоні прожилки в його зухвало звужених очах... Тим часом добре знайомі мені кулаки намалювалися крупним планом прямо перед моїм бідолашним носом, який страждав від нежиті та стусанів Матіша однаково часто...

Кулачний двобій був для нас справою звичною, ми чубилися за будь-якої погоди. Нам завжди вистачало приводів, їх було предостатньо, а якщо й не було, то билися просто так – навіть причина, якщо можна обійтися і без неї?!

Життя на одній вулиці спонукало нас і товаришувати, й сваритися по-сусідськи. Якщо довгими літніми днями швендяти маленьким селищем, де всього лише чотири вулиці, уникнути сварок так само важко, як і дружити. Тут – усе на виду. Тому перед однолітками доводиться відповідати за кожен свій крок.

Але нам з Алтинай досі вдавалося приховувати наше кохання: аж із першого класу! А зараз ми закінчили четвертий. Матіш правий – я сохнув за

нею з самого першого дня, тільки-но побачивши... Та зізнаватися в цьому не збирався...

– Хто тобі сказав, що я сохну за нею? – Заволав у відповідь. – Дівчисько як дівчисько, і що за таким сохнути?! Робити мені нема чого, чи що?!

– Так усі кажуть. А якщо й не кажуть, то я все одно знаю. Ти просто йолоп!

Я зрозумів, що без бійки точно не обійтись. Стиснув кулаки...

– А ну повтори!

– Що?

– Що ти сказав!

– Ти сохнеш за нею!

– Ні, не це!

– А що я ще сказав?

– Сам знаєш, що!

– Я все знаю. Це ти – сліпий, не бачиш, що всі пацани вже давно сміються над тобою! Ти – ганьба нашої вулиці!

– Ні. Це ти – ганьба нашої вулиці! Сам ти йолоп!

Дивно, але зараз я першим накинувся на нього з кулаками. Ох, і матиму ж на горіхи від тітоньки Махрі! Адже виходить, що це я влаштував бійку...

Ми гамселили один одного дуже довго, потім качалися на землі, а незабаром і зовсім скрутилися в один запорошений клубок. Потім знову піднялися й продовжували чубитися. І тут Матіш, вдавши, що стомився від безглузлого кулачного бою, раптом приловчився й підло копнув мене прямо в живіт. Іскри посипалися з моїх очей, і сказати хоч щось я зміг не одразу, а коли заговорив, то не впізнав свій голос:

– Ти що... бовдуре!.. Ч-чому молодіш нога-а-ами, не ямиш, чи що?!

– Пробач, – мовив він налякано, – я ненавмисне!

Я випростався й дав йому по шії. Матіш не відповів на удар, і я мовчки пішов додому. Далі продовжувати бійку було безглуздо.

Він помовчав трохи, а потім побіг слідом за мною:

– Йй богу, не хотів, це вийшло випадково, зовсім випадково! Ти ж знаєш, що я ногами не б'юся. Ти ж не розкажеш про це пацанам?

– Подивимися на твою поведінку... – Пробурчав я застережливо. – Ми ж закінчили початкову школу, а ти, як... ідіот, ще й ногами б'єшся!

– Але ти сам винен. Чому не зізнаєшся, що сохнеш за нею? Чому бігаєш за дівчиською? Ти що, не пацан?

– Та пішов ти!

– Ага, знову за своє? Знову битися хочеш?

– Ну, давай!

Тут наприкінці вулиці з'явився велосипедист, і нам довелося піти на мову. Інакше ми обидва могли отримати по шії за те, що затіяли бійку серед білого дня. Дорослі слідкували, щоб ми не чубилися.

– Пішли до арика! – Запропонував я. – Там розберемося.

Водою зміли кров із розквашених губ. Вмилися, намагаючись не надто доторкатися до розпухлих носів, і, трохи охолонувши, вирішили більше не битися, сіли обговорювати – що будемо робити на канікулах...

Алтинай, яка останнім часом займала в моєму серці все більше місця, повинна була на літо відійти в тінь, дати місце нашим хлоп'ячим іграм. Все одні раніше вересня її не побачиш: починаються тривалі канікули, і на ці літні місяці вона може поїхати в село або сидіти вдома й вишивати, і спробуй тоді з нею зустрітись – це просто неможливо.

Вона живе на іншій вулиці, там у них дуже зелено. Мені завжди подобалося проходити вузькою стежечкою повз їхній сад, особливо, коли з гілок звисали різні фрукти. Сад радував мене сезонно: у травні – ніжними й пахучими абрикосами; в червні – чорними сливами, кислими, але все ж смачними. Липень запам'ятовувався персиками, що танули в роті, наче морозиво, а серпень – усім одразу: і виноградом, й інжиром, і гранатами!

Слив багато не з'їси, навіть якщо попросять, надто вже вони кислі! Після декількох штук аж зуби зводять, але інжиром та гранатами можна смакувати досхочу! Я, наприклад, міг з'їсти дуже багато. А найголовніше, Алтинай уже давно потайки пригосила мене всіма цими ласощами. Ми переїхали в селище недавно, всього чотири роки тому, тож на нашій ділянці, крім конюшини, ще нічого не росло; ночами нам доводилося відганяти зграї диких віслюків, які, мов божевілляні, внадилися витоптувати саджанці. Інша справа у Алтинай: в їхньому саду росло все, видимо-невидимо! І тільки я був тим обраним щасливчиком, який пізнав смак цієї пишноти. Коли ми, повертаючись зі школи, наближалися до її будинку, Алтинай раптом стрімким кроком долала відстань, вигравши кілька дорожчинних хвилин, щоб опинитися в саду раніше, ніж я, і вибрати для мене щось смачне... Вона передавала мені фрукти, простягаючи свої маленькі рученята через дерев'яну огорожу. При цьому їй доводилося ставати навшпильки, витягуючись струнко, хоч огорожа була невисокою.

Вперше вона пригостила мене фруктами, коли ми вчилися ще в першому класі. Дівчинка власноруч піднесла мені пригоршок слив... Того разу я простував стежечкою повз їхній тінистий сад, намагаючись не озиратися; вдавав, що стежка ця для мене – звичайнісінька, й проходжу тут, як усі, тільки тому, що шлях до школи – ближчий. Ближчий – от і все. Я знав, що не можна щодня вештатися тут, треба оберігати свою тасмницю. Бо мої щоденні походи можуть викликати підозри: чому цей хлопчик постійно валандається нашою стежечкою? Адже чимало й інших доріг! Та я нічого вдіяти з собою не міг, тож чимчикував саме тут – тільки тому, що це була стежка Алтинай...

Іду по ній, зміюкою біжить між сусідніми ділянками; здавалося б, цілком байдуже, а очима завжди шукаю її, аби не пропустити ту дорожчинну мить, коли моя маленька кохана промайне раптом у гущі тінистих фруктових дерев. І ось одного разу озирнувся на хвилю, й серце тьохнуло: Алтинай, яка першою забігла у свій двір, чомусь не зустріла мене. Однак я побачив її: вона стояла за вікном, притулившись

до бабусі, й показувала на мене пальцем. Я зніжковів, ніби на оглядинах. А бабуся Алтинай усе дивилася на мене своїм мудрим жіночим поглядом, посміхаючись беззубим ротом, та так чарівно, що її проникливу посмішку я запам'ятав назавжди.

Пам'ятаю, того дня стояла задушлива спека. Полудень. Усе завмерло. Тіні – й ті сховалися під деревами! Прохолодою тягнуло тільки з саду Алтинай. А вона... вона показувала мене своїй бабусі. Зморшкуюче обличчя старенької сяяло, й Алтинай теж посміхалася мені, виблискуючи білизнами зубів...

Наступного дня мені було страшно вати йти до школи. Я боявся, що побачу Алтинай, її великі, сповнені ніжності очі, й не втримаюся, скажу, що вона мені сниться щонаочі, що я кохаю її... А це могло засмутити її, тому що про любов не можна говорити вголос, адже, якщо скажеш, вона пройде, випарується. І я свято вірив у прикмету. Цю істину відкрив мені мій двоюрідний брат, який зустрічався з дівчиною – Надійкою. А мій брат дізнався про цей секрет кохання у когось, кому він довіряв, а може, й прочитав в якійсь книзі для дорослих, і тому я беззастережно повірив йому. Брат ніколи не говорив «я кохаю Надю», а тільки: «Я одружуся на Надійці».

Та я й сам розумів, що не можна про свою любов розповідати іншим. Адже це запросто може дійти до слуху братів Алтинай, старших за мене, чи навіть до вух її батька, а тоді – пиши пропало! Я, звичайно, не уявляв, чим усе це могло скінчитися, але знав, і не з чуток, які суворі звичаї панували в нашому селищі, де було неможливо щось приховати. Спробуй тут закохайся в когось без схвалення старших, а, тим більше, завчасно, поки ти маленький. Тому я й тримав язик за зубами стільки років. І продовжував ласувати фруктами, які потай підносила мені моя обра-ниця.

Наше кохання довго залишалось тасмницею, ніхто не здогадувався, яку ніжність я відчував до Алтинай. Часом, уже засинаючи, я мріяв про всесвітній потоп, щоб – тільки разочок! – опинитися з нею в одному човні. Справді, якщо це трапиться, ми могли б за-просто опинитися з Алтинай разом, в човні або на плоту, абсолютно одні, і тоді ніхто не міг би сказати, що ми це робимо спеціально, що ми наміс-не усамітнилися...

Так ми і пливли б із нею удвох, і пливли... Я б її захищав, заспокоював, щоб вона не плакала, побоюючись високих хвиль. У мріях своїх я в деталях уявляв собі цю картину: коли вона стане плакати, зголоднівши або смертельно стомившись, я заспокоюю її різними душевними словами. Правда, залишалося неясним, скільки може тривати цей страшний потоп, але хотілося, щоб він тривав хоча б кілька днів. Щоб на нас, коли пливли в човні удвох, не раз опустилася ніч, і Алтинай притискала-ся б до мене, як до єдиного рятівника, найближчої людини...

Про те, чим ми будемо харчуватися, я навіть не замислювався, мабуть, вирішив, що в такому випадку їсти зо-

всім не обов'язково, достатньо, щоб дівчинка просто дивилася на мене вдячними очима, повними сліз, тоді б я точно не відчував ніякого голоду. І втомі б не відчував. Я підозрював, що вона володіє якоюсь магічною силою, і при бажанні може вплинути на мене, як захоче. Алтинай дивилася мені в обличчя такими очима, простягаючи пригоршчу не надто улюблених мною чорних слив, що я слухняно їв їх одну за одною... Її погляд ніби гіпнотизував мене. А вона, по-моєму, вже здогадувалася про свої надможливості...

Мріялося, що, зрештою, наш човен прибіє до якогось дальнього берега. Потім я не знав точно, що робити, та був упевнений чомусь у хорошому результаті, якщо, звісно, доберемося до берега, нехай навіть і незнайомого. З усіх уявних мною поєдинків зі стихією – пожежею, землетрусом чи повінню – я завжди виходив переможцем, героєм, а Алтинай, звичайно, поглядом принцеси дякувала мені – своєму вірному лицареві-рятівнику.

Одного разу, вже в третьому класі, я чимчикував заповітною стежечкою, як завжди, внутрішню хвилюючись у передчутті зустрічі. І того дня отримав подарунок від Алтинай. Він став найвищою винагородою за всі мої страждання, які я зберігав у своєму маленькому палкому серці. Нагородою була, власне, не пригорща слив, а її білі рученята, до яких я вперше доторкнувся тоді на мить. На цілу мить! Я відчув невимовну, божественну ніжність її пальчиків. Ми були абсолютно одні: вона стояла, заворожуючи довгими-предовгими віями, простягаючи руку з-за невисокого сливового дерева; а я, зачарований цією скороминущою казкою, завмер, боячись промовити бодай слово, боячись поворухнутися...

– Це тобі, – промовила дівчинка, як завжди, тихо.

Її очі обпалювали мене ніжним вогнем. І відчуття це було невимовним, ніхто ніколи на мене так не дивився, як Алтинай. У неї були найкрасивіші очі в класі, у школі, в усьому світі! І найдовші вій. Я втратив дар мови, довго не міг отямитися. Коли ж затемнення минуло, вона вже віддалається в сад, розчиняючись у густій тіні; і я ледь устиг прошепотіти вслід: «Дякую, Алтинай!»...

Непомітно пролетів рік, і ми перейшли до четвертого класу. Щодня перед початком уроків Алтинай зустрічала однокласників біля дверей, перевіряючи чистоту рук, адже вона була «санкомісією». Увесь тремтячи, я простягав їй свої долоні для огляду, очікуючи дозволеного дотику. Але Алтинай, посміхаючись, мене, чистюху, пропускала без зауважень. Щоранку я поспішав до школи, знаючи, що біля дверей мене зустріне Алтинай із білою нарукавною пов'язкою з червоним хрестиком та санітарною сумочкою на боці.

Моя прихильність до дівчинки стрімко росла, і я вже не сумнівався в тому, що наші почуття взаємні. А коли Алтинай прекрасного осіннього дня зірвала найбільший гранат у своєму саду й піднесла його мені, то розтанула остання крапля сумніву. Цей величезний гранат

дозрівав, наливався червоним соком на виду у всіх, хто щодня проходив повз сад. І наступного ранку багато хто помітив, що того темно-червоного красеня-плоду вже немає... Всі промовчали, один Матіш не стримався. «Кому все-таки дістався той гранат, хто цей щасливчик, який зжер смакоту? – голосно обурювався він. – Дістався б мені, я б з'їв його за пару секунд!».

Він не здогадувався, що ніхто ще тим гранатом не встиг поласувати. Він зберігався у мене, тому що я ніяк не наважувався зазіхнути на нього, хоча й знав не гірше за цього йолопа, що з'їсти його можна було в одну мить. Довго ще я ховав заповітний плід у своїй кімнаті за книгами, немов під багрянцю товстою шкіркою тіснилися не звичайні соковиті зерна, а дорогоцінні гранатові камінчики. Я милувався ним дуже довго, а з'їв тільки тому, що зрозумів – подарунок може зіпсуватися. Коли я відправив до рота останнє зерно, які вже почали підкисати, то відчув, ніби ми побралися з Алтинай. Відтепер нас із нею єднало щось неземне. Здавалося, ми могли обговорювати тепер усе, що завгодно. Відтепер ніщо не могло розлучити нас.

Таємницю нашої любові я носив у серці чотири роки, всю початкову школу. Жодна жива душа, мені здавалось, не віддала про те, наскільки сильно я кохав Алтинай. Може, тільки Клавдія Михайлівна, наша добра вчителька, здогадувалася про це. Але вона ніяк не могла видати нашої таємниці. Хоча їй, нашій класній керівниці, було зовсім неважко здогадатися, що й до чого. Адже вчительки літератури повинні знати, як дивляться одне на одного закохані! Чи не тому вона поглядала на нас із ніжністю, коли ми з Алтинай, знайшовши хвилинку, опинялися поруч. У такі миті посмішка видавала її – вона дивилася на нас по-особливому...

Матіш – інша справа. Якщо він щось дізнавався про кого-небудь, то не чекай, аби зберіг це в секреті, не такий у нього характер. Так вийшло й зараз...

Здавалось б – живи, радій канікулам, так ні ж! Стій тепер тут, викритий із його допомогою з ніг до голови при яскравому світлі дня на самому початку цих славних днів. Ось і замри тепер, закоханий, з невиразним відчуттям катастрофи, що насувається. Навряд чи Матіш зглянеться наді мною, навіряд чи стане тримати язика за зубами. Він же, здається, дізнався про наші сердечні справи багато чого, завдяки своєму сусідству з кращою подружкою Алтинай...

– А інші як? – обережно промацав я ґрунт, коли ми, вмиваючись, сіли в тіні старого гіллястого дерева. – Що кажуть пацани?

Матіш знову скривив тонкі губи.

– А що їм казати? Нічого не говорять, однак усі тепер знають про це, і тобі – кирдик! Не думаю, щоб хтось тепер із тобою дружив!

Це прозвучало зловісно. Та розкисати завчасно я не збирався, навпаки, підготувався до наступу.

– Ну й котіться подалі! Ніхто мені не потрібен, ні ви... – Я на секунду запнувся, але не зміг зупинитися, і все-таки вимовив найстрашніше для мене, – ні Алтинай... – А про себе тричі швидко повторив: брешу! брешу! брешу!

Так я наївно покладався на магію цього нехитрого заклинання, думаючи, що воно охоронить мене, виправдає мої необачні слова. Втім, запізнілі бурмотіння не могли врятувати мене. Виговоривши вголос ім'я Алтинай, я ніби ступив у крижану воду, хоча сам увесь палав. Але слово вже зірвалося з губ... Я ніби відкріся... Це й стало початком кінця наших відносин із дівчинкою...

Тим часом моя одержимість буквально приголомшила Матіша, я зрозумів це з його ошелешеного вигляду. Відступати тепер уже не мало сенсу, і я продовжив свою несподівану атаку:

– Краще поїду до піонерського табору, там годують щодня качиним м'ясом. От за літо поважачу на п'ять кілограмів, тоді дізнаєшся!.. П'ять кілограмів – уявляєш, скільки це мускулів?!

– Та ну! На одній качці не поглаждаєш. Я був там торік, нічого хорошого... Качатину можна їсти пару днів, ну, тиждень від сили, а потім тобі не захочеться її й до рота взяти; однак баранини там не дають, хоч плач! А що Алтинай тобі непотрібна – брешеш! Знаю, ти не можеш без неї жити!

– Ще чого! – заперечив я. – Я в село поїду, до дядька, там у мене й без вас повно друзів. Будемо з ними стріляти з рогатки по горобцях і цілими днями купатися в арику.

– У горобців стріляти не можна, відберуть рогатки!

– Ні, там можна! Адже там село, і самі дорослі просять нас про це! Тому що треба стерегти виноградники від горобців, там їх – тьма-тьмуца! Тільки встигай відстрілюватися!

– Ти що, все літо збираєшся провестися в селі? Жодного разу не з'явився вдома?

Мене розібрало зло, хотілося досадити всім і одразу, та якомога дошкульніше... Мене не на жарт зачепило, що так легко розкрилася моя сердечна таємниця, і я міг тепер стати посміховиськом не лише серед однолітків. Так довго плекав у серці цю таємницю, а тепер вона – ось-ось – буде відома всій окози. Через це коханя втрачало в моїх очах щось дуже важливе, робилося якимсь буденним.

– Ні, не приїду сюди. Залишуся в селі на все літо. Там просто чудово, не порівняти з тим, що тут.

Я помітив, що мої слова зачепили Матіша, навіть синець під його оком начебто посвітлішав від несподіванки.

– А як же Алтинай?..

– Та пішли ви всі з Алтинай! Не потрібна вона мені! – вигукнув я у відчай.

Він встав і заходився струшувати пил з одягу.

– Я поганяю з хлопцями в футбол, а коли здолає спека – підемо купатися до річки. Ну, а потім – додому...

– Тільки дивись, щоб мама не помітила нічого, а то, сам знаєш, що буде далі; у мого татуса на такий випадок завжди готовий пасок. Кашкет натягни нижче...

– У тебе, думаш, непомітно? Іди, краще вимий ще раз носа!

Матіш не дотримав свого слова, про бійку розповів матері, й вона того ж вечора рушила на нас війною... Верещала на увесь двір, мовляв, не для того народжувала сина, щоб його лупцювали щодня; не для того вона купує йому найдорожчі сорочки, щоб інші рвали їх ще новенькими!

Цих криків було достатньо, аби мій батько тут же потягнувся за офіцерським ременем, який неначе стежив за мною зі стіни, готуючись сповзти в руки правосуддя.

А тітка Махрі вже чимчикувала додому, писклявим, пронизливим голосом переможно сповіщаючи всіх, який поганий хлопчик росте у нас на вулиці. Звичайно, вона мала на увазі мене, котрий покірно стояв перед татовим паском, сподіваючись відбутися мінімальним штрафом, що було дуже непросто в такій ситуації.

– У село! Завтра ж у село до дядька, нічого тут валандатися все літо без діла! – Попередив батько, демонструючи силу свого товстошкірого офіцерського ремня на найближчій стінці.

Я витримав вигнання кілька тижнів. Через місяць мені все набридло до чортків, і я попросився назад, додому. Сподівався, що пристрасті, можливо, вляглися, але куди там! Мене зустріли відкритим улюлюканням, від чого я здогадався, що плітки обросли важливими деталями, дежкі мені прямо тицяли під ніс гранат: на, мовляв, їж – нам не шкода!

Довелося знову відступити, переживши цілих п'ять бійок за три неповних дні. Руки й ноги – гаразд, з ким не буває, але як було боляче моїй душі! Пробував шукати захисту у двоюрідного брата, який наскоком відвідав нас у ці дні, але він тільки розреготався у відповідь.

– Адже говорив я тобі, кохання треба тримати в таємниці! Не зумів – терпи тепер. Тут тобі не місто, це всього лише нудне містечко, і звички – відповідні. Ти порушив таємницю любові – й тобі відповідати; тільки будь мужнім, тоді переможеш.

– А що мені робити, якщо їх багато? Я вже втомився від їхнього цькування!

– Не знаю. Ось у місті – інша справа: ми там ходимо з Надею під руку, і нікому до нас немає діла, а тут, у вас... – філософствував брат, однозначно відсторонюючись від моїх проблем, – свої звичаї...

– Але ж не я їх порушив!

– А яка різниця, хто? Відповідати доведеться тобі.

Я ніяк не міг погодитися з аргументами брата, тому висловив свої претензії Узумгуль, подружці Алтинай, котра й влаштувала мені це «веселе» життя, не зумівши зберегти таємниці, так необережно довірену їй моєю коханою.

Побачивши, що Узумгуль сидить одна в тіні виноградної альтанки, я, аби одразу висловити увесь свій біль, процідив крізь зуби:

– Що ж ти накоїла!

– А хіба неправда?! – уїдливо зауважила вона, нітрохи не соромлячись.

– А що, всю правду говорити треба всім, так? Тоді саме з нашого містечка й почнетесь третя світова... – випалив я, натякаючи на багаторічну війну її матері з передбачуваною коханкою чоловіка.

Але Узумгуль лише показала мені язика.

– Якщо любиш – стерпиш.

– Тобі було завидно, тому ти так вчинила! – з'єхидничав я.

– Було б через кого! – уїдливо, не менш вдало, зауважила у відповідь вона.

Мені довелося спішно піти – хтось виходив із дому. Та й який сенс сперечатися з нею? Що візьмеш із маленькою пліткарки, адже вона зробила свою чорну справу й рада!

Наступного дня я знову поїхав до села, тепер уже на все літо.

Першого ж осіннього дня, коли почалися уроки, я побачив на обличчі Алтинай дивну байдужість до мене. Ми ні словом не обмовилися з нею за весь день, у такому ж мовчання пройшли й наступні «зустрічі». Коли ж ми знову стали спілкуватися, це були вже звичайні розмови. Я знав, що під час канікул померла бабуся Алтинай, і, намагаючись виглядати по-дорослому серйозним, висловив свій жаль. А вона раптом відповіла:

– Знаєш, це бабуся порадила мені тоді, вперше, пригостити тебе чимось із нашого саду, сказала, що ти – дуже серйозний хлопчик, і обов'язково станеш знаменитим, коли виростеш. Я теж так думаю, ти – розумник. Але фруктів більше не буде...

– Знаю! – промовив, як відрізав. – Та не я винен, не треба було тобі ділитися нашою таємницею з подругою! Тоді б інші про це не довідалися...

У Алтинай на очах виступили сльози.

– Звідки мені було знати, що так все вийде...

– Авжеж, а мені довелося все літо триматися подалі від нашого містечка.

– Я зрозуміла... – відповіла вона сумно. – І скучала за тобою. Особливо після того, як поховали бабусю. Вона хотіла тобі сама про щось сказати, але не встигла...

Пролунав дзвінок, нам довелося розійтися. Надалі ми з нею говорили тільки про книжки, про вчителів, ще про якусь нісенітницю... Але про що б ми з нею не розмовляли, відтоді залишилася між нами якась недомовленість, прихована образа, що з часом стала поглиблюватися. Мене це мучило ще довго...

Так пролетіли шкільні роки, розбившись на дні, тижні й місяці... Алтинай, як і раніше, залишалася для мене найвродливішою, і до шістнадцяти років ніжність її білого обличчя стала ще більш витонченою. Та все ж поступово вона перетворювалася на моїх очах у звичайнісіньку дівчину. Я вже не вважав її єдиною красунею й спілкувався з нею по-дружньому. Єдине, що все ще відрізняло її від одноліток, то це – неви-

мовний смуток у великих, надзвичайно виразних очах. Призабутий мною смуток...

Шкільний атестат зрілості, з яким я поїхав із селища, змінив диплом столичного університету, і я осів у місті. Але, поки був студентом, траплялося, їздив додому на канікули, і тоді зрідка зустрічав дитячу свою любов. До того часу наше малолюдне селище розрослося, перетворившись на галасливе й закіптюжене містечко, оскільки неподалік почалася розробка газового родовища. Наші однокласники давно вже обзавелися сім'ями, а однокласниці встигли вийти заміж.

– Коли ж ти заміж вийдеш? – Запитував іноді, під час рідких зустрічей, у Алтинай, знаючи, що вона тепер – єдина незаміжня з усіх наших однокласниць. – Не забудь запросити й мене на весілля! – Жартував, зовсім не підозрюючи, який біль завдаю їй цими словами.

Мені здавалося, смішно згадувати багато з того, що було пов'язано з нею. Особливо мрію про всесвітній потоп, необхідний лише для того, аби можна було потрапити в один човен. Та одного разу, під час мого чергового приїзду до батьків, ноги самі привели мене до знайомого саду, і я ступив на ту саму стежечку, на мить відчувши себе школярем. Тільки замість маленької дівчинки назустріч мені з саду вийшла доросла, ще незаміжня, Алтинай. Вона посміхнулася, зрадівши нашій несподіваній зустрічі:

– Що, за фруктами прийшов? – і, випередивши моє традиційне весільне питання, наче жартома, промовила:

– Я не вийду заміж, доки ти не одружишся!

– От і добре! – легко підхопив її умову. – Отже, домовилися!..

Прощаючись, вона сумно поглянула на мене. Незабаром я одружився і надовго забув не тільки про Алтинай, а й про своє рідне містечко. Я був щасливим, бо, відверто кажучи, мене вже давно приваблювали лише столичні красуні. На одній із них я й одружився після тривалих залицянь, закохавшись по-справжньому, по-дорослому... Алтинай ще довго залишалася в будинку батьків. Потім і вона все-таки вийшла заміж – за хлопця, який був молодшим за неї. Жили вони, як я чув, душа в душу; а проте печаль у її очах нагадувала мені про те, що я програв парі тієї нашої останньої зустрічі. І лише з роками я зрозумів, що не можу забути її, а потім раптом пронизало – і, як і раніше, кохаю. До того часу у Алтинай було вже троє дітей, але вона залишалася такою ж стрункою, як в юності. І, зустрічаючись зі мною, жартувала: «Молодшому моєму подобається чорнослив, а старший так само, як і ти, любить ласувати зернами граната», не здогадуючись, якого гострого болю завдавала мені цим порівнянням.

Щоразу доводилося мені їхати з містечка з цим бодем, і носити його в душі так довго, що не було порятунку ні в чому...

Українською переклав
Сергій ДЗЮБА.

Оксана МАКОВЕЦЬ (США)

ЦИКА ВІРШІВ, НАРОДЖЕНИХ СЕРПНЕМ...

ПЕРЕДОСІННЯ

Вбирає серпень осінь позолотою
Каштани, клени, верби край води.
Покрилось рясом озерце болотяне,
Тополі зжовкли теж подекуди.

Медами пахнуть яблука-антонівки,
Вже темносині сливи, зрілий виноград.
Ген поле - хлібом повниться, покосами.
Надія справдилась на добрий урожай.

А через місяць - будуть і обжинки,
Та, потім - дні весіль, де музика й пісні.
Життя - мов літо, що стрічає осінь,
Це келих повен, співи голосні.

СЕРПЕНЬ МІСЯЦЬ...

Серпень місяць - це з літом прощання.
Пора готувати засіки в коморах.
І час підоспів для полів прибирання.
А сад і баштан переповнені плодом.

Вже ластівки, перші з птахів, полетіли.
Далеко, за обрій сховались немов.
А лебеді білі ключами, щосили
Кружляють, у вирій готуючись знов.

Маленька колібрі нектару шукає
У чашечках квітів, що в зав'язь ідуть.
Недовго лишилось, час швидко минає -
Ця пташка маленька теж вирушить в путь.

То ж дихає серпень на повні легені.
Снує у повітрі нитки хрестовик.
В прощаннях із літом дні теплі, серпневі,
Весь гомін і шал раптом стих, ніби зник.

Поетична вітальня

КОЛЬОРИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Місяць серпень над світом зійшов.
Вже зійшов благодатно, і над Україною
Настала світліша і соняшна літня пора.
Довгожданності час надійшов,
Що, нарешті, приніс Україні
Незалежності радісний Стяг,
Шлях до розвитку, щастя й добра.

І ярять синьо-жовті світанки
У державі новій, Українській.
Чистим злотом ясніють
Пшеничного поля безмежні лани.
Радо, з неба блакитного, сонце сіяє,
Український народ з Святим Волі вітає,
Бо святу Незалежність - здобув,
Заповітно дійшов до мети !

СЕРПЕНЬ

Є в кожній порі року свої незмінні чари.
І місяць кожен має свої прикмети теж.
Принади, а не чвари, несе в пригоршнях літо,
Та щедро пригощає гостинністю, без меж.

Вже яблука та сливи і персики дозріли.
І шелестить колосся, готуючись до жнив.
А показні жоржини, мов повногруді діви,
Красуються принадно, цноту дарують всім.

Хоч серпень пахне серпом і осінню, в повітрі
Десь павучок ретельно шовкову нить спує.
Несе пригоршні повні медів солодких, літо,
Й добірні подарунки усім нам роздає.

СЕРПНЕВИЙ РАНОК

Упали роси на покоси,
Росою вмилася зоря.

І чути дзвін - клепають коси,
Пора гаряча в косаря.

Серпневий ранок. Неба просинь.
Волого стелеться стерня.

Павук, трудяга - тче, розносить
Прозорі сіті розставля.

Вже скоро осінь. Скоро осінь.
І клич у вирій журавля.

А на покосах срібні роси.
Отава. Серпень. Тінь. Зоря.

З інших видань

Олег МАТКІВСЬКИЙ,
(Журнал «Український тиждень», м. Київ)

ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ, або історія моїх батьків

4 серпня минуло 60 років від дня придушення
Норильського повстання

У батьківській хаті серед родинних документів на кількох аркушах пожовклого від часу паперу написаний батьковою рукою спомин про норильський період його життя. Важко назвати це життям, радше — пеклом, про яке вони часто згадували з матір'ю, яка також була там, тільки за іншим колючим дротом, у 6-му жіночому таборі. Це була розмова двох каторжан, без пафосу чи якихось скарг на долю, прокльону своїх мучителів, жалю за втраченою молодістю. Це було продовження того шляху боротьби, на який вони стали в 40-і роки минулого століття, й не зійшли з нього до своєї кончини.

Мій батько, Богдан Михайлович Матківський, 1923 р.н., родом з карпатського села Матків, що на Львівщині, походив з багатодітної сім'ї. 1939-го, з розгромом Польщі, село спочатку захопили німці, а коли з'ясували, що за договором Ріббентропа — Молотова воно повинно належати не їм, німецькі війська добровільно відійшли, й вступила Червона армія. Ще тоді вони були партнерами по загарбанню Європи. Пам'ятаючи про російську царську армію часів Першої світової війни, яка воювала тут поряд, на горі Маківці, з Українськими січовими стрільцями, особливих надій на краще життя не покладали. Там, на Маківці, загинув 22-річний брат мого діда Осип. Пам'ятали про репресії Греко-католицької церкви, знали про Голодомор 1933-го на Великій Україні, домовленості між Гітлером і Сталіним про знищення Карпатської України.

У прогнозах не помилилися, вже через тиждень на очах у всієї школи НКВС стало арештовувати кращих учнів, яких більше ніхто не бачив. Освічену молодь, сільських господарів вивозили до Сибіру, насильно забирали в людей господарський реманент, худобу, створювали колгос-

пи. Тюрми Дрогобича, Стрия, Борини були переповнені заарештованими, інколи — за агентурними списками ще польської поліції або навіть за якісь дрібниці у вигляді сварки між сусідами за межу.

Усі швидко зрозуміли, що таке «советська влада», але до організованого спротиву ще не були готові. У 1940-му з села на фінську війну забрали молодих чоловіків, яких, як гарматне м'ясо, не навчених військової справи, кинули на загибель у карельських лісах. Більшість так і не повернулась.

Із полегшенням і надією зустріли прихід німецьких військ 1941-го, сподівалися, що ті, як колишні співгромадяни Австро-Угорської імперії, з розумінням поставляться до українців, їхніх прагнень мати свою державу. Та це були вже не ті німці. Жорстокі та самовпевнені у своїй вищості, тепер більше нагадували сталінську орду. Вони на-

казали зберегти колгоспи, заборонили повертати людям «советами» землю, худобу. Встановлений «советською владою» порядок їм підходив.

Але народ уже був готовий до боротьби з будь-яким гнобителем. Восени 41-го в околиці почала діяти боївка самооборони, й мій дід Михайло спровадив туди двох старших синів, Антона та Богдана, щоб боронили свій край. У грудні боївка здійснила напад на німецьку охорону колгоспу, частину перебили, решта розбіглася. Місцевим людям повернули їхнє майно, худобу, й німці більше не намагалися відновити колгоспне господарство. Влада в околиці, як і по всіх українських Карпатах, фак-

тично стала належати повстанцям, а народ щиро сприйняв Акт відновлення української державності, який проголосив у Львові Ярослав Стецько 30 червня 1941 року. Відомо, як німці розправилися з організаторами, але посіяне ними зерно вже не просто було затоптати гітлерівським зайдам. Невдовзі із загонів самооборони повстає Українська Повстанська Армія, й мій батько — вже боєць сотні «Євгена». Завдання єдине — боронити рідні села від німецьких наїздів і грабунків та ковпаківських партизан, які займалися більше терором місцевого населення, ніж воювали з гітлерівцями.

Із черговим приходом у карпатський край Червоної армії завдань побільшало. Уже так безперешкодно й безкарно знущатися з українського народу загоном НКВС не вдавалось.

Ранньої весни 1944-го батько захворів на тиф. Перебувати далі в лісових таборах було неможливо, й друзі напівпритомного віднесли його до батьківської хати. А там вже була засідка чекістів. Вивели з хати всю родину — батька, матір, малолітніх братів і сестер і змусили копати для себе могилу в їхній присутності. І викопав, пощади не просив... Крик, плач, дитячий лемент, мати присивіла на очах дітей. Лець вприсила полковника не брати гріх на душу, бо син тяжко хворий, доходяга, і так помре своєю смертю. Врятували...

А потім знову ліс, бої. Переводив гірськими хребтами упівські загони на Чехословаччину й тричі отримував наказ більше не повертатися назад, зберегти життя. Не послушався, дістав покарання, але знову вертався в рідні гори. Восени 1944-го, вико-

ГАННА ГРИГОРІВНА
МАТКІВСЬКА

БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ
МАТКІВСЬКИЙ

нуючи розвідувальне завдання, потрапив до рук енкаведистів. Ніяких доказів при ньому не знайшли, і тоді зв'язали йому руки, всунули гранату в кишеню й звинуватили в «борьбе с советской властью с оружием в руках».

Далі майже рік слідства, катувань у Дрогобицькій тюрмі. Ніхто не видав його, як і він не вказав ні на кого. Однак отримав 25 років каторги «руководствуясь внутренним убеждением тройки».

Десять із півроку тривав етап до Норильська, міста «трудої комсомольської слави», за комуністичною брехливою версією, а фактично побудованого на кістках десятків тисяч в'язнів концентраційних таборів, головним чином — українців.

Спочатку везли залізницею до Архангельська в товарняках для худоби. Холод, голод супроводжував усю дорогу. Знесилені, після тортур і знущань, «пасажири» гинули, як мухи, на морозі. Зупинки для таких ешелонів передбачалися рідко, але сотні трупів, які більше й більше наповняли вагони, змушувало конвою зупинятися потяг щораз частіше. Робили зупинки серед поля, лісу — вивантажували сотні трупів на поталу звірині. Спеціальні залізничні команди, з таких же в'язнів, прибирали мертвих.

Після архангельського шляху почалася ще пекельніша дорога північними морями до Єнисею в полярний порт Дудінка. Трьми кораблів ущент наповнювались арештантами, люди задихалися, вмирали з голоду, холоду, від нестачі води. Особливо жорстокими було поведження конвоїрів, які з хижою ненавистю ставилися до в'язнів, і не приховували свого бажання зменшити кількість супроводжуваного контингенту. За найменшу непокору куля влучала в жертву, а то й ще кількох її сусідів. Інколи застарілі, зношені судна не витримували штормів, криги, перевантаження й тонули посеред моря. Охорона спасалась, а в'язнів ніхто й не збирався рятувати, вслід по шляху їх прямувало достатньо, щоб забезпечувати рабською весь Сибір.

Норильські концентраційні табори розташовані на Таймирському півострові Красноярського краю Росії. Усі промислові підприємства тут підпорядковувалися Норильському управлінню таборів, яких було 40. Сам Норильськ був невеликим поселенням за Північним полярним колом, серед непрохідної тундри, де проживало 26 тисяч «вільнонайманого» населення, людей, які вже відбули строки покарання, та ув'язнених понад 30 тисяч осіб. Із них майже 80 відсотків були українці — політичні в'язні, учасники національно-визвольного руху 1940 — 1950-х років, упівці, члени оунівської мережі, молоді хлопці й дівчата. Табори в Норильську були «виправно-трудої» та каторжні. В'язні працювали на рудниках, вугільних шахтах,

мідному, хлоро-кобальтовому заводах та зводили місто Норильськ.

Мій батько був засуджений до каторжних робіт і потрапив до 3-ї каторжної зони, умови перебування в якій були надзвичайно жорстокі. Запроторення туди означало фізичне знищення. Людина, пройшовши крізь систему цієї зони, не повинна була вийти живою. Каторжників здебільшого використовували в рудниках, де відбійним молотком, кайлом лупали руду, рили котловани у вічній мерзлоті. Морози досягали 40 — 50 градусів, але виробничий процес не припинявся, невиконання плану означало зменшення харчового пайка або запроторення до карцеру, так званого БУРу. Робочий день тривав 12 годин, та ще по дві години дороги від зони до копальні. Процедура повернення в зону була особливо жорстока. Виснажених після роботи в'язнів підводили до вахти, де вони годинами, взимку — на морозі, а влітку — при роях комарів, чекали на перевірку конвоєм. Хто прощтрафився на роботі чи просто не сподобався конвоїрові, проходив так звану молотобойку — фізичне побиття, знущання спеціальною командою кримінальних злочинців (сук), яких утримували в концтаборах для покори, страху в'язнів.

Було «модно» рахувати людей молотками. При одному з таких «рахунків» моїй матері перебили руку, якою вона сповна так вже й не володіла. Перелік цих звірячих знущань дивовижний, і гітлерівським концтаборам «було далеко» до ГУЛАГівських «винаходів».

Але, на диво, вони не спрацьовували. Можна було знищити фізично, але знищити морально, духовно своїх жертв сталінські кати так і не змогли. Людський дух виявився міцнішим. Учораши упівці, що свідомо стали в бій з німецькими окупантами, загонами МДБ-НКВС мали добру школу гарту, дисципліни, конспірації. Вони перейшли через звірячі допити й безстрашно сприймали смертні вироки, заміни їх на 25 років каторги без права повернення в Україну.

Батько постійно згадував прізвища цих людей, пам'ятав їхні долі, краї, звідки вони походили. Він із захопленням розповідав про прибалтів, які масово відмовлялися працювати на «комуну». Естонці випрошували кусочки мила, розварювали його, випивали, і так ішли з життя, щоб не працювати на ворога.

Українці були більше схильні до спротиву й чинили запеклий опір насильству. Батько був середнього зросту, але міцної статури, мав замашний кулак, і «лагерні суки», які підтримували тюремний режим і співпрацювали з адміністрацією, боялися його.

Навіть у таких невеличких умовах українці гуртувалися, мали своїх лідерів, висували вимоги тюремникам, а то й фізично захищали себе. В тій же 3-й зоні каторжани

організовано покінчили з «суками», які за вказівкою та під прикриттям адміністрації тероризували в'язнів, били їх, грабували, відбирали пайки. Одного ранку кілька з них у батьковому бараці після «підйому» так і залишилися лежати на нарах. Решта кинулись навтьоки через колючий дріт, вартові по них не стріляли, зрозуміло, чому, і більше до бараку не повернулись. Так відбувалося й в інших таборах ГУЛАГу, і так було покінчено з «інститутом сук» по советських тюрмах.

Що ж трапилось 1953 року і що спричинило Норильський повстання?

Відомо, що сталінський режим добував свій час і агонія кінця робила його ще жорстокішим. Система ГУЛАГу також давала свої збої та, крім ужорсточення способу її існування, сталінське керівництво не знайшло нічого іншого. Назріваючі бунти й непокори вирішили послабити шляхом переміщення в'язнів з одних таборів в інші.

Як розповідає у книжці «Короткі записи спогадів» Євген Грицяк, довговічний політв'язень советських концтаборів, один з організаторів Норильського повстання, що з метою недопущення бунту в Карагандинському концтаборі в Казахстані, весною 1952 року з нього було відібрано 1200 політв'язнів і доправлено до таборів Норильська. Начальство відверто називало цей етап «бандерівським» і доправляло його на перевиховання, а фактично на знищення в заполярній зоні. Це лише підсилило організацію повстання і його вибух у майбутньому.

А тим часом, виконуючи вказівки із Кремля, тюремна влада в Норильську стала закручувати гайки. Для найбільш неблагонадійних запровадили тоді особливі нашивні знаки, які починаються на літеру «У» або «Ф», і до них охорона ставилася особливо прискіпливо. Набрали обертів «молотобойки», в яких калічили людей, вимагали рабської покори, залякували. Та найбільше обурення спричинила серія розстрілів, яка відбулася водночас у кількох зонах. Спочатку в 1-й зоні лейтенант Ширяев розстріляв двох чоловіків, потім у 4-й — одного. 25 травня 1953 року біля 5-ї зони було вбито одного і поранено шістьох. Того ж дня розпочався страйк, який був належно організований, керований та поступово охопив усі зони. В'язні відмовлялися виходити на роботу, залишалися у бараках, почали контролювати внутрішній режим у зонах. Після багаторічних заборон поживавилось культурне життя, на сцені табірному клубу поставили п'єсу Тараса Шевченка «Назар Стодоля».

У перебігу страйку в'язні висули вимоги, серед яких і політичні, що було нечуванним для тих часів. Вимагали припинити розстріли й усі інші прояви свавілля в тюрмах і таборах, змінити керівництво ГорЛАГу, скоротити робочий день до восьми

годин, гарантувати вихідні дні, зняти з людей номерні знаки, скасувати рішення «Особого совещания», припинити тортури, допити і практику закритих судових процесів, організувати перегляд особових справ усіх політ'язнів.

Страйкарі добилися приїзду комісії з Москви, яка після переговорів погодилась задовольнити шість з одинадцяти висунутих вимог. 9 червня всі зони, крім 3-ї, стали до роботи. Каторжани не визнали повноважень Московської комісії, вимагали задоволення всіх вимог і продовжували страйк. Розгніване московське керівництво намагалось заморити людей голодом, припинилось постачання харчів до табору, було перекрито воду. У відповідь каторжани виготовили 40 тисяч листівок і запускали їх у місто повітряними зміями, з проханням підтримати їхню боротьбу. Влада злякалась поширення страйку й відновила постачання харчів.

Але тільки московська комісія відбула з Норильська, тюремна влада припинила виконувати погоджені вимоги і стала розправлятися зі страйкарями. Почались нові арешти, слідства. У відповідь по всіх зонах було відновлено страйк. Жіноча зона оголосила голодування. Як згадувала моя мати, Ганна Григорівна Матківська (із дому Наливайків), уродженка села Торки Радехівського району, що на Львівщині, це були страшні дні. Найбільше страждали жінки, з якими були діти. Та коли в зону прибув генерал, щоб забрати дітей, відповідь матерів була одностайна: «Не дамо дітей, не будуть вони потурнаками, якщо ми загинемо, хай загинуть з нами наші діти...» Жіночу зону оточили свіжоприбулі війська, які вдерлись усередину й почали насильство. Конвоїри захопили 20 активісток, били і змушували копати собі яму. Конаючі жінки кричали: «Свобода або смерть!». Над натовпом в'язнів строчили автоматні черги. Незважаючи на накази, солдати відмовилися стріляти в жінок і дітей. Гучномовці не втихали від психічних атак, закликали охочих покинути зону і «не слухати бандерівців». Називали прізвища найактивніших дівчат. Переважно це були українки — Стефанія Коваль, Марія Чорна, Марія Нич, Ганна Мазела, Леся Зелінська, Ліна Петрушак, а також латишка Лідія Дауте та естонка Аста Тофрі.

Жінок силою виганяли із зони, заливали водою з пожежних машин, за руки, за ноги тягли в тундру. Незважаючи на активний опір, жіноча зона була придушена, але своїх активісток вони так берегли, що адміністрація ще довго не могла їх заарештувати. Це було 7 липня 1953 року на Івана Купала.

По тому жінок-активісток затримали, вивезли з Норильська, їх су-

дили та оголосили іншим в'язням, що вони розстріляні. Аж 1998 року я привіз до матері вже мого побратима по Народному руху України — Марію Нич-Страханюк, котру поранено, покалічену мати переховувала в таборі, і вона вважалась загиблою. Цю зустріч, їхні спогади, пам'ятаю до дрібниць...

Непридушеною залишалась тільки 3-тя каторжна зона. Вона трималась до 4 серпня. Як згадував мій батько, на світанку того дня ворота в зону протаранили бойові машини з прив'язаними до бортів п'яними автоматами. Тверезі могли відмовитися стріляти в беззахисних людей. В'язні намагалися зупинити їх, але солдати відповіли автоматним вогнем. Упали перші вбиті й поранені, а машини далі їхали зоною, поливаючи її смертельним вогнем. Зона сподівалась на таку розв'язку і готувалась до відсічі, але що можна було вдіяти проти озброєної армії... Батько пригадував, що його прихистком виявилась цегляна лазня. Розібравши внутрішні стіни, вони з товаришами забарикадували двері, а з вікон жбурляли цеглу в машини, відбивались від атаквальників. Так протримались майже до полудня, допоки лазню не закидали гранатами. Оглушений батько впав серед трупів і поранених. Отямився, коли почув постріли в приміщенні — це дострілювали поранених, — і став чекати смерті. В живих залишився чудом. Сутеніло, і першим до нього підійшов лікар-литовець, із яким батько колись ділився хлібом і, можливо, врятував від голоду. Вони товаришували. Він і відвів смерть повз батька, але не відвів від тих подальших тортур, яким його піддали. Спочатку активістів опору кинули в болото до ями, що була поблизу вахти, і топтали їх, били до непритомності. Далі відвезли до тюрми і провели через тюремну «молотобойку». Після цього до окремих в'язнів застосували особливі тортури. Батька замурували в стіні, де не можна було навіть сісти, через невеличку дірку передавали сухарі, воду, і так мордували два тижні. Коли вже не подавав ознак життя, його витягли, але смерть ще не опанувала ним, і замість братської могили, кинули на тюремних нарах. Друзі виходили...

Немає точних даних про наслідки цієї боїни в Норильську. За підрахунками очевидців, лише того дня загинуло приблизно 150 каторжан і 400 було поранено. Закопані вони під горою Шмідта, що височить над Норильськом. Одного літа бульдозерами там викопали 20 двадцятиметрових ям, щоб якнайлегше було скидати туди трупи. Заповнили їх уже через два роки. ГУЛАГ працював ефективно, що й казати.

Балтійські держави, німці, поляки, китайці, японці, корейці після роз-

паду СРСР встановили меморіальні пам'ятники своїм співвітчизникам, лише українські жертви чекають, коли в Україні нарешті будуть гідно вшановані ті герої, які в добу тоталітарного лихоліття зазнали репресій і тортур, буде офіційно визнано сталінські злочини проти українців. На заклик парламентів прибалтійських республік спільно відзначити 60-ту річницю Норильського повстання ухваленням відповідних постанов український парламент відмовчується. Не дивно. Нещодавнє безпрецедентне звернення «148» неукраїнських парламентарів до польського сейму визнати українців винними у Волинській трагедії промовисто свідчить про те, кому вони служать. Кому завгодно, тільки не Україні та її народів.

Але ми — свідомий народ, і тим пам'ятним повстанням це довели наші батьки, діди. Повстання тривало 72 дні, в ньому взяло участь 20 тис. в'язнів. Не встигли його придушити, як через кілька днів, у серпні 1953-го, у Воркуті спалахнуло нове, ще більш потужне повстання, ядром якого були українські патріоти, які розтрощили концтабори й вирушили на Воркуту. Лише застосування авіації зупинило повстанців за 20 км від міста. Тривало воно понад місяць із участю 15 тисяч в'язнів. А через рік у травні 1954 року нове повстання розпочалось у Кенгірі, що тривало 40 днів, і очолював його повстанець із УПА єврей Михайло Келлер.

Хвиля цих повстань змусила владу демонтувати систему терору, що була встановлена ще за часів Леніна, а партноменклатурі довелося визнати сталінські злочини на XX з'їзді. Згодом майже всіх політ'язнів було випущено на волю. Багато з них продовжили боротьбу в лавах шістдесятників і здобували незалежність України в 1990-х. Історична роль цих повстань є незаперечною, і варто пам'ятати героїчний подвиг в'язнів ГУЛАГу.

Після Норильських концтаборів мої батьки ще кілька років відбували заслання у Красноярську, де зустрілись, одружились і дали мені життя. Повернувшись у рідний край, ще довго зазнавали знущань радянської влади, але дочекались її скону і долучилися до участі в цьому.

Сподіваюся, що пам'ять про своїх земляків дорога — і дасть наснаги всім українцям, чії близькі, родичі зазнали репресій за участь у національно-визвольних змаганнях українського народу в роки й після Другої світової війни. Їх було сотні тисяч — засуджених, виселених до Норильська, Караганди, Воркути, Кенгіра, Магадана, Інти. Багато в муках закінчили там своє життя. Вічна їм пам'ять. Хто ж повернувся на Батьківщину, був і є прикладом незламного духу борця за волю України.

● Гортаючи календар

ПОСТАТЬ, ЯКА ПЕРЕТНУЛА УКРАЇНСЬКІ КОРДОНИ

1-го серпня минуло 100 років із дня смерті української письменниці і перекладача Лесі Українки. Ларису Косач-Квітку (справжнє ім'я письменниці) літературознавці ставлять в один ряд із такими діячами початку 20-го століття, як Генрік Ібсен чи Моріс Метерлінк. Науковці наголошують: Леся Українка – це культурний діяч, значущість якого виходить за українські кордони. Водночас, попри всю грандіозність постаті Лесі Українки, донині немає повного зібрання її творів. Для видання, кажуть дослідники, все готове, однак на такий масштабний проект у держави немає коштів.

«Я знала ще інше життя, повне якогось різкого, проїнятого жалем і тугою щастя, що палило мене, і мучило, і заставляло заламувати руки і битись, битись об землю, в дикому бажанні згинуть, зникнути з цього світу, де щастя і горе так божевільно сплелись... А потім і щастя, і горе обірвались так раптом, як дитяче ридання, і я побачила тебе», – це уривок із листа Лесі Українки Сергію Мержинському, коханому чоловікові, який помирив у неї на руках.

Ця історія кохання, як і багато інших, не менш драматичних і захоплюючих фактів із життя письменниці, школярям якщо і відома, то побіжно. Українці, які саме у школі починають знайомство із Лесею Українкою, знають про її тяжку хворобу, про цілу літературну династію (її дядько – сам Михайло Драгоманов), можливо, про дружбу письменниці з іншими, не менш хрестоматійними посталями – Іваном Франком, Ольгою Кобилянською, Василем Стефаном.

Однак багато досягнень Лесі Українки донині залишаються невідомими широкому загалу, погоджується літературознавець Тамара Гундорова. У розмові з Радіо Свобода вона каже: теми, які у своїх творах піднімала Леся Українка, визначали не лише українську культуру початку 20-го століття – мова йде про глобальний контекст.

«Леся Українка – передовсім письменниця для дорослих. Особливо у своїх драмах вона надзвичайно серйозна. У своїх драмах вона піднеслася до такого рівня трагізму, античного звучання – і в своїй «Касандрі», і в «Одержимій», – зазначає Тамара Гундорова.

«Навіть «Лісова пісня», про яку ми так багато говоримо, яку вивчають у школі, – там же мова не тільки про Волинь, про Перелесника, Мавку і Лукаша. Це передовсім її драма про свободу і про душу, про те, що людина має в собі справді те, до чого треба дорівнятися», – наголошує літературознавець.

На повне зібрання творів грошей немає.

У 2010 році у своїй постанові Верховна Рада рекомендувала Кабінету Міністрів «сприяти перевиданню повного зібрання творів Лесі Українки» – тоді якраз готувалися відзначити 140 років від дня народження письменниці. Підготовка й видання 16-томного зібрання творів Лесі Українки – стратегічне завдання науково-дослідного інституту її імені, що діє у структурі Східноєвропейського національного університету.

Вчений секретар інституту Сергій Романов розповідає Радіо Свобода,

що – попри рекомендації парламенту – коштів на цей проект держава поки не виділила.

«Багато вже підготовлено. Є план-проспект видання, яке матиме 16 томів, розписано приблизно редакторський колектив кожного з томів, редколегія видання загалом, є певні напрацювання текстологічні, джерелознавчі, є певна база», – каже Сергій Романов.

«Східноєвропейський національний університет забезпечує матеріально-технічну базу, але, на жаль, він як навчальна установа не може фінансово підтримати наукові пошуки», – додає він.

Аналогічна ситуація, розповідає Сергій Романов, і з виданням персональної енциклопедії «Леся Українка». Цей проект потребує залучення дослідників із різних академічних установ, які, каже він, навряд чи погодяться працювати безкоштовно.

Тим часом Тамара Гундорова радить освіжити у своїй пам'яті творчість Лесі Українки і прочитати щось із її драматичних творів. Наприклад, уже згадані «Одержиму» чи «Касандру», або ж «На полі крові» – драматичну поему про життя Іуди після зради Ісуса Христа. Каже: про деякі з драм Лесі Українки її чоловік, Климент Квітка, згадував так: писала їх, майже помираючи, і не могла померти, не дописавши.

<http://www.radiosvoboda.org/>

Відпочинок в оздоровчому таборі санаторного типу «Дельфін» м. Скадовська

З 24.06.2013 року по 12.07.2013 року 65 дітей пільгових категорій (діти-сироти, позбавлені батьківського піклування, діти з будинків сімейного типу та з багатодітних сімей) за рахунок місцевого бюджету були оздоровлені в дитячому оздоровчому таборі санаторного типу «Дельфін» м. Скадовська.

Дітей було забезпечено 5-ти разовим харчуванням, щоденним перебуванням та купанням в морі та аквакомплексі. В таборі працювали гуртки за інтересами: квілінг, комп'ютерний, бісероплетіння, декоративно-ужиткове мистецтво, астрологічний. Спортивні секції та гуртки: з рукопашного бою, волейбол, баскетбол, футбол, настільний теніс.

Щодня проводились цікаві, розважальні культурно-масові заходи, конкурси: вокальні, танцювальні, художні, інтелектуальні, спортивні.

Діти Криворіжжя приймали активну участь в житті табору, займали багато призових місць, отримали дипломи та грамоти в різних номінаціях та напрямках роботи табору. Відпочинком всі залишились дуже задоволені.

ЕЙФОРІЙНЕ ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД РОЗВ'ЯЗАНОЇ ЗАДАЧІ

Двоє студентів з Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара - Дмитро Кузьменко і Олександр Козиненко - другий рік поспіль завойовують срібло на міжнародних математичних змаганнях.

Фундаментальна підготовка на механіко-математичному факультеті ДНУ та особисте прагнення бути попереду - запорука успіху юнаків, вважає декан факультету, професор Олександр Васильович Хамініч. Самі ж хлопці завдячують успіхам своїм наставникам. «В першу чергу - це мій науковий керівник - Владислав Федорович Бабенко, - говорить Дмитро Кузьменко. - Глибоко поважаю цю людину за найвищі математичні знання і за те, що він ділиться ними зі мною. Вважаю, що мені все життя щастило з учителями. У свій час багато чому навчили вчителі математики Дніпропетровського обласного ліцею-інтернату фізико-математичного профілю при ДНУ Вадим Кірман, Олег Володимирович Поляков. Без них ніяких перемог на олімпіадах такого рівня не було», - переконаний Дмитро. З вдячністю згадує В.К. Кірмана і Олександр: «Саме він у мені побачив весь той потенціал і навчив всьому, що я зараз умію, відкрив для мене красу математики. Хочу відзначити також Дмитра Скороходова і Дмитра Кузьменка, які своїми досягненнями демонструють те, до чого потрібно прагнути і запалюють бажання перевершити ці досягнення».

Традиційно Міжнародна студентська олімпіада з математики (20th International Math Competition For University Students (IMC)), в якій беруть участь юнаки, проходить в Болгарії на базі Американського університету у місті Благоевграді. Тут створені всі умови для проживання великої кількості учасників олімпіади та оптимального проведення самих змагань. Цього року пройшло вже двадцять змагань, на яке прибув 321 учасник. За 16 років проведення олімпіади тут змагалися студенти-математики з 44 країн та 93 університетів. За словами Дмитра та Олександра, традиційно відзначаються потужністю команди з Київського національного університету, Московського державного університету, МФТІ, польських, американських університетів (особливо з Принстона). Зокрема, цього року командний залік виграла команда з Московського державного університету.

«Нам завжди приємно говорити про свої здобутки, - відзначає Олександр Васильович Хамініч. - Це справді серйозні досягнення, бо ті дисципліни і спеціальності, які ми представляємо, - це складний механіко-математичний профіль. Стабільна успішність, яку демонструють

наші студенти на всеукраїнських та міжнародних конкурсах, говорить про фундаментальну підготовку наших вихованців. В попередні роки так само успішно представляли наш університет на міжнародних математичних змаганнях Дмитро Скороходов, Олег Коваленко та інші. Зокрема, Дмитро Скороходов сьогодні є наймолодшим кандидатом наук в ДНУ, доцентом кафедри математичного аналізу та теорії функцій. Він багато допомагав Дмитру та Олександру при підготовці до олімпіад. Прагнення хлопців бути попереду демонструє справжні «бійцівські» якості. Незважаючи на їхню скромність, вони прагнуть, в першу чергу, показати себе у справі і менше говорити про себе».

Цього року до уваги завзятих підкорювачів математичних вершин на олімпіаді представлено два тури змагань, у кожному по 5 архіскладних задач з топології, математичного, комплексного чи функціонального аналізу, алгебри, теорії чисел та інших галузей математичних знань. Часу для роздумів - по п'ять годин у кожному турі. Умови завдань - англійською мовою. Якщо виникають труднощі, можна користуватися словником або звернутися за допомогою до свого наукового керівника. Для Дмитра Кузьменка була найцікавішою задачею з математичного аналізу, бо це його стихія. А для Олександра Козиненка найцікавіше було вигадати приклад того, як відправляти студентів у поїздки, якщо за умовою задачі, де є 2n кількість

студентів, потрібно знайти найменшу кількість поїздок, щоб усі студенти перезнайомилися одне з одним, враховуючи, що в одну поїздку може поїхати n осіб. «Наркотичні відчуття від розв'язаної задачі, на яку ти витратив години або й цілі дні і тижні, хочеться пережити знову й знову. Адже отримуєш від цього море задоволення і відмінний настрій на цілий день», - ділиться враженнями Сашко. А загалом хлопці вважають, що математика дисциплінує людину, робить її більш розсудливою і допомагає тверезо оцінювати будь-які життєві ситуації, а також математичний склад розуму дозволяє вирішувати найрізноманітніші завдання, які не мають відношення до «чистої» математики.

«Болгарія - дуже гарна країна. Гори навколо Благоевграда й гарні пейзажі милують око. В останній день перед відльотом ми були в Софії. Під час прогулянки столицею, огляду її визначних пам'яток складалося враження, що знаходишся не за кордоном, а в Україні, в якомусь маловідомому тобі місті і тут просто чомусь усі таблички з написами англійською мовою або зі смішними назвами, наприклад, аеропорт болгарською - «летовище», - говорить Саша. «Менталітет болгар подібний до нашого. Дуже дивують низькі ціни на продукти харчування за високої їх якості», - додає Діма.

В обох юнаків у планах на майбутнє так чи інакше пов'язати своє життя з математикою - чи то дослідницькою діяльністю, чи науковою, чи викладацькою. Бажаємо Дмитру та Олександру зберігати математичний максималізм протягом всього життя.

**Інформаційно-аналітичне
агентство ДНУ ім. О.Гончара.**

На фото (зліва направо): призери олімпіади Дмитро Кузьменко та Олександр Козиненко, декан механіко-математичного факультету ДНУ Олександр Хамініч.

Дарина СУХОНИС-БУТКО, Фідель СУХОНИС

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГЛЯД на острів Афродіти

Частина третя «Турки з автоматами,
скельолазання та сонячні опіки»
(Продовження. Початок в попередньому номері)

Фортеця Св. Ілларіона.

Вирушати до Турецької республіки Північного Кіпру було вирішено рано - дорога далека, а спека вдень була вже літня. Наш добрий друг Федір Миколайович виступив в ролі нашого екскурсовода-путівника і ось ми вже покидаємо околиці Пафоса, а врештешнє сонце підіймається над банановими плантаціями.

Дорога зайняла не так багато часу, адже за віком були цікаві пейзажі. А от наближаючись до кордону все почало змінюватись. По-перше, з'явилось багато рекламних плакатів турецькою мовою, а на горах попереду - величезний, намальований просто на траві прапор Туреччини. Рослинисті межувала з парканами і плакатами, на яких загрозливого вигляду чоловік з автоматом (трошки схожий на кубинського Команданте) повідомляв щось турецькою. Як виявилось потім, напис попереджував, що це військова територія і фото та відеозйомка заборонені.

Прикордонне містечко виглядає досить скромно, а іноді варто сказати - занедбане. Архітектура схожа, але не такий вибір крамниць, ресторанів та кафе.

Спершу ми пройшли прикордонний пункт кіпрської частини. Тут були привітні греки-кіпріоти, які запитали мету нашого візиту. Ми відповіли, що мовляв, хочемо відвідати турецьку частину острова.

No-no! The occupied territory of Northern Cyprus (Ні-ні! Окупована територія Північного Кіпру!) - виправила нас пані. Ось так трьома словами різниться ставлення кіпріотів та турків до цих історичних подій.

Турецька Республіка Північного Кіпру (тур. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti) — сампроголошена держава на півночі Кіпру. З 1975 до 1983 ця територія мала назву Турецька Федеративна Держава Північного Кіпру. Столицею ТРПК вважається північна частина міста Нікосія (тур. Lefkoşa, грец. Λευκωσία) — столиці Республіки Кіпр. Туреччина — єдина у світі держава, яка визнала незалежність Північного Кіпру. Згідно з міжнародним правом, Республіка Кіпр зберігає суверенітет над усією територією, що входила до неї до 1974. Цю позицію займають ООН та всі держави світу, окрім Туреччини. ТРПК відокремлена від решти частини Кіпру буферною зоною. Лінію, що розділяє острів на два сектори (так звана «Зелена лінія» — англ. Green Line), охороняє контингент Збройних сил ООН з підтримки миру на Кіпрі. Населення Північного Кіпру становить близько 200 тисяч, що проживають на площі 3 355 км². Переважна більшість населення — етнічні турки, які представлені двома громадами: місцеві турки-кіпріоти і анатолійські турки, переселенці з Туреччини. Присутня також невелика частка греків-кіпріотів, що живуть у своїх анклавах, і маронітів. Економіка ТРПК залежить від допомоги Туреччини.

Наступний прикордонний пункт був вже турецьким. Тут кожен з нас повинен був

отримати візу і зареєструвати автомобіль. Візу кожному з нас виписали мінімальну (30 днів), а також за помірну суму зареєстрували авто. Процедура пройшла більш-менш швидко, але коли я пояснювала прикордонникам мету нашого візиту, не полишало відчуття, що ми знаходимося на військовому об'єкті. Коли формальності було зроблено, ми вирушили до нової для нас країни в країні.

Ця частина острова схожа на типову Туреччину. Стиль вуличних кафе, ресторанів та сувенірних крамниць нагадує Анталію. Але й кидается в очі матеріальна різниця між іншими кіпрськими містами. До речі, на дорозі нам не дуже раділи - іноді турецькі водії поводити себе відверто хамовито, а причина ось у чому - у нашого авто були номери Євросоюзу. Відповідно ми з ворожої території (у орендованих авто номери також євросоюзні, але червоного кольору - одразу ясно, що це туристи. А от у нас були сині - приватного авто. Відповідно, вони робили висновок, що це їдуть жителі з того боку паркану).

Шикарні мальовничі пейзажі гірської місцевості на схилах Кіренійського хребта з блиском синього моря — такою була дорога до монастиря св.Ілларіона, який знаходиться високо у горах. Але передусім йому Турецька військова база. Кругом неї — колючі паркани, хлопці з візварками та автоматами, з якими краще не жартувати. Їхали ми хвилястою дорогою, яка іноді проходила над урвищами. Спека вже бриніла у повітрі. На першій стоянці ми зупинились, аби припаркувати авто. Тут було багато туристів та готельних автобусів, а також маленьке кафе та туалети. До речі, тут краще розраховуватись в лірах, бо якщо захочеш запластити в євро — ціна буде набагато вищою. А вода з холодильника коштує мало не вдвічі дорожче, навіть у місцевій валюті. Ось такі хитрощі.

Придбавши вхідні квитки (по 7 турецьких лір з кожного), ми вирушили підкорювати цей Єверест. Дергись в гору важкувато — специфічна дорога та спека заважають. Але місце красиве і романтичне. Спочатку це був монастир, названий на честь ченця, який вибрав це місце для свого скиту. Пізніше монастир був значно укріплений візантійцями і разом з замками Буффавенто і Кантара сформував оборону острова від набігів арабських піратів на узбережжі. Пізніше його укріпили представники роду Лузіньянів, які панували на острові в XII столітті.

Замок височіє над урвищем (732 метри) і складається з трьох відділів (або палат). У нижній палаті розташовувалися стайні і казарми для гвардійців. В інших палатах - церква, а на верхніх проживали члени королівської родини. У XV столітті значна частина замку була демонтована венеціанцями в цілях скорочення витрат на його ремонт та обслуговування гарнізону, а в 1960-х роках замок постраждав під час греко-турецьких конфліктів і озброєних зіткнень.

Ішли ми довго і повільно, а краєвид з кожним десятком метрів ставав все коротко-

ломнішим. Приголомшує те, як люди все це будували і проживали, як організували елементарні щоденні справи. Дивлячись на різьблені стіни, важко повірити, що колись тут був камінь, житло, люди... А зараз лише родини голубів агресивно фуркали, коли ми підходили близько до їхніх гнізд. Останній рівень захисту фортеці знаходиться за третіми воротами замку, де колись були хорони королеви і придворних дам. З вікон королівської спальні відкривається панорама південних схилів Кіренійської гряди. Вціліло вікно королеви, відоме своїми особливими архітектурними елементами: витончені кам'яні готичні палітурки обвивають все вікно. По вузьких, вирубаних в скелі і досить екстремальних сходах можна піднятися до двох верхніх башт замку. Одна з них носить ім'я «Вежа принца Джона». З ним пов'язана похмура готична легенда. Принц Джонс у 1369 ховався в замку під час війни Кіпру з Генуєю. Охороняли принца болгарські найманці. Підступна іспанка Елеонора Арагонська, мати малолітнього короля Кіпру Петра II, сама бажала керувати королівством, тому й переконала принца Джона, що болгарські найманці підкуплені генуезцями і хочуть убити його. Принц повірив у це і вночі викликав усіх найманців по одному і під час бесіди скинув їх одного за одним у прірву. Тільки останній з охоронців переконав принца, що він ні в чому не винен і залишився живий. Пізніше принц Джонс приїхав до Елеонори без своєї охорони і був убитий її іспанським охоронцем. На нас у порожній вежі принца напав особливо агресивний білий голуб - певно йому здалося, що ми болгарські найманці.

На вершині біля двох веж - оглядовий майданчик не для тих, хто боїться висоти. Коліна тремтять, адже поручні сягають трохи вище пояса. Не всі туристи наважувались фотографуватись на майданчику. Половина нашої родини також бойкотувала маленький дерев'яний клатчик, за що отримала прізвисько «лякливий пекінеси».

Я уявляю, як романтично і прекрасно тут восени - коли все оповите туманом і різнокольоровим листям. Хоча і зараз у соковитій зелені тоне безмежний гірський ландшафт.

Дорога вниз - також випробування — спускатись слизько та трохи страшно. Але ми з честю і без комариних укусів подолали це випробування.

Попереду на нас чекав другий старовинний замок вже на березі моря. Ім'я йому - Фортеця Міста Гірне або Кіренійська фортеця. Місто це було засноване фінікійцями, торговцями і мореплавцями в 10 столітті до Різдва Христового. У період панування Риму воно процвітало, тут була побудована гавань і пізніше, під час правління візантійських імператорів, фортеця, яка зіграла важливу роль в обороні міста від Арабських набігів. Вперше згадки про замок зустрічаються в давніх джерелах в 1191 р. Н. Е., коли фортеця була завойована англійським королем Річардом - Левине Серце. У період французького панування на Кіпрі замку

була додана остаточна квадратна форма, яка і збереглася до наших днів. Споруда використовувалася королями як місце відпочинку в періоди миру і як надійне укриття під час війни.

У роки правління на Кіпрі Венеціанської республіки, замок перейшов до рук нових правителів і був перебудований ними з оборонною метою на початку 16 століття. Фортецю зміцнювали, розмістивши в ній потужну артилерію. Однак в 1570 р. фортеця була взята турками без опору і залишалася в їх руках три століття. Ймовірно, що саме в цей період були внесені деякі зміни в архітектуру замка. Всередині замку була побудована церква Святого Георгія. Вона має форму хреста і датується періодом Ранньої Візантії. Цікавою пам'яткою фортеці є «Музей античного корабля». Цей корабель плавав у Середземному морі в часи Олександра Македонського і затонув на відстані однієї милі від порту Карін. Судно було досить старим, причиною його загибелі виявився шторм, це відбулося більше двох з половиною тисяч років тому. Безцінна знахідка була виявлена сучасною командою підводних археологів. Експедиція по збереженню останків корабля була розпочата в 1970 році, під керівництвом Михайла Катцева, професора Пенсільванського Університету США. Стародавній корпус корабля, зроблений з сосни, добре зберігся в піщаному морському дні. У довжину судно досягало 14 метрів і розвивало швидкість до 5 морських вузлів. Корабель прослужив довгу службу і ймовірно ремонтувався не один раз. Наукові дослідження судна кажуть, що його вік був приблизно 80 років у момент своєї загибелі. На борту корабля знаходилося близько 400 винних амфор. Залишки цієї краси стоять у спеціальному приміщенні з особливим мікрокліматом, і через скло можна побачити величезний фрагмент судна.

Ця фортеця здалася мені більш витонченою архітектурно. Тут багато затишних приміщень, шикарні візантійські дзвони та дуже гарний внутрішній двір. І все це вкупі з карколомним гірсько-морським пейзажем. Але вистачало тут і своїх драм. В одному з підземель вагітну коханку Річарда мучили тортурами. Історія закінчилася більш – менш щасливо, а от доля дитини невідома.

На верхніх баштах фортеці – місце для панорамних фото. І попри спеку всі змучені туристи дерлись в цей рай для ящорок. На пам'ять нам залишилось багато фото та трохи сонячних опіків.

До вже рідного Пафосу ми їхали довго - зупинку зробили лише в Мақдональдсі. Ціни і смак як у будь-якому куточку світу. Потім зробили вояж у супермаркет в пошуках пантололу. Він знайшовся дуже швидко і нам чомусь зробили знижку - чи то ми такі гарні, чи навпаки мали надто попечені, як кажуть північні сусіди, писки.

І всі ці враження – за один день! Ось так швидко і кольорово ми проїхали майже пів острова. Сонце майже сіло, зустрічні фари губились у вже знайомих бананових плантаціях. Ще один кіпрсько-український день скінчився.

Дарина СУХОНИС-БУТКО.

Що більшість греків-кіпріотів жалкують за втраченою єдиною країною ми відчували повсюдно, де мали нагоду поспілкуватися з тутешніми людьми. Особисто мені здається, що це пов'язано з бажанням все таки мати більшу, аніж за теперішніх умов державу, відчувати острів своєю Вітчизною «від моря до моря». Ми побували на Кіпрі трохи більше, аніж тиждень, однак, скидалося, що ми побували там скрізь. Зрозуміло враження цілком оманливе. Однак, його породжу-

вав навіть побіжний погляд на мапу. А то й справді: прилетіли у Ларнаку – це фактично на сході країни, подорожуючи до місяця призначення, минули Лімасол - одне з найбільших міст країни, зрештою, прибули в Пафос на південному-заході. Побували в місті Пейя – це вже можна вважати західна частина Кіпру. Нехай не надовго відвідали стародавній селища у передгір'ях Троодос. Окрім того, описана тут подорож до північного Кіпру із заїздом у столицю обох державних утворень Нікосію. Якщо відкинути тутешній «далекій схід» та північно – східну частину острова, то ми більш-менш покрили своєю присутністю весь Кіпр. Ось чому мене не покидало враження того, що греки-кіпріоти звичайно б хотіли, аби їх країна, принаймні, на ті 40 відсотків площі, де нині фактично майорить турецький прапор, стала більшою. Хоч по-суті, очевидно, що кожен грек-кіпріот справді вважає Північний Кіпр окупованою територією й через це гіркота втрати ще більше.

В один з днів на пляжі у Пафосі я познайомився з Лазгеном. Лазген худорлявий, засмаглий і від того ще більш чорнявий вірменин з Сревану. Він доволі вправно го-

Ось так виглядає віза в Турецьку республіку Північного Кіпру

ворить російською. Хоч зрозуміло, ця мова для нього лише інструмент для заробітку на хліб насущний. Лазген разом з партнерами по-бізнесу організовує морську риболовлю для втомлених від неробства туристів. На Кіпрі він вже майже десять років. Тут у нього вже родина - дружина і діти.

- Як ностальгія? Не замучила, - поцікавився я Лазгена у перші ж хвилини нашого спілкування.

- Я доволі часто буваю у Вірменії. Коли прокидаюся там вранці, то з особливою насолодою дивлюся на такі знайомі з дитинства гори. Але минає якійсь час і я вже подумки лину сюди до моря, до краєвиду безкінечного допоки сягає зір.

Не позбавлений поетички кіпріот вірменського походження також зізнався мені, що нині на острові стало набагато гірше, аніж у часи, коли він сюди приїхав.

- Криза відчутна для кожного у свій спосіб. Нам все складніше з колегами знайти охочих порибалити у відкритому морі. Напевно, у більшості туристів таки справді стало менше грошей.

Після цих слів я десь внутрішнє знітився, бо глипнувши на преїскуранти морського дозвілля Лазгена, так само зрозумів, що ми не клієнти колишнього «співвітчизника імперії зла». Година рибалки з кіпріот-

ським вірменом вартували фактично добовому ренту сріблястого «Форда». Якщо для західних відпочивальників дорого, то для українців й поготів.

- Для Вас, очевидно, подвійно неприємно бувати на Півночі, де турецький Кіпр, - демонструю я обізнаність історією вірмено-турецьких стосунків та оминаючи через скромний гаманець «бізнес тему».

Лазген особливо не реагує на здавалосьь таке лекуче для кожного вірменина питання. Він так само продовжує раз по раз посміхатися: чи то через службові об'язки, чи через свою південну вдачу.

- Тут більшість ображена на Європу за події 1974 року, коли турецькі танки фактично без будь-якого спротиву пройшли майже півострова. Греків-кіпріотів кинули на поталу військовим. Тому ми нині так тішимося вступом Кіпру до Євросоюзу. Тутешнє населення вірить, що це захистить від подальшої агресії з Півночі.

Щоб зробити спробу зрозуміти теперішній стан стосунків між греками-кіпріотами і турками-кіпріотами, слід мати на увазі, що сучасне співвідношення цих двох національностей було сформоване після подій 1974 р. На той час на острові проживало 77% греків та 18% турків, ще 5% – представників інших національностей. Незадоволені політикою грецького президента Кіпру, колишнього архієпископа Макаріоса, представники фашистського режиму, що на той час перебували при владі у Греції, здійснили державний переворот на Кіпрі. У відповідь Туреччина, скориставшись формальним правом втручання у справі Кіпру за угодою 1960 р., здійснила військове вторгнення на територію Північного Кіпру, де більшість складала турки. Внаслідок цього почалося переселення турків із Туреччини на Кіпр, а турки-кіпріоти і греки-кіпріоти почали масово переселятися до місць компактного проживання своїх общин. Результатом стало те, що наразі 99,5% греків живе на території Південного Кіпру, а 98,7% турків – на території Північного Кіпру. Збільшилася і загальна частка турецького населення. Таким чином, якщо не брати до уваги невелику кількість представників інших національностей, що проживають на Кіпрі, співвідношення грецького та турецького населення острову наразі складає 75% і 25%, відповідно. При цьому греки проживають на півдні Кіпру, турки – на його півночі. Юридично Кіпр є незалежною державою, чия влада поширюється на територію всього острова. Кіпр здобув незалежність у 1960 р., в результаті довгих багатосторонніх переговорів під егідою ООН. Того ж року була прийнята Угода про союз, що робила Грецію і Туреччину гарантами миру та стабільності Кіпру, та конституція нової держави. Конституція вибудовувала модель так званої співгромадської демократії, що була покликана забезпечити на законодавчому рівні права обох общин та їх спільну участь у державних справах.

Наразі ситуація на Кіпрі є такою. Формально весь острів підпадає під юрисдикцію грецької Республіки Кіпру (РК), що керується конституцією 1960 р. Проте насправді Республіка Кіпр контролює лише південну частину острова, де проживають греки, яка становить 59% території острова. 37% території Кіпру, що знаходиться на півночі і де мешкають переважно турки, де-факто контролюється самопроголошеною Турецькою Республікою Північного Кіпру (ТРПК), що має власну конституцію. Таким чином, на території острова Кіпр існують дві окремі держави, переважно більшість населення яких складають, відповідно, греки і турки.

Незважаючи на те, що обидві держави є де-факто суверенними, лише РК є визнаною на міжнародній арені. У свою чергу,

ТРПК визнає лише Туреччина, яка, в свою чергу, не визнає РК. Проблема, що стоїть на перешкоді об'єднанню Кіпру, лишалася незмінною протягом років: греки прагнуть контролювати всю територію Кіпру і ставлять своєю метою об'єднання з Грецією (еносіс); турки хочуть офіційного розподілу острова на дві частини (таксім) – це може передбачати або офіційне визнання ТРПК, або входження до складу Кіпру на умовах конфедерації.

Останньою спробою об'єднання Кіпру став план колишнього Генерального секретаря ООН Кофі Аннана. Згідно з ним, у 2004 р. був проведений референдум. План передбачав створення об'єднаного конфедеративного Кіпру з такими основними владними інститутами:

- Колективна президентська рада із шести членів, розподіленими пропорційно до населення (чотири греки і два турки), який обирається в парламенті на 5 років;

- Президент і віце-президент (грек і турок, відповідно) обираються президентською радою з-поміж її членів кожні 20 місяців;

- Двопалатний парламент: сенат із 48 членів, поділених між греками і турками порівну, і палата депутатів, поділена відповідно до пропорцій населення обох общин;

- Верховний суд з рівної кількості греків і турків та трьох іноземних суддів, які при-

значаються президентською радою.

План також передбачав існування федеральної конституції та конституцій кожного окремого регіону та право на повернення власності та переселення, що були порушені внаслідок турецького вторгнення 1974 р.

План був проголосований на загальному кіпрському референдумі 2004 р. Умовою його реалізації мала стати підтримка обох общин. Турецька община більшістю проголосувала за, грецька – проти, тому план не був реалізований, а питання об'єднаного Кіпру лишилося відкритим. Причиною такого голосування греків стали, зокрема, слабка роль центрального уряду, неприйнятні для них умови повернення власності та переселення і викривлене, на їхню думку, представлення населення в органах влади. Після вступу РК до ЄС у 2004 р. ситуація лише ускладнилася. З одного боку, проти цього виступали ТРПК і Туреччина, яка є кандидатом на вступ до ЄС ще з 1987 р. Крім того, представники ТРПК висловили скаргу з того приводу, що їхня позиція як частини населення Кіпру не була взята до уваги, а також заявили, що РК не представляє усе населення острова. З іншого боку, вступ до ЄС РК призвів до того, що формально законодавство ЄС поширилося на всю територію Кіпру, проте насправді воно діє лише на території РК.

Наразі важко говорити, що чекає Кіпр

у майбутньому. Погляди грецької та турецької общин, хоч і певним чином змінилися останнім часом, лишилися дуже суперечливими. Греки прагнуть створення об'єднаного Кіпру з сильним центральним урядом, здатним контролювати регіони. Турки погоджуються лише на децентралізовану державу із слабкою владою в центрі. Ситуація ускладнюється й існуванням ряду додаткових конфліктних моментів, зокрема, проблеми повернення власності та переселення (так, багато греків і досі виступають за відселення турків, що були переселені з Туреччини після 1974 р., з Кіпру).

Отже, на початку XXI ст. острів Кіпр де-факто складається з двох держав: Республіки Кіпр і Турецької Республіки Північного Кіпру, що стало закономірним результатом протистояння грецької та турецької общин протягом другої половини XX ст. Модель співгромадської демократії, закладена в конституції 1960 р., не спрацювала і не дала позитивних результатів, як у випадках деяких інших країн Європи (наприклад, Північної Ірландії чи Південного Тіролю). Причиною цього, напевне, стала занадто велика культурна, національна та релігійна відмінність двох общин, які населяли острів.

Фідель СУХОНИС.

• На конкурс творчої молоді імені Івана та Марусі Гнип

Юлія ГОГЧЯН (СЕМЕНОВА) народилася 1990 року в Дніпропетровську. Почала писати ще у дитинстві. У 2013 році із червоним дипломом закінчила магістратуру факультету систем і засобів масової комунікації Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара (спеціальність журналістика). У 2011 році була нагороджена стипендією ім. В'ячеслава Чорновола.

Багаторазовий лауреат обласного поетичного конкурсу «Собори наших душ». Багаторазовий призер обласного конкурсу захисту літературної творчості та наукових робіт із зарубіжної літератури в МАН.

Казки, поетичні твори друкувалися в обласній газеті «Днепр вечерний», де Юлія протягом 2004–2008 років працювала позаштатним кореспондентом, вела рубрики «Портрет» та «Дитяча сторінка».

У 2011 році перемогла у Всеукраїнській науковій студентській конференції із зарубіжної літератури у Донецьку. Наукові статті Юлії надруковано у збірниках Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка «Науковий пошук» та Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара «Вісник Дніпропетровського університету».

З шістнадцяти років – член Національної спілки журналістів України. У 2012 році стала лауреатом обласного конкурсу журналістів «PRESSзвання».

У 2013 році із повістю «Звершуючи наше «ми» стала фіналісткою Всеукраїнської літературної премії імені О. Кравченко (Девіль). Головний редактор дніпропетровської обласної газети «Армянский дом».

* * *

Далекий голос літака,
Далекий шурхіт шин.
Мій спогад, стежка нелегка
По спинах днів-крижин.
Тебе боюся не впізнати –
Впізнати теж боюся,
Як промінь сонця пригорять.
Мов повільно розіллусь,
Коли торкнеш фрамугу дня,
Тож затоплю, згублю.
Ти вже сорочка не моя,
Крижини дня люблю!

* * *

Не шукати – велика мудрість
Не шукати, а просто мати.
Я дозволю собі свою дурість,
Я дозволю себе піймати.

І не дихає лютий люто.
Мені пійманій все одно.
Мені байдуже, що дуже людно,
Наче милість навпроти вікно.
Розстелила байдужість шовкову –
Буде м'яко, якщо зіштовхнуть,
Не чіпаю я ніжність ранкову –
Невловиму та пійману суть.

* * *

Здається, що осінь, то марево є.
Ніхто не згадає життя до омани,
І я захищаю мариння своє,
Ми пестим зів'ялі осінні тумани.
Відроджують думки реальність мою,
Якщо забажаю, то сонце прорветься.
Її закохаю в себе, може, вб'ю,
Та з сонцем новим вона знов повернеться.

Сріблясті вогні

Чому я все бачу сріблясті вогні?
І як пояснити, чим повні їх душі?
Чому одночасно щасливі й сумні
На своїм шляху у невпинному русі?
Холодні і теплі вони у мені
І прикрі, і світлі, незгасні, невітшні.
Немов опікають, вони, крижані,
Та сонця сріблясті зірки в колі вишні.
Як клапті по стінах розкидані є,
У затишку ночі, в далекому шумі.
Сріблясті вогні – то відіння моє,
Народжене в радості, світлі та сумі.

«БОРИСТЕН» — літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор **Фідель СУХОНИС**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ІВАНЕНКО Валентин Васильович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.

СВІТЛЕНКО Сергій Іванович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.

ШВИДЬКО Ганна Кирилівна — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

УДОД Олександр Андрійович — Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.

ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович — Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.

ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.

ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

ШЕПЕЛЄВ Максиміліан Альбертович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.

ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович — Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ГНАТЕНКО Петро Іванович — Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

СТЕПОВИК Дмитро Власович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

ГРИЦА Софія Йосипівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

НАЙДЕН Олександр Семенович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.

КИТОВА Світлана Андріївна — Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.

ШЕЙКО Василь Миколайович — Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.

КУЦ Ірина — коректор.

Представництва редакції:

у Києві: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
у США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.

з релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;

в Канаді: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T 3K8, Canada;

у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;

у Бразилії: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;

у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia — 3046 T.& Fax: 03.93061997;

у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/I, Lod, Israel;

у Польщі: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielski Podlaski, Polska;

Кольпортер на США та Мексику: Parion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.

Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

Адреса: журнал «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна

Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.

E-mail: fidelisukhonis@gmail.com

Наша веб-сторінка: www.borysten.com.ua

Читайте нас на **facebook** за адресою: <https://www.facebook.com/borysteninfo>

Серія KB, реєстр, номер 16084-4556 PR Рік видання двадцять третій.

ЗАСНОВНИКИ: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. **ВИДАВЦІ:** Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1—05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Підписано до друку 30.08.2013. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 2,79
Зам. №1207. Тир. 1500.

Друк: ТОВ «Перша міська друкарня». Адреса: вул. Степового фронту, 11-а, м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна, 51400.

**УКРАЇНО,
ти моя
молитва...**
Василь Симоненко

**З
Б
І
Р
Н
И
К**

Уривок першої публікації вірша П.Чубинського у львівському журналі «Мета»(1863), який після деяких трансформацій у 1992 році став офіційним гімном України.

П.ЧУБИНСЬКИЙ

ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА

*Ще не вмерла Україна,
И слава, и воля!
Ще намъ, браття-молодці,
Усміхнеться доля!
Згинуть наші вороги,
Якъ роса на сонці;
Запануємъ, браття й ми
У своїй сторонці.
Душу, тіло ми положимъ
За свою свободу
И покажемъ, що ми браття
Козацького роду.
Гей-гей, браття миле,
Нумо братися за діло!
Гей-гей пора встати,
Пора волю добувати!
Наливайко, Залізнякъ
И Тарас Трясило
Кличуть насъ изъ-за могиль
На святеє діло.
Изгадаймо славу смерть
Лицарства-козацтва,
Щобъ не втратить марне намъ
Своего юнацтва.*

КРАЦІ СТРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУХНІ

Сливеве варення з горіхами

Інгредієнти: 1 кг слив (бажано венгерок), 4 скл. цукру, 150 г волоських горіхів почищених, 2 ст. л. коньяку.

Сливи миємо, розрізаємо пополам і виймаємо кісточки. Складаємо в посудину і засипаємо цукром, залишаємо на 5-6 год, щоб пустили сік. Якщо соку мало, можна долити води. Варимо 20 хв помішуючи. Додаємо горіхи і варимо ще хвилин 15. Відставляємо з вогню. На другий день варимо до готовності, помішуючи. Трохи охолоджуємо і додаємо коньяк, вимішуємо. Розкладаємо по стерилізованих банках і закриваємо.

Коржики з дитинства

Інгредієнти: 3 яйця, 2 скл. цукру, 1 скл. сметани, 1 скл. розтопленого маргарину, 1 пачка ваніліна, 1 ч. л. соди гашеної оцтом (можна розпушувач), щіпка солі, 500 г борошна.

Яйця збити з цукром, додати сметану, потім борошно з содою, розтоплений маргарин. Замісити м'яке тісто. Розкатати товщиною десь 1 см посипати цукром, і ще легенько провести скалкою по тісту. Тоді цукор буде добре триматися на коржиках. Формочкою вирізаємо тістечко. Випікати при температурі 180-200 градусів, десь 10-15 хв. Слідкувати, щоб коржики не перепеклися.

РЕКЛАМА

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MICT з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginesstudio.com